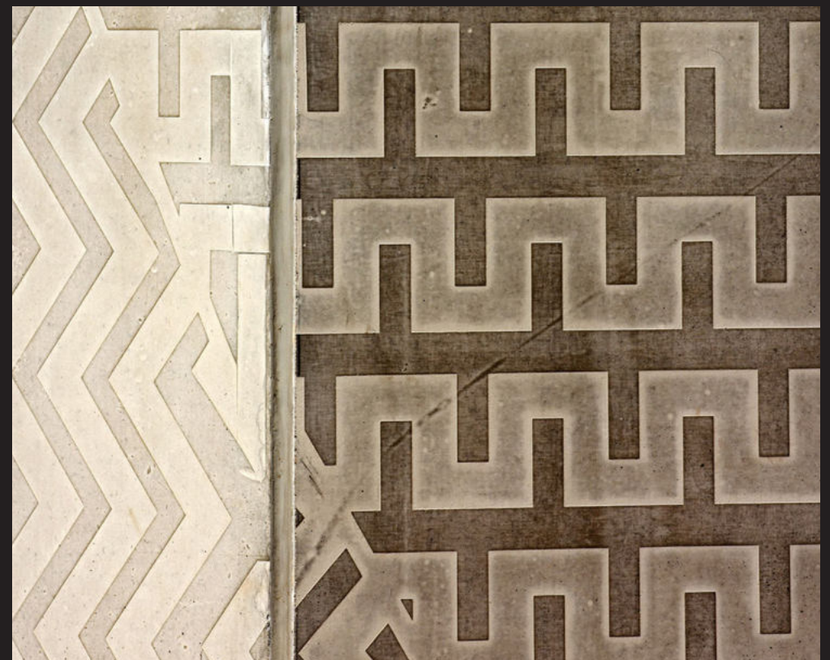

PAKS

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

PAKS

„Hagyomány az, ami él a múltból, kapcsolódik a jelenhez és folyamatosan bővül a jelen múlttá válása által.”

/ Szajbély Mihály /

Tisztelt Olvasó!

Paks, az atomváros. Így él a köztudatban, ami természetes, hiszen az erőmű meghatározza a mindennapokat, a város jelenét és jövőjét. De mit jelent a város nekünk, paksiaknak? Számunkra ezek az ismerős utcák, házak, terek adják életünk színterét, itt élünk, tanulunk, dolgozunk és ide szeretünk hazatérni. Az a hely, amellyel együtt fejlődünk, formálódunk mi is, ami általunk válik egyedivé, élettelivé, és otthonossá.

Büszkeséggel tölt el, hogy városunk gondozott, fejlődő és változatos értékekkel rendelkező település, ahol jó élni.
Paks, ismét nagy változások előtt áll, ezért, kiemelt célunk az épített és természeti értékek megőrzésével összhangban álló tudatos és ütemezett városfejlesztés.

A településképi arculati kézikönyv célja sorvezetőt biztosítani ehhez a folyamathoz, hogy új otthonunk megteremtése során, további értékekkel gazdagíthassuk városunk arculatát. Útmutató, melyből tájékozódhat és inspirálódhat minden megbízó, tervező és beruházó, hogy a környezethez illeszkedő kialakítás valósuljon meg, akár épületbővítésről, akár kerítés-építésről legyen szó.

Bízom benne, hogy a jövőben további példaértékű, új épületekkel és felújításokkal gyarapíthatjuk a kiadványt, melyekre egyaránt büszke lehet az építtető és a közösség, hiszen mint a történelem, úgy e könyv is folyamatosan bővül, gyarapodik, Önök által, és Önökért.

Szabó Péter
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS 6

1. MEZŐFÖLD 12

Tájképvédelmi terület 22

2. PAKS BEMUTATÁSA 26

3. PAKS - ÖRÖKSÉGÜNK 32

Római kori kert - Lussonium 35

Templomok, kápolnák 36

Pincesorok 42

Bazársor 43

Kúriák 44

Erzsébet Nagy Szálloda 46

Téglagyár 48

Lakóházak 50

Természeti értékek 52

4. ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ 58

Energiatudatos építkezés 62

Általános építési alapelvek új ház esetében 68

Régi parasztház korszerűsítése 69

Kerülendő példák 72

Építésigazgatási útmutató 74

Szakkifejezések, rövidítések 78

Építészeti bűnmegelőzés 80

Napelem, antenna, kültéri egységek 82

Cégérek, táblák, feliratok, részletek 84

Ablakok, ajtók, kapuk 86

Színek, anyagok, héjazatok 89

Kerítések, növényzet, melléképületek 92

Kertek, kerttervezési javaslatok 95

Utcák, terek, közterületek, közparkok 98

5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ VÁROSRÉSZEK - Ajánlások 102

Történelmi belváros 106

Új városközponti karakter / Újváros 120

Telepszerű beépítések karaktere 130

Kisvárosi karakter 146

Kertvárosi karakter 154

Falusias karakter 176

Dunakömlőd 179

Csámpa-puszta 182

Gyapa 183

Cseresznyés-puszta 184

Biritó-puszta 186

Pincék, présházak 190

Kertes mezőgazdasági karakter 198

Gazdasági karakter 204

Speciális ipari karakter 216

Sport és rekreációs karakter 218

Fotópályázat nyertes képei 232

Impresszum 234

KINEK KÉSZÜLT A KÉZIKÖNYV?

A kézikönyv mindenkinek hasznos, aki új épületet szeretne építeni, vagy régit felújítani, legyen az tulajdonos, tervező, építtető vagy kivitelező.

Bemutatja a település lelkét, meghatározó jellegzetességeket és konkrét példák segítségével szemlélteti a helyes és követendő megoldásokat, amivel a széles körben elterjedt rossz, gondolattalan, tájidegen és környezetszennyező építészetet kívánja megelőzni. Bár a legnagyobb felelősség a tervező építészt terheli, a folyamatban résztvevő felek partneri hozzáállása és a szakemberekbe vetett bizalom nélkül az épített környezetünk átalakulása rossz irányba haladhat, az építési munka eredményessége pedig így veszélybe kerülhet.

A felelősség ugyanis mindenkit terhel, de különösen azokat, akik egy-egy épület létrehozásában aktívan részt vesznek, így az építtetőket, tervezőket, kivitelezőket és a döntési joggal rendelkező hatóságokat egyaránt. A jó ügyért vállalt közös felelősség felismerése az első lépés az építészeti minőség fejlődéséhez és az egységes településkép kialakulásához vezető úton. Hisszük, hogy a kortárs építészet a múlt értékeit tiszteletben tartva tud új, az igényeket korszerű eszközökkel maradéktalanul kielégítő, esztétikus, és magas építészeti minőségű alkotásokat létrehozni.

MI A KÉZIKÖNYV CÉLJA?

Szebb és élhetőbb lakókörnyezet létrehozása

Paks településképének őrzése, fejlesztése

Az építészeti értékek bemutatása és népszerűsítése

A közösség számára fontos jellemzők meghatározása

A tervezési folyamatok hatékonyságának javítása

A helytelen építési gyakorlatok megelőzése

A fenntartható építészeti megoldások előremozdítása

A helyes megoldások bemutatása példák segítségével

Tervezők és építtetők ösztönzése az értékteremtésre

Jelen útmutató nem építési szabályzat! Fontos, hogy a tervezők minden esetben ismerjék és vegyék figyelembe a hatályos építési előírásokat; környezetvédelmi és egyéb szakhatósági kérdésekben - szükség esetén - forduljanak szakértőhöz.

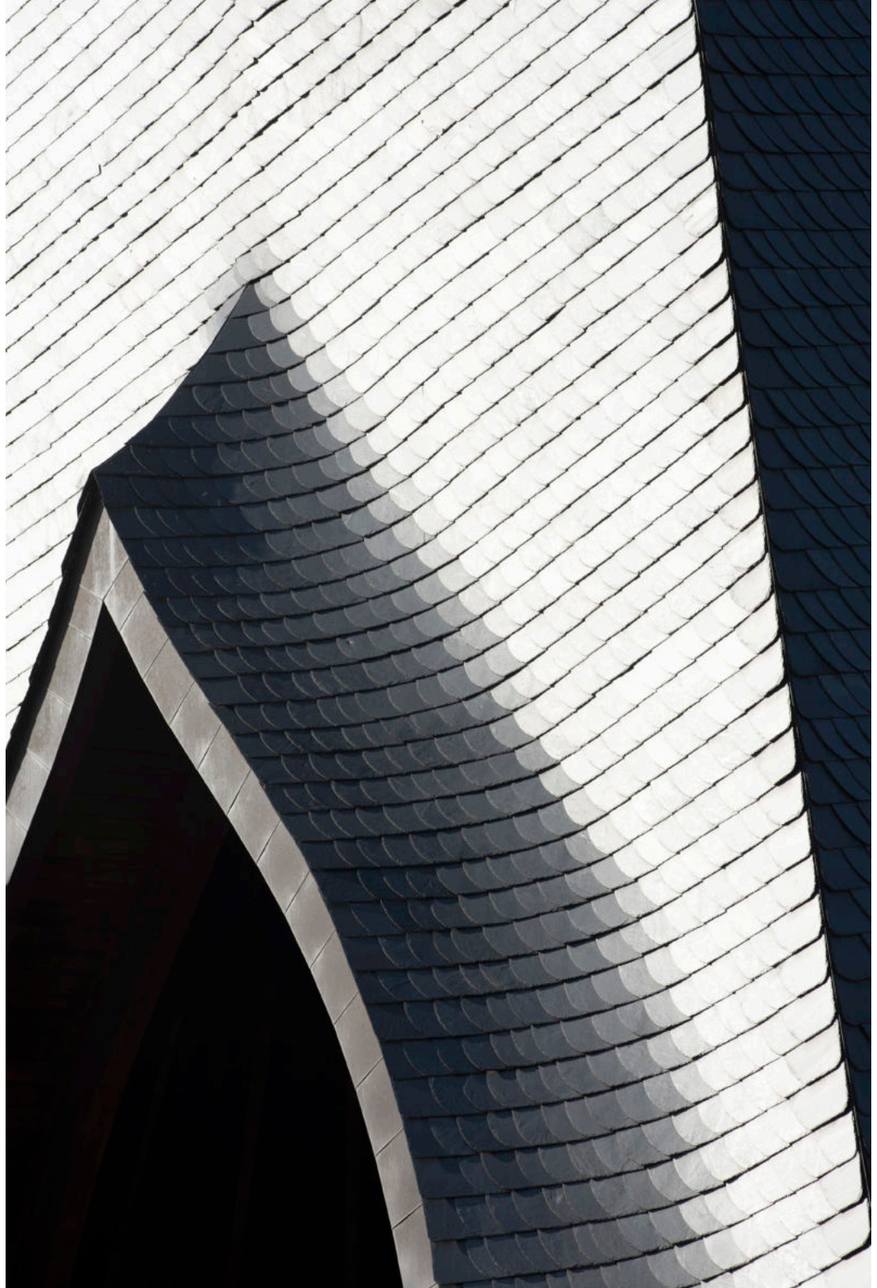

Amennyiben segítségre, vagy további információra van szüksége, mindenekelőtt keresse fel a Paksi Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Várostervezési Csoportját.
7030 Paks,
Dózsa György út 55-61.
Telefon:
+36 75 830 524
Vegye igénybe a főépítészi konzultáció lehetőségét!
Az építésügyi eljárásokról a www.e-epites.hu/lakossagi-tajekoztatasok oldalon kaphat tájékoztatást.

MIRE HELYEZZÜK A HANGSÚLYT?

FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

Közös feladatunk a minket körülvevő környezet megóvása és védelme. Egyéni hatáskörünkben sok apró tettel alakítjuk környezetünket, melyek összeadódva óriási változásokat képesek előidézni. Felelősségünk kulcsa abban áll, hogy tudatos és megalapozott döntéseinkkel helyesen cselekedjünk, őrizzük meg a ránk hagyott értékeket, értékeljük a jelen lehetőségeit és új értékek megteremtésével. támogassuk egy egészséges nemzedék jövőjét.

ÖRÖKSÉGVÉDELEM

A település történelmét sugárzó épületek mellé különös körültekintéssel tervezzünk házat.
A meglévő építészeti értékek, régi, olykor rosszabb állapotban lévő házak felújításakor vizsgáljuk meg annak értékeit, arányait, színeit, egyedi stílusjegyeit és azok figyelembevételével tervezzük meg a felújítást.

HELY ÉS KÖZÖSSÉG

Akkor tartozunk a közösséghez, ha vállaljuk és fejlesztjük annak értékrendjét. A Pakson építkezők saját tevékenységükkel formálják a település képének kialakulását, mellyel gazdagíthatják a város kulturális örökségét. A múlt imitációja, idegen tájakra jellemző stílusok helyett, támogassuk a helyi értékek, jellegzetességek és anyagok korszerű használatát, melyek egysége egy új, mai építészeti megfogalmazásban ölt testet.

HOGYAN ÁLLJAK NEKI AZ ÉPÍTKEZÉSNEK?

IGÉNYEK PONTOS MEGFOGALMAZÁSA

Mielőtt bármibe belekezdünk, gondoljuk végig, hogy pontosan mire is van szükségünk? Mérjük fel anyagi lehetőségeinket, a család igényeit vagy az építendő ház funkcióját, majd alakítsunk ki egy tervezési programot (szobaszám, fontosabb berendezések helyszükséglete, tárolási igények, szokások, hobbik, hangulatok, stb.).

Az építésszel közösen fogalmazzuk meg a számunkra fontos tervezési szempontokat is (kortárs vagy hagyományos, passzívház, ökologikus, okosház, többgenerációs, stb.). Törekedjünk a praktikus méretekre, tervezzünk hosszútávra, hogy az esetlegesen változó igényeket az épület kisebb átalakításokkal vagy bővítéssel követni tudja.

KÖRÜLTEKINTŐ TELEKVÁLASZTÁS

Az otthon megteremtése a megfelelő ingatlan kiválasztásával kezdődik. Ismerjük meg Paksot, járjuk körbe többször, majd válasszunk olyan helyet lakásunknak, ami igényeinknek, ízlésünknek és életmódunknak a leginkább megfelel. Tanulmányozzuk a Helyi Építési Szabályzat és a Szabályozási Terv telkünkre vonatkozó részeit, kérjünk ezügyben tanácsot szakembertől. Lehetőleg olyan utcában válasszunk telket, amely adottságait tekintve számunkra a leginkább tetszetős. Ha régi házat újítunk fel, vagy a helyén építünk újat, akkor nem veszünk el további területet a természettől, és segítsünk fenntartani a város kialakult területét.

Az alábbi szempontok mindegyike azonos súlyú fontossággal bír, egységben kezelendő és az építkezési szándék megszületését követően ezek figyelembe vételével kell haladni.

HOGYAN VÁLASSZUNK ÉPÍTÉSZT?

Az építkezés előtt feltétlenül keressünk fel egy építészt, akit már a telekválasztásba is vonjunk be. Válasszunk olyan építészt, aki elképzeléseinknek megfelelő referenciákkal rendelkezik, tájékozódjunk a szakfolyóiratokból, szomszédoktól vagy az internetről. Az értékálló, magas építészeti színvonalú és jól használható épületek kulcsa az átgondolt és precíz tervezés. Ne spóroljunk az időn és a tervezési díjon! Az építész díja elenyésző a teljes kivitelezési költséghez képest és egy jó tervező okos megoldásaival díjának sokszorosát takaríthatja meg számunkra. Az építész az építtető bizalmi partnere, mert az ő célja is egy értékes, időtálló épület létrehozása.

MIRE FIGYELJÜNK?
A JÓ ELŐKÉSZÍTÉS ÉS TERVEZÉS ALAPJAI

TERVEZÉS - ÉPÍTÉSZETI KARAKTER

A helyszín és a környező beépítés meghatározza az új épület formáját és magasságát. Fontos, hogy az építendő ház anyagaival és homlokzati megjelenésével illeszkedjen az adott településrész kialakult jellegzetességeihez. A megfelelő arány, lépték és forma megválasztását követően, könnyebben kerülnek helyükre a jó részletek. A sikertelen, elhibázott szerkezeteket, alaprajzokat nehéz helyrehozni. A cirádák és oda nem illő díszítések elhelyezése értelmetlen és tilos, mert a jó házon felesleges, a rossz házon pedig az sem segít.

MINŐSÉGI ÉPÍTÉSZET ÉS INNOVÁCIÓ

Egy jó épület megtervezése egy jó építész kiválasztásával kezdődik. Az építész ismeri és felhasználja a múlt értékeit, miközben korszerű megoldásokkal alakítja ki az igényeknek megfelelő, környezetébe illeszkedő tervet.
A formaképzésen túl, különösen nagy hangsúlyt fektet a szakszerű, gazdaságos és minőségi anyaghasználatra és a harmonikus összhatásra is.

GAZDASÁGOSSÁG, FENNTARTHATÓSÁG

Lakóhelyünk megtervezésekor törekedjünk a valós igényeink praktikus, mértékletes és egyszerű kivitelezésére. A jó ötletek átgondolt megoldásával megfizethető áron valósíthatjuk meg álmainkat és az üzemeltetési költségeket is optimalizálhatjuk.

Vegyük figyelembe a hosszútávú hatásokat!

Minden beavatkozás, így egy új lakóház is megváltoztatja az addigi tájat, utcaképet. Az épület megtervezésekor figyelembe kell venni annak hosszútávú hatását a környezetére, célunk egy tartós, átalakítható, a környezetével egységet alkotó épület megtervezése legyen.

ILLESZKEDÉS

A telek vagy ház, amelyből otthonunkat szeretnénk kialakítani, egy meglévő településképbe, egy utcaképbe tartozik. Vegyük szemügyre az utcában található házak jellegzetességeit, tömegét, stílusjegyeit, törekedjünk arra, hogy a tervezendő házunk illeszkedjen az összhatásba. A kerítés és a kert szerves részét képezi a környezetnek, célozzuk meg a természetesnek tűnő kert kialakítását, részesítsük előnyben a helyi növényfajták alkalmazását.

HARMONIKUS RÉSZLETEK

A részletekben lakik a lényeg. Az igényes részletképzés (eresz, kémény, nyílászárók, vakolatdíszek, kerítés, stb.) stílustól függetlenül jelzi, miként lehetne illeszkedni a környék meglévő épületállományához. A legfontosabb a jó minőségű anyagok használata, valamint a megfelelő precizitással való kivitelezés. Kerülni kell a műanyagok, harsány színek és bonyolult csomópontok alkalmazását.

DOMBORZATI ADOTTSÁGOK

A szükségesnél nagyobb mértékű talajmunka (kiemelés, feltöltés, bevágás) jelentős és felesleges költségtöbblettel jár és örök sebet üt a tájban, csökkentve a saját és a szomszédos ingatlanok értékét is. Egy leleményes építész különböző eszközök (a szintek és a belmagasság meghatározásával, szinteltolással, jó térbeli elrendezéssel stb.) segítségével a táj megváltoztatása nélkül tudja a lejtős terepre illeszteni a házat. Ha az életformánktól idegen a nagyobb szintkülönbség, a táj átalakítása helyett, javasolt sík terepen telket keresni.

GONDOZOTT KERT ÉS MELLÉKÉPÜLETEK

A megfelelően kialakított kert, illetve a ház körüli részek rendszeres gondozása elengedhetetlen. Személyes lehetőségeinket felmérve, válasszuk meg a kert méretét, majd a kerti növényeket, idő híján, ültessünk lassan növő füvet és kisebb igényű fákat. Melléképületeink építésénél is ügyeljünk a megfelelő méretre és anyaghasználatra, a tákolt kerti bódék és sufnik megjelenése minden esetben kerülendő.

1 MEZŐFÖLD

FÖLDRAJZI ELHELYEZKEDÉS

Paks, a Mezőföld dél-mezőföldi kistáján helyezkedik el. A kistáj futóhomokkal illetve lösszel fedett hordalékkúp-síkság. Nyugat és kelet felé éles szerkezeti és hegyrajzi határral különül el a környékétől. A kistáj területén két jellemző hegyrajzi szint különíthető el; az első egy közepes magasságú tagolt síkság, amely eróziós-deráziós völgyekkel tagolt, és a lösz sajátos lepusztulás formái jellemzik. Ezt, gyűrűszerűen öleli körül a már alacsonyabb, enyhén tagolt síkság futóhomokfelszíne.

GEOLÓGIA ÉS DOMBORZAT

Paks területe négy, egymástól jól elkülönülő résztájra oszlik: a dunai hordalék-területre a Duna medrében és árterében, a Németkér-Csámpapusztai futóhomokra, Paks déli, délnyugati részén, a györkönyi löszhátra, amelybe Hegyespuszta nyúlik be és végül a Paks-Dunakömlődi rögre, amelyen a település legnagyobb része fekszik. A Paks-Dunakömlődi rög pereme Dunakömlődtől a Sánchegy déli végéig meredek fallal, átmenet nélkül érkezik meg a dunai allúviumra, amely után délkelet felé fokozatosan csökken a magassága és simul bele a Paksújváros alatti dunai teraszba.

A Paks-Dunakömlődi rög felszínét sűrűn hálózzák be eróziós- deráziós löszvölgyek. Ilyen eróziós völgy a Vörösmalmi árok és a Hidegvölgy. A 4 km hosszú Hidegvölgy Paks egyetlen olyan völgye, amelynek vízgyűjtő területe teljes egészében Paks területén belül van. Alsó 2 km-es szakaszának lösztalpára épült a Petőfi és folytatásában a Hidegvölgy utca, a völgytalp feltöltésével és a patak mesterséges árokba vezetésével.

TALAJ

A kistérség területére a legnagyobb mértékben löszön vagy löszszerű üledékeken képződött alföldi mészlepedékes csernozjom és réti csernozjom, kisebb mértékben és területeken, folyóvízi öntéseken és pleisztocén homokon képződött talaj a jellemző. A talajadottságok igen kedvezőek a mezőgazdasági tevékenység számára.

A hullóporból és folyóvízi üledékből alakult kőzetréteg, a lösz felhalmozódása Pakson közel 50 méter vastag rétegsort alkot és ezzel Közép-Európa egyik legjelentősebb löszterülete. Egyben az egyik legjobban feltárt is: Pakson, 1890 óta üzemelt téglagyár és anyagfejtő, a löszfeltárás is ennek a bányászati tevékenységnek az eredményeként alakult ki. A téglagyári alapszelvény tudományos ritkaság, a pleisztocén klíma- és ősföldrajzi változásokat rögzítő réteg tudományos, kutatási, oktatási és bemutatási célokat szolgál, amínek országos védelmét tervezik.

ÉGHAJLAT

A növénytermesztéshez elegendő napfény, megfelelő hő és nedvesség áll rendelkezésre, amelyben mediterrán hatások érvényesülnek. A klíma kiegyensúlyozottabb, mint a Kárpát-medence északibb, keletibb fekvésű dombvidékein. Az éghajlat mérsékelten kontinentális, amelyre egyrészt az átmeneti jelleg, másrészt a domborzati hatásokból következő változatosság jellemző. A kontinentalitás mértéke nyugatról keletre jelentős mértékben növekszik, bár néhol az Alföldre jellemző szélsőségesebb viszonyok is érvényesülnek.

Mezőföld és a Sárköz a napsütéses órák számát tekintetve az ország leggazdagabb területei közé tartozik. Az átlagos éves csapadékmennyiség Mezőföldön, illetve a sárközi (gemenci) térségben 600 mm alá csökken, az évi középhőmérséklet 10,5 ^{o}C, a leggyakoribb szélirány az északnyugati.

VÍZRAJZ

Az ember vízrendezési tevékenységének hatására a kistérség felszíni vizeinek mennyisége jelentősen lecsökkent. Vízkészletek szempontjából legjelentősebb a keleti természetes határt is jelentő Duna, ám egykori ártere és holtágai visszaszorultak, ill. eltűntek.
Átlagos szélessége 500-600 m, átlagos mélysége 3-4 m, közepes vízhozama Paksnál 2.300 m3/sec. A Duna még mindig számos, nem kellően kihasznált természeti adottsággal rendelkezik (vízi úton történő szállítás, közlekedés, öntözési és ivóvízkészletek, további vízigényes ipari létesítmények telepítésének lehetősége, a dunai vízi turizmus fejlesztési lehetőségei, a holtágak turisztikai adottságainak fokozottabb kihasználása, stb.), ám ehhez a vízmeder visszaállítására és élettér rehabilitációra van szükség (pl. Imsósi Dunaág, Uszódi sziget). Országos szinten készül a Duna Régió Stratégia, mely a Duna értékeinek jobb hasznosítását teszi lehetővé.

FELSZÍN ALATTI VIZEK

A felszín alatti vízkészletek – mind a talajvíz, mind pedig a rétegvíz – tekintetében Tolna megye adottságai kevésbé kedvezőek. 40-300 m-es mélységközben fordulnak elő vízvezető rétegek, amelyek alkalmasak ivóvíz-minőségű víz kinyerésére. Egy-egy kútból akár 1000 l/percmennyiségű ivóvíz is kitermelhető, a kút szerkezeti kialakításától függően. Paks térségében a talajvíz az egykori medrek hálózatán keresztül összefüggő rendszert képez, a folyót szegélyező síkság talajvizének vízjárását a Duna adott vízállása határozza meg.

A hévíz (termálvíz) kitermeléséhez a megye középső részén Paks-Nagydorog-Tamási környékén vannak meg az optimális feltételek. Pakson 607-810 m-es kutakból 35-40 °C-os gyógyvizet nyernek. A helyi gyógyvizek magas sótartalmú alkalikus vizek, a szódabikarbóna ionjait, vagyis nátrium- és kloridos-hidrogén-karbonát-ionokat tartalmaznak, de jelentős a jód, fluorid és bromid tartalmuk is. Paks, a termálvízkincs hasznosítása mellett döntött és hosszú évek előkészítő, majd kivitelező szakasza után, 2014-ben, megnyitotta a leginkább helyi és környékbeli lakosság által használt Gyógyászati Központtal egybeépített Gyógyfürdő épületét.

NÖVÉNYZET

A természetes növénytársulások mellett, megjelennek az özönnövények, amelyek alapvetően nem őshonosak országunkban, azonban az itt található klimatikus viszonyok kedvező feltételeket biztosítanak szaporodásukhoz. Ez a terjeszkedés azonban az itt élő, őshonos növények élőhelyét veszélyezteti, ezért, egy kis odafigyeléssel segíteni tudjuk az eredeti flóra térnyerését. Az őshonos növényeknek fontos szerepük van az ökológiai rendszer egyensúlyának fenntartásában, területük csökkenése a velük szimbiózisban élő állatfajok élőhelyét is veszélyeztetheti. A növények telepítésénél a hazai növényeket részesítsük előnyben és törekedjünk az idegenhonos növények visszaszorítására!

Tájidegen, agresszívan terjedő növények:

- Fehér akác (Robinia pseudoacacia)
- Kanadai aranyvessző (Solidago canadensis)
- Bálványfa (Ailantus altissima)
- Selyemkóró (Asclepias syriaca)
- Ezüstfa (Eleagnus angustifolia)
- Parlagfű (Ambrosia artemisiiflora)
- Zöld juhar (Acer negundo)
- Amerikai kőris (Fraxinus pennsylvanica)
- Kései meggy (Prunus serotina)
- Nyugati ostorfa (Celtis occidentalis)
- Gyalogakác (Amorpha fruticosa)
- Japánkeserűfű-fajok (Fallopia spp.)
- Magas aranyvessző (Solidago gigantea)
- Vadszőlőfajok (Parthenocissus spp.)
- Süntök (Echinocystit lobata)
- Őszirózsák (Aster novibelgii)
- Alkörmös (Pytholacca Americana)
- Karmazsinbogyó (Pytholacca esculenta)
- Kanadai átokhínár (Elodea canadensis)

ÜLTETÉSÜK TILOS!

Az egyedi tájérték fogalma

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek.
A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül *az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.*
Az egyedi tájértékekről a megyei Értéktárban és a TájÉrték Kataszterben (TÉKA) programban is tájékozódhatunk!

ÉLŐVILÁG

A mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás (hatvanas évek erőszakos akácosítása és fenyősítése) miatt, a természetes növénytársulások napjainkra visszaszorultak és csak néhány helyen – reliktumszerűen – maradtak meg. A közeli Németkér és Bikács között elterülő, egykor futóhomokos területek őrizték meg legérintetlenebbül és leglátványosabban az árvalányhajas homokpusztákat. A területen olyan ritka fajokat is találunk, amelyek a veszélyeztetett európai növények Vörös Listáján is szerepelnek. A terület vízháztartása is megváltozott, de helyenként még fellelhetőek láp- és mocsárrétek, amelyek legnagyobb látványossága az ott előforduló 17 orchideafaj. A nedves réteken és a láperdőkben sajátos és gazdag rovarvilág, valamint kétéltű-, hüllő- és madárfauna található.

TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET

Paks, közigazgatási területét érintő, országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek a következők:

Dél-Mezőföldi Tájvédelmi Körzeten (törzskönyvi szám: 293/TK/99) belül, Paks, közigazgatási területén védettséget élvez
- Tengelici homokvidék,
- Paksi ürgemező,
- Paksi tarkasáfrányos.

Védetté nyilvánítás: 11/1999. (X.29.) KöM rendelet

- Dunaszentgyörgyi-láperdő Természetvédelmi Terület (törzskönyvi szám: 323/TT/12)

Védetté nyilvánítás: 6/2012. (II.21.) VM rendelet

Országos védelemre tervezett területek is találhatók a város közigazgatási területén:
- Imsósi Erdő Természetvédelmi Terület
- Paks löszfalfeltárás Természetvédelmi Terület (Téglagyári központ)

NATURA 2000

Pakson, az Európai Közösségi Jelentőségű Természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet hatálya alá tartozó, a 15/2010. (V. 11.) KvVM rendelettel kihirdetett alábbi Natura 2000 természet-megőrzési területek (SCI) találhatók:

- Dunaszentgyörgyi láperdő (HUDD 20072)

Közép-Mezőföldi löszvölgyek (HUDD20020)
- Paksi tarkasáfrányos (HUDD 20071)
- Paksi ürgemező (HUDD 20069)
- Tengelici homokvidék (HUDD 20040)
- Tolnai Duna (HUDD 20023)

Natura 2000 madárvédelmi (SPA) területek nincsenek a településen.

ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT

Országos védelmet élvez a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet részeként a Tengelici homokvidék, amely északnyugat felől határolja Paksot. Szintén a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet részeként védett a várostól nyugati irányban fekvő, 242 hektár kiterjedésű Paksi Ürgemező, a Dunántúl egyik legtermészetesebb állapotában fennmaradt homokpusz-tája. A területet nyílt homoki gyepek és kisebb-nagyobb buckaközi láprét foltok borítják. Több, mint 400 feljegyzett növény- és állatfaj található itt. Szép számban fordulnak elő olyan ritkaságok, mint az apró nőszirom, a homoki árvalányhaj, a homoki vértő, az agárkosbor, valamint a sisakos sáska, a zöldes gyöngyházlepke, a haragos sikló, az ürge és a gyurgyalag. Országos védettséget élvez még a Hegyes-puszta körüli, országos viszonylatban is kiemelkedő egyedszámú Paksi tarkasáfrányos.

Helyi jelentőségű természeti területek jegyzékét Paks város rendeletben rögzíti.

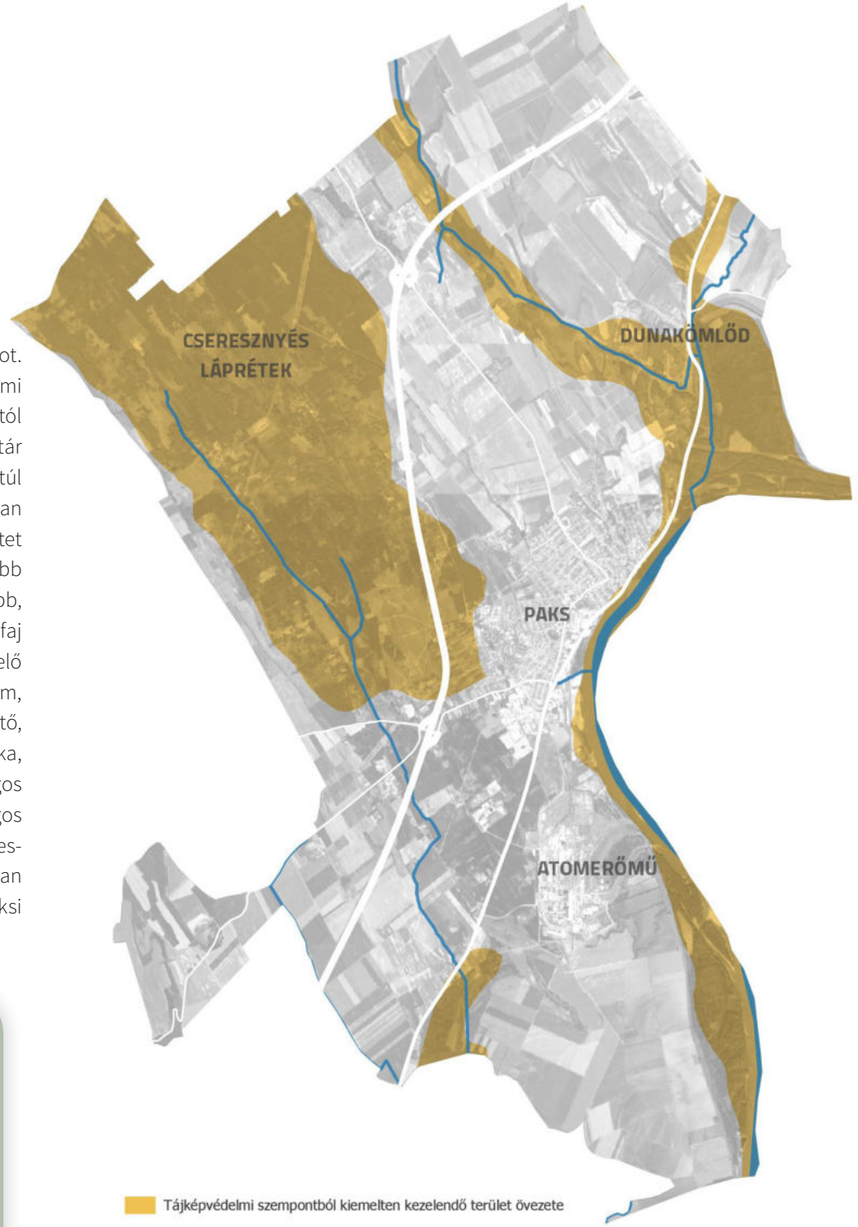

VÉDETT NÖVÉNYEK

1. Apró nőszirom
2. Homoki árvalányhaj
3. Tavaszi hérics
4. Agárkosbor
5. Ligeti csillagvirág
6. Kikeleti hóvirág
7. Mocsári békaliliom

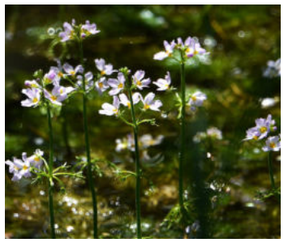

VÉDETT ÁLLATOK

1. Fekete gólya
2. Réti sas
3. Búbos banka
4. Parlagi pityer
5. Haragos sikló
6. Zöldes gyöngyházlepke
7. Sisakos sáska

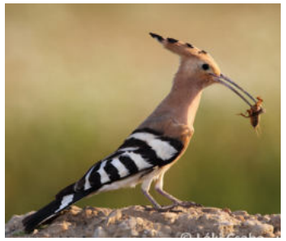

2 PAKS BEMUTATÁSA

HALÁSZFALU

Paks, kedvező földrajzi adottságainak köszönhetően – Duna menti, síkvidéki folyóparti elhelyezkedés, amelyhez lösz dombság csatlakozik – az őskortól kezdve lakott terület. A tájhasználatot történelmi idők óta a táji adottságok határozták meg, így a halászat, erdőgazdálkodás, szőlők és a mezőgazdasági tájhasználat évszázadokig együttesen volt jellemző. A legkorábbi régészeti leletek a Sánchegyről kerültek elő. Csiszolt kőkorszaki ember nyomait találták meg a Vörösmalom-pusztával határos részen, a Gyapa-pusztától keletre fekvő völgy keleti oldalán, a Sánchegyen, a Wayer-völgyben és a Paks déli határán húzódó Püspök-halmon. A neolitikumban, a Kr.e. 5. évezredben, Paks környékén a lengyeli kultúra késő rézkori népessége volt jelen. A kelta eraviszkusz törzs a Kr.e. 4. században telepedett le a térségben, amely korból görög mintával ellátott öntött kelta pénzérmék kerültek elő Paks területén belül. A Krisztus utáni első században Paks a Római Birodalom Pannnia provincia része volt, melynek a Kr. u. 4. században a Sánchegyen felépített catsum, a Lussonium volt a határa, későbbiek során védelmi vonala.

A Paks helynév első ismert írott formája Paks a 14. századból, majd előfordult Paxi, Pax formában is. Eredete a Pakus személynévre vezethető vissza, amely a ma is használt Bakos családnév változata lehetett. Egy másik verzió szerint római eredetű, mivel pax latinul békét jelent és elképzelhető, hogy itt kötöttek valamiféle békét. A Sánchegyen római auxiliáris csapatok állomásoztak, míg a Duna túloldalán jazig törzsek éltek, amelyekkel a rómaiak sokat háborúztak.

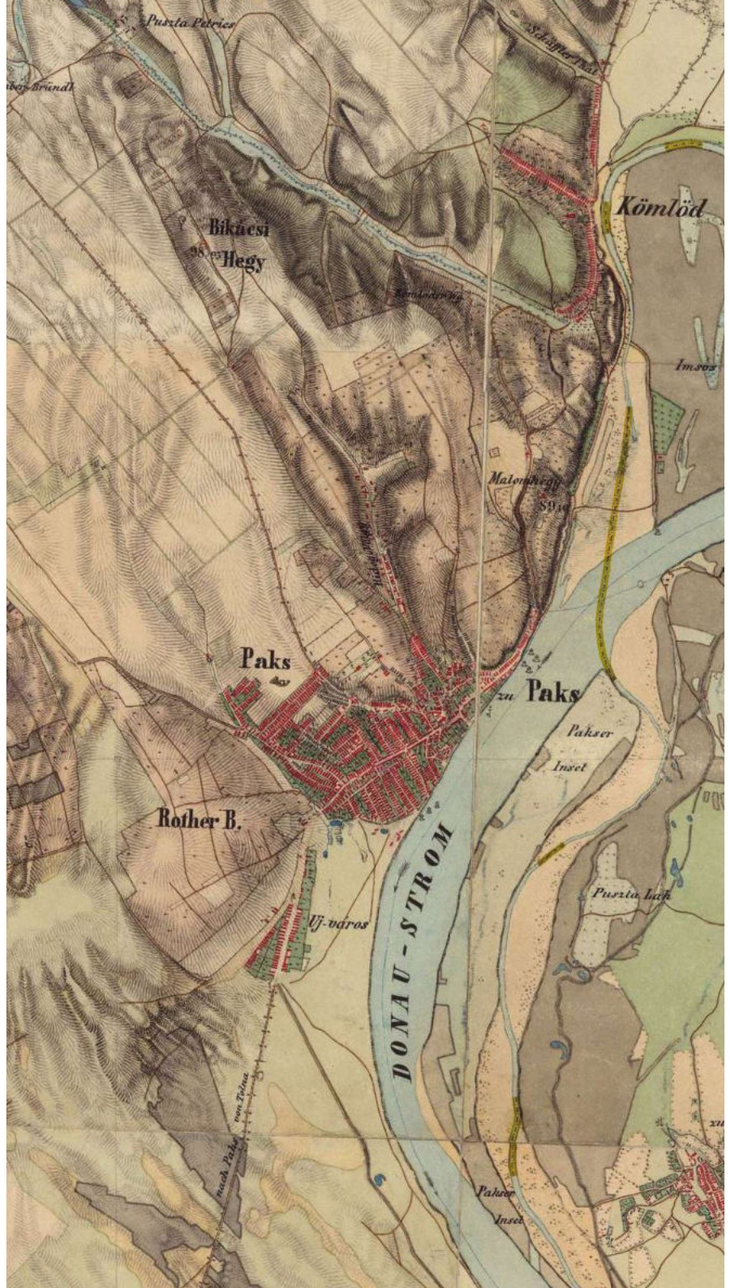

MEZŐVÁROS

Paks, a mohácsi vészt követően, 1686-ig török uralom alatt állt. A törökök kivonulása a város teljes pusztulásával járt. Ezt követően, több hullámban, fokozatosan települt vissza a város. Az első hullámban – 1686 és 1696 között – a korábbi paksi lakosok tértek vissza. A második szakaszban – 1696 és 1710 között – az ország más részéből áttelepülő magyar jobbágyokon kívül megjelentek a német és szlovák telepesek is. A harmadik periódusban – 1710-től 1730-ig – német tartományok föld nélküli parasztjai és túlnépesedett magyar vármegyék jobbágyai telepedtek Paksra, föld és adókedvezmények ígéretében. 1730-tól, a mezővárosi jogú településen, a mezőgazdaság elsődlegessége mellett a céhes ipar térnyerése is megfigyelhető volt, ami együtt járt a település, vagyis a művelés alól kivett területek növekedésével. Szőlőtermesztése és bortermelése kirívóan magas nívójú volt ebben az időszakban. A 19. századi lassú polgárosodás, majd a világgazdasági válság ellenére a két világháború közötti időszakban beindult gazdasági fejlődés (későbbi konzervgyár jogelődje ekkor kezdte meg működését), illetve a háború utáni fejlődés (Konzervgyár, Téglagyár, más iparágak és a mezőgazdaság) aminek hatására kialakult a mai napig legtöbb műemléket őrző Paks polgárvárosi része.

II. HABSBURG KATONAI FELMÉRÉS
1840

PAKS, AZ ATOMVÁROS

A legradikálisabb változást tájképi és gazdasági szempontból is az atomerőmű felépítése jelentette.
Egy 1966-ban Moszkvában megszületett kormányközi egyezményben döntötték el, hogy Magyarországon atomerőmű épül, majd 1967. február 16-án, a Nehézipari Minisztérium (NIM) Villamosenergia-ágazat zsűrijén a paksi telephelyet fogadták el. Az építkezés 1974-ben kezdődött, még ebben az évben elindult az 1. és 2. blokkok építése is. A Paksi Atomerőmű Vállalat 1976. január 1-jén kezdte meg működését.

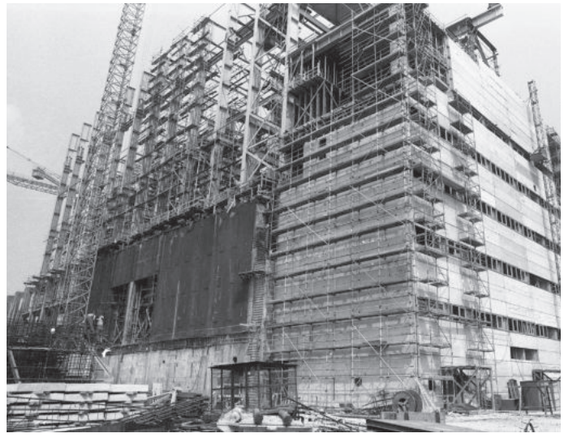

A beruházás hatására Paks lakóinak száma néhány év alatt 13 ezerről 21 ezerre nőtt. Az építkezés csúcsidejében több, mint 10 ezren dolgoztak az atomerőmű területén, mindezek miatt a település is jelentős változásokon ment keresztül, ezért 1979. január 1-jén városi rangot kapott. Az erőmű megépítése Paksot az ország legdinamikusabban fejlődő településévé tette. Olyan szolgáltatási ágak jelentek meg, amelyek korábban elképzelhetetlennek tűntek egy ilyen kis település számára. Ekkortájt épült a színház külön közvetítői toronnyal, melléképületekkel rendelkező sportpályák, felújított, új eszközökkel ellátott kiváló egészségügyi létesítmények és egyéb közösségi intézmények.

NAPJAINKBAN

Az Atomerőmű megépülésével Paks az ország egyik legfontosabb városává lépett elő és ez a stratégiai kulcsszerepe várhatóan tovább fog erősödni a Paks II megépülésével. Paks és szűkebb térsége, egyrészt jó mezőgazdasági adottságú terület, ami a környező települések gazdasági életében a mai napig jelentős szerepet játszik; másrészt, gazdasági-technológiai magterületként is funkcionál. Országos jelentőségét azonban, nyilvánvalóan, az atomerőmű adja, ahol a Magyarországon előállított villamosenergia közel 40-50%-át termelik meg. Napjainkra, Paks egy élhető léptékű várossá fejlődött, ahol nagyvárosi funkciók találhatóak egy történeti mezőváros festői környezetében.

3 PAKS ÖRÖKSÉGÜNK

ÖRÖKSÉGÜNK

A tájban olyan emlékek élnek múltunkról, amelyek amelett, hogy tanítanak tiszteletet ébresztenek bennünk. Ha az utókor számára meg akarjuk őrizni a tájban rejlő kis emlékeket, az értékmegőrzés egyik fontos alapja a természeti, kultúrtörténeti, táji örökség ismerete, az értékes tájelemek, azaz tájértékek felmérése és megóvása.

Az érték fogalma mindenkinek más és más, fontos egy olyan egyetemes megállapodás, mely mentén az értékek megóvása közös ügyünkké válhat.

A kézikönyvben található örökségi lista nem teljes, célja a kiemeltebb példák bemutatása. A teljes értékleltár listája megtalálható Paks város Örökségvédelmi hatástanulmányában.

LUSSONIUM

Dunakömlődtől keletre, a Bottyán-sánc (Sánc-hegy) löszfennsíkján, a faluból felvezető Sánchegy utcán közelíthetőek meg az antik Lussonium római kori segédcsapattábor feltárt maradványai. A római birodalom teljes pannóniai határszakasza folyami határ volt a Duna mentén Klosterneuburgtól (Citium) Zimonyig (Taurunum). A Kr. u. 1. sz. végére – 2. sz. elején építették ki a rómaiak a Duna vonalán a ripát, melyet erődítmények és őrtornyok láncolata alkotott. Ennek az erődláncolatnak volt egyik tagja a Bottyán-sáncon felépített castrum (tábor), a Lussonium. A sánc fennsíkja keleti oldalát az 1841-ig itt folyó Duna elmosta, ezért a tábornak ma már csak a nyugati fala, valamint az északi és déli fal nyugati része maradt meg. A több mint 20 éve zajló feltárások során előkerült az erőd északi sáncrendszere, több helyen az erőd 1,3 m széles fala, védőárkai, a két déli kaputorony. Az erőd déli falának belső oldalán, több helyiségből álló, keleti oldalán, faoszlop-sorral alátámasztott előtérrel (porticus) ellátott kaszárnyaépület helyezkedett el. A déli kapun át az erőd belsejébe bevezető észak-déli útra a 4. század végén, az 5. század első felében ráépítettek egy 10x9 m kiterjedésű, 2,3 m falvastagságú kőtornyot. 2003-ban állították helyre a római erőd déli kapuját, az ettől északra levő kaszárnya épületet és a későrómai kiserődöt, az északi tornyot, amivel létrejött Tolna megye első római kori romkertje. A régészeti feltárások során előkerült egy bronzszobor töredék, az ún. „császárláb”. 2012-ben, a városi múzeum kutatói későrómai sírkamrákat tártak fel az erődtől nyugatra fekvő dombon. A 19. század elején a területen megtalált híres Jupiter Dolichenus-táblát a Magyar Nemzeti Múzeum őrzi.

TEMPLOMOK, KÁPOLNÁK

RÓMAI KATOLIKUS SZENTLÉLEK PLÉBÁNIATEMPLOM

„Összekötni az eget és a földet”, ez volt az alapelve Makovecz Imrének, a templom tervezőjének.
A Hősök tere töltésen szabadon álló, organikus stílusú templom. A templom nyugati homlokzata előtt különálló, háromtornyos, teljes egészében terméspala borítású harangláb áll, két szélső, alacsonyabb tornya a Nap és a Hold szimbólumát hordja, középső, 34 méter magas tornyán kereszt látható. A harangláb szamárhátíves nyílásán keresztül közelíthető meg a mögötte elhelyezkedő templom bejárata. Az egyhajós templom hajlított faszerkezete, két, egymás felé forduló S-ből formált szív formájú alaprajzon emelkedik, a két S íves találkozásába a keleti oldalon a sekrestye és az iroda V alakú tömbje ékelődik. A bejárathoz északról és délről spirális alakban csavarodó függelékek – tulajdonképpeni szobor alépítmények – csatlakoznak, a világosság és sötétség angyalának faszobrával.

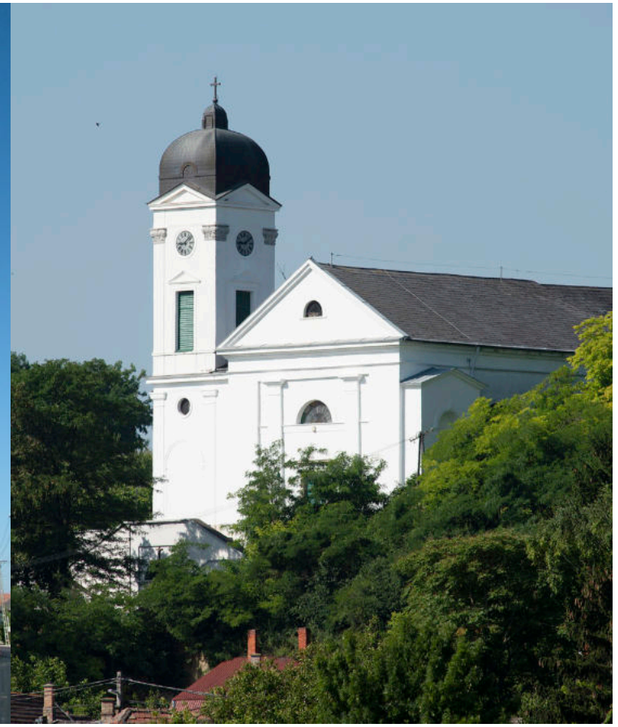

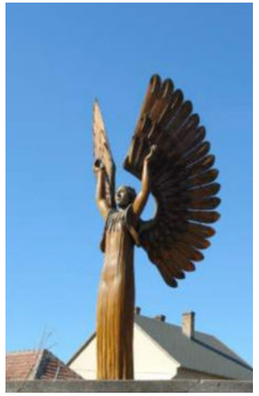

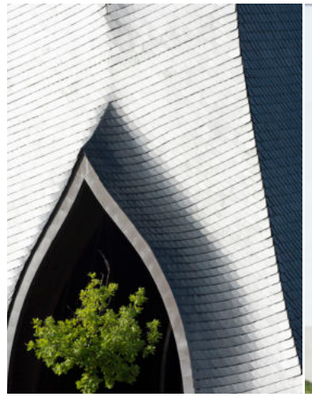

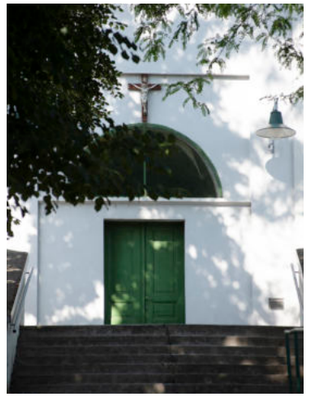

RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM - DUNAKÖMLŐD

A falu feletti dombon kiképzett teraszon, szabadon álló, hosszú, gesztenyefasor szegélyezte lépcsősoron át megközelíthető, egyhajós, klasszicista templom. A templom timpanonnal lezárt, pilaszteres tagolású keleti homlokzatához dél felől torony csatlakozik. A kőkeretes keleti kapu feletti vakolattáblában az 1826-os évszám látható. A nyeregtetővel fedett hajónál keskenyebb, ívesen záródó szentély déli oldalán sekrestye található. A hajót csehsüveg boltozat, a szentélyt félkupola fedi. A hajó bejárati oldalán karzat került kialakításra. A berendezés 19. századi, részben építéskori bútorzat. A 28 méter magas, új torony 1929-ben épült, Klebersberg Kunó kultuszminiszter személyes látogatása után.

REFORMÁTUS TEMPLOM

Szabadon álló, egyhajós, nyugati homlokzati középtornyos, barokk templom, téglalap alaprajzú hajóval, kontyolt nyeregtetővel 1793-ban épült. A torony alatt nyíló bejárat felett kőtábla látható a torony építési feliratával. A tornyot a főpárkány felett két oldalról konkáv oromzat fogja közre. A torony két szintjét övpárkány választja el, homlokzatát főpárkány zárja le, és mozgalmas vonalú, barokk, hagymatagos-lanternás toronysisak koronázza. A torony főpárkánya konvex törtvonalú, ennek a motívumnak a tükörképe a pilaszterek fejezetéről induló, kis kiülésű, konkáv módon tört – óraíves – párkány. A torony első szintjének nyugati oldalán, ovális, második szintjének minden oldalán ión jellegű pilaszterek között félköríves záródású ablak nyílik.
A templom korábban, 1808-ban tűz áldozatául esett, de helyyreállítását 1816-ban elvégezték. Orgonája 1880 óta gazdagítja az istentiszteleteket.

KÁLVÁRIA-KÁPOLNA (SZENT KERESZT FELMAGASZTALÁSA)

Az ún. Ótemetőben, magaslaton, szabadon álló, kör alaprajzú, kúptetővel fedett klasszicista kápolna. Déli homlokzata elé négyszögletes torony lép, melynek második szintje deszkaépítmény, zsindellyel fedett toronysisakkal. Bejárata kosáríves záródású fülkében nyílik, felette az 1815-ös építési évszám. Belső terét kupola fedi, berendezése jellemzően 19. századi, klasszicista padokból áll. Haffner Fülöp felajánlásából 1809-ben kezdték építeni, 1822-ben szentelték fel. 1970-ben tornya és boltozata egy villámcsapás következtében elpusztult, később újjáépítették. Bejárata előtt a 19. század elejéről származó Kálvária-csoport.

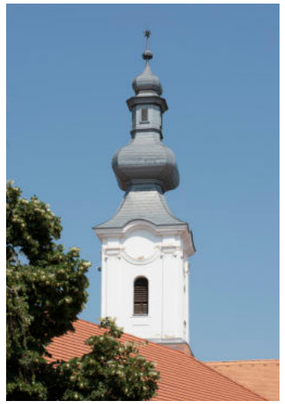

JÉZUS SZÍVE TEMPLOM

1901-ben épült, historizáló, neoromán stílusú templomépület, ívsoros párkányokkal, a toronytesten félköríves záródású, ikerablakokkal. Bazilikális elrendezésű, déli harangtornyának sisakja gúlát formáz. Slauch Imre tervei alapján épült, a kazettás mennyezet középső részén látható Szent Szív kép és az oltárképek Kegyes József festőművész alkotásai.

EVANGÉLIKUS TEtemplom

1881-84 között épült, historizáló, neoklasszicista stílusban épült, egyhajós, középtornyos templomépület. Dór oszlopos, timpanonos portikusszal kiemelt bejáratához lépcsősor vezet, a templom teraszszerűen kialakított talapzaton helyezkedik el. Homlokzatát gazdag lábazat és háromtagú, fogsoros párkány tagolja horizontálisan, a vakolatot vízsszintes vájatolás élénkíti. A homlokzat szélén dór pilaszterek láthatók, csakúgy, mint a négyszögletes tornyon. A torony órahelye megvan, óra nélkül, toronysisakja gúla alakú.

PINCESOROK

Sajátos, karakterisztikus zárványt alkotnak, ezáltal különleges hangulatot kölcsönöznek a városnak és a városkép szempontjából kiemelkedő fontosságúak a présházsorok. A paksi présházak és pincék a betelepült német lakosság hagyományainak megfelelően – a szőlő feldolgozása és a bor tárolása nem a háznál történik – a várostól elkülönülő, önálló települési egységet alkotó részeken épültek fel. A Fehérvári úton és a Sárgödör téren orsós teresedés körül, zártsorú beépítésben állnak a 19. században - 20. század elején épült présházak. Az Ősz utcában, Sebestyén utcában és a Kápolna utca felső szakaszán a teresedés elmarad, a présházak az utcavonalban állva alkotnak zártsorú beépítésű területet.

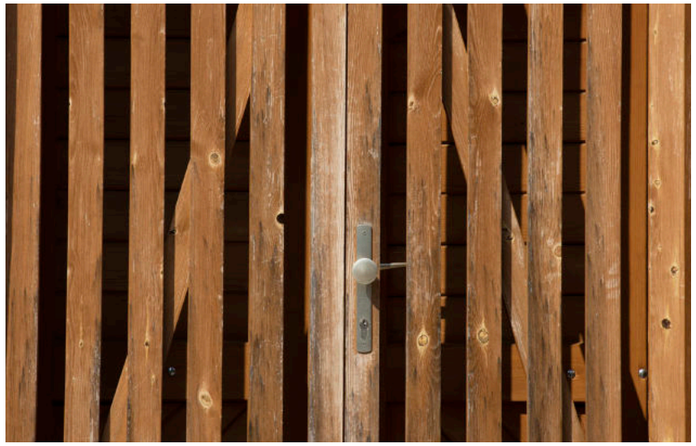

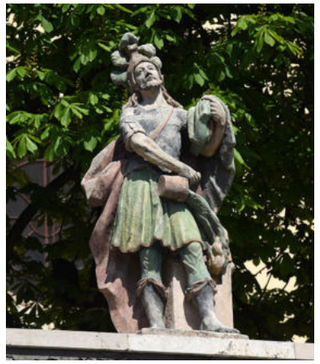

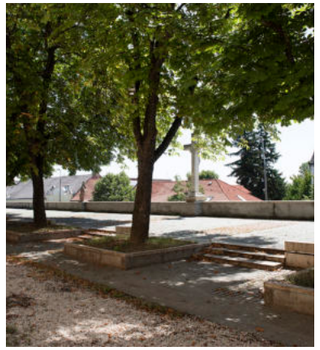

BAZÁRSOR

Utcavonalon, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, lapos tetős, historizáló épület, magas attikafallal. A tető járófelülete egyben a mögötte emelkedő római katolikus templom járdaszintje. Főhomlokzatának 11 axisában egyenes záródású boltajtók nyílnak, kétszárnyú, keresztpántokkal merevített, vasajtókkal. Lábazata felett a nyílásközökben páros, dór fejezetes pilaszterek állnak, amelyek háromtagú, fogsoros főpárkányt hordoznak. A rövidebb homlokzatokon egy-egy, egyenes záródású ablak nyílik, az üzletajtókéval megegyező kialakítású spalettákkal. Minden nyílás körül szalagkeret fut, erősen kiugró, egyenes szemöldökkel. A belső egytraktusos, az üzlethelyiségekben donga- és csehsüvegboltozatok. Az attikafalon festett, 18. század végi homokkőszobrok: Szent Vendel, Szent Flórián és Nepomuki Szent János, valamint egy későbbi kőkereszt korpusszal. A szobrokat 2013-ban restaurálta Tövisháti Béla, a Paksi Városi Múzeum szobrász-restaurátora, előtte 1989-90-ben állították őket helyre a művészeti iskola restaurátor-növendékei. A 19. század harmadik harmadában (~1885) épült, a paksi közbirtokosok felajánlásával.

KÚRIÁK

NOVÁK - KÚRIA

Nyugati végfalával zártsorú beépítéshez illeszkedő, téglalap alaprajzú, emeletes, keleti homlokzata felett felülkontyolt nyeregtetős, barokk épület. A utcavonalon kerítésfal csatlakozik hozzá, kapuval. 7 axisos utcai homlokzatának középső 3 tengelye enyhe kiülésű középrizalitot alkot. Alacsony lábazata felett a homlokzat vakolt felületű, a két szintet övpárkány választja el, a homlokzatot kéttagú főpárkány zárja le. Egyenes záródású ablakai felett egyenes szemöldök. Az emeleten a rizalitot pilaszterek határolják. A nyílászárók nagyrészt a 19. század harmadik negyedéből származnak. Az épület jelenlegi formáját feltehetően 18. századi, földszintes lakóház több periódusban történt átalakításával nyerte; a kocsiáthajtó építmény a 19. század második feléből származik.

CSEH VIGYÁZÓ KÚRIA - VÁROSI MÚZEUM

Saroktelken, utcavonalon, szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, részben alápincézett, nyeregtetős épület, északi oldalán kontyolt nyeregtetős toldalékkal. Hosszú, 10 tengelyes utcai homlokzatát egyszerű főpárkány zárja le. A kerti homlokzat 12 tengelyes. A középtengelytől balra, az 5. axis kis timpanonnal lezárt, kváderezett rizalitjában nyílik a bejárat. Több periódusban épült: déli magja 18. századi, ezt a 19. század második negyedében északi irányban bővítették, új udvari homlokzatot alakítva ki. 1945 után, belsejét új válaszfalakkal átalakították.

DARÓCZY-KÚRIA BEZERÉDJ ÁLTALÁNOS ISKOLA

Nagyméretű, dél-kelet felől támfallal kerített telken, utcavonalon álló, U alaprajzú, földszintes, kontyolt nyeregtetős, klasszicista épület. Keleti vége alatt alagsorpincével. Hosszú, északi utcai homlokzata 13 axisos, tagolatlan, mindössze háromtagú főpárkánya van. Kerti homlokzatának végein rövid keresztszárnyak, a középtengelyben dór oszlopos, timpanonnal lezárt kocsiáthajtó. A kert felé néző homlokzata 2 + 5 + 2 tengelyes, valamennyi nyílása egyenes záródású. Az 1840 körül épült klasszicista kúriát az 1880-as években Ybl Miklós tervei szerint átalakították, ekkor bővítették a keresztszárnyakkal. 1976. évi felújítása során, a belsőt új válaszfalakkal átalakították, az ablakokat az eredetiek mintájára újrakészítették. Az épülettől délre, a telken áll még a Korniss-kúria.

SZENICZEY-KÚRIA

Saroktelken, utcavonalon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, részben alápincézett, késő barokk épület, felülkontyolt nyeregtetővel, északi végén toldalékkal. Hosszanti, utcai homlokzata 10 tengelyes, egyenes záródású ablakait lapos szalagkeret veszi körbe. Deák Ferenc utcai homlokzata 4 axisos, az ablakközökben geometrikus díszű mezőkkel, a homlokzatot egytagú főpárkány zárja le. Délkeleti, lekerekített sarka a járdaszintnél homorlattal enged helyet az utcasarok gyalogosforgalmának, és itt helyezkedik el Deák Ferenc emléktáblája 1927-ből. Udvari oldalán íves 8 árkádos tornác található. A 18. század végi épület homlokzatait többször átalakították. Az épület 1965-ben és 2015-ben lett felújítva. Jelenleg a Városi Múzeum található itt.

ERZSÉBET NAGY SZÁLLODA

A városközpontban szabadon álló, L alaprajzú, egyemeletes, részben alápincézett, kontyolt nyeregtetős, klasszicista stílusú épület. Térre néző, 15 tengelyes főhomlokzatán timpanonnal lezárt, 9 axisos, óriáspilaszterekkel tagolt középrizalit, szélesebb középtengelyében kapuval, felette kőkonzolokon nyugvó, vasrácsos erkéllyel. A földszint felett övpárkány fut, a homlokzatot háromtagú főpárkány zárja le, ablakai keretezetlenek. Az egytraktusos udvari szárny földszintjén félköríves záródású, utólagosan beüvegezett árkádsor mögött csehsüveg boltozatos oldalfolyosó. A középfolyosós utcai szárny földszinti helyiségei különböző típusú boltozatokkal fedettek, az udvari szárny csehsüveg boltozatos, illetve síkfödémes. Vendégfogadónak épült 1820 körül, a régebbi udvari szárny síkfödémes magjához kapcsolták utólag a főszárnyat. Az 1970-es években lett felújítva, belül újabb válaszfalakkal átalakítva. Utolsó felújítása 2010-ben történt meg, amellyel ma a város egyik jelképévé vált.

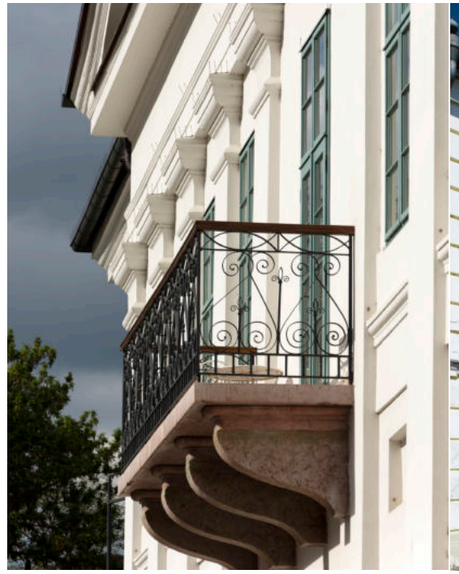

PRELÁTUS

Hajdan, az 1800-as évek elején, még présház állt a Prelátus helyén, amely Gyurki András tulajdona volt. Gyurki Andrástól Bednárcz Róbert vette meg a házat és 1934-ben átépítette. Akkor kapta a barokk homlokzatot jellegzetes szimmetrikus tagolással. A két ion oszlop által tartott timpanon tetején tipikus barokk díszeket, kőurnákat láthatunk. Az ablakkeretek félköríves záródásúak, szép, díszes ornamentikával kapnak hangsúlyt az épület homlokzatán. A kovácsoltvas kapun belépve a félköríves francia erkély és alatta az íves záródású hatalmas üvegablakok tűnnek szembe, valamint a falba süllyesztett szobor. A paksi prelátust 1992 óta a város önkormányzata tartja fenn reprezentációs célokra. Építészeti jelentősége miatt is helyi védelem alá helyezték a házat, utoljára 1996 augusztusában újították fel.

PAKSI JÁRÁSBÍRÓSÁG

Hézagosan zártsorú beépítésbe illeszkedő, az utcavonallal párhuzamos gerincű, 1904-ben épült, egyemeletes, nyeregtetővel fedett, historizáló, neobarokk stílusú bírósági épület. Kéttagú osztó- és főpárkánya van, földszintje kváderezett. Tizenkét tengelyes főhomlokzatának első tengelyében nyílik az épület kapuja, amelyet gazdag, plasztikus dísz hangsúlyoz. Az emeleten oszlopok fogják közre a díszes keretezésű ablakot, rajtuk gerendázat nyugszik, amelyet az oromzatba is felnyúló címer szakít meg. Földszinti, egyenes záródású ablakai keretezetlenek.

TÉGLAGYÁR

A Sánc-hegy tövében működő Gőztéglagyár a világgazdasági válság után kezdte meg működését, a jobb sorsra érdemes téglaégető már az 1890-es években működött. A helyi üzem, a kezdeti működési nehézségek ellenére, többek között, a Paks–Pusztaszabolcs közötti vasúti épületek, a tolnai kultúrház, valamint a dunaföldvári laktanya építéséhez is alapanyagot biztosított, 1962-ben már évi hétmillió tégla előállítására volt lehetőség. A paksi téglagyár több mint 120 éve része a városnak, fénykorában száznál is többen dolgoztak itt. A 2000-es években a különleges épületegyüttes falai között forgatták az irodalmi Nobel-díjas Kertész Imre regénye alapján készült Sorstalanság c. film néhány jelenetét is.
Az építészetileg értékes egység kiválóan alkalmas és méltó lenne a fejlesztésre és további kreatív, kulturális vagy szabadidős célú hasznosításra.

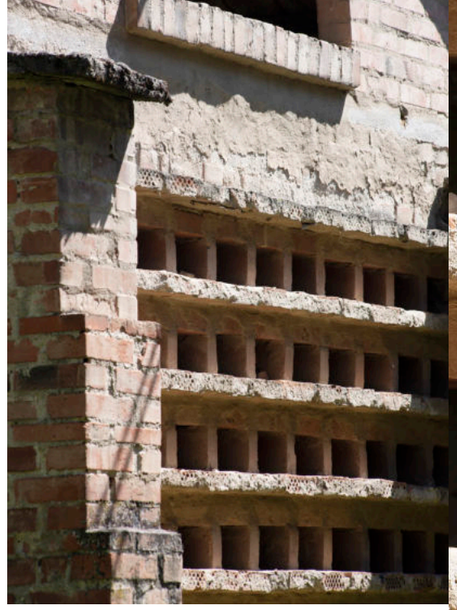

LAKÓHÁZAK

Paks közigazgatási határán belül számos, a közösség számára fontos emléket jelentő helyi védelem alatt álló lakóház található változatos építési stílusokban.

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

PAKSI ÜRGE-MEZŐ

Az 1999 óta védett, 242 hektár kiterjedésű Paksi Ürge-mező a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet része, a város pereméhez közel található nyílt homoki gyepekkel, kisebb buckák közti láprét-foltokkal tarkított legelő.
A homokvidékek buckái között időszakos pangóvizes vízfelületeket találunk, amelyek az aszályos években kiszáradhatnak. A változatos felszínű táj eredeti vegetációja mára erősen átalakult. A homokterületek természetes növénytakaróját az 1960-as évek erőszakosan telepített akác- és fenyőültetvényei szorították ki. Szerencsére a nagyarányú természetátalakítási folyamatok ellenére is még jelentős az értékes vegetáció aránya. A Dunántúl egyik legtermészetesebb állapotában fennmaradt homokpusztája, amit az Ürge-mezőn található féltett ritkaságok előfordulása is alátámaszt.

IMSÓSI ERDŐ

1841-ben, Beszédes József tervei alapján átvágták az Imsós és várszegi kanyarulatot Paks és Ordas között, ezáltal a Duna mintegy negyven kilométerrel rövidült meg. A kanyarulat átvágása után, hamar eltűnt a víz az egykori Imsósból, így ennek következtében az egykoron Dunakömlőd előtt haladó fő Duna ág helyén mára egy holtág és az 55 hekáros ártéri erdő maradt meg. A területen ma erdőgazdálkodás zajlik, emellett pedig rekreációs célt is szolgál, mivel ez a Paks közelében található legnagyobb összefüggő erdőterület. Megóvása kiemelten fontos.

DUNAPARTI DUPLA VADGESZTENYE FASOR

Paks, a hangulatos kisváros életében jelentős szerepet játszik a Duna, a víz. A dunai hajózás, a kereskedelem lendítette fel a település gazdaságát. A hajómalmok működése, a molnárcéhek felvirágzása, az atomerőmű építése is a víznek volt köszönhető. A Duna természeti környezete a Duna-parti sétány öreg gesztenyefáival, amelyek védettek és már több mint száz évesek kiemelt jelentőségű értéke a városnak.

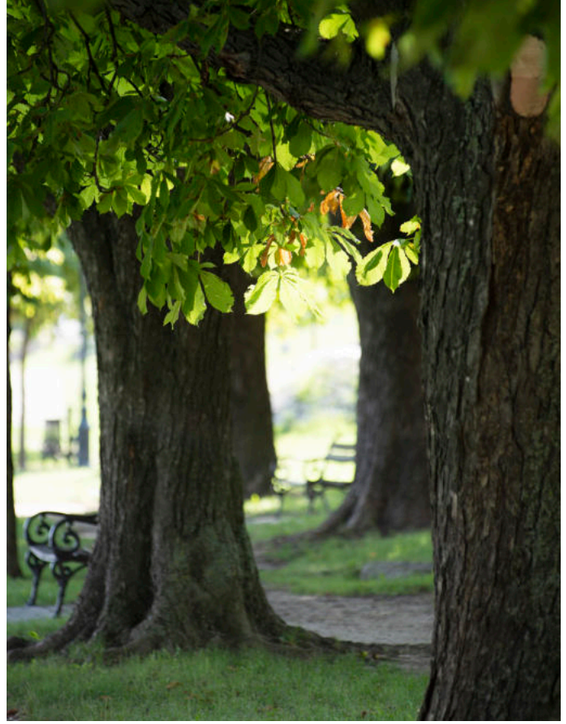

TÁNCSICS MIHÁLY UTCAI PLATÁN FASOR

A Táncsics Mihály utcai platánfasor meghatározó eleme az utcaképnek, amely amellett, hogy oldja a telepszerűen kialakított beépítés látványát, jelentős mikroklimatikus hatással van a környezetére. A fák árnyékoló hatásának köszönhetően akár 10 fokkal is hűvösebb lehet ennek közelében. A fasor ökológai jelentőséggel is bír, ugyanis élőhelyéül szolgál több madárfajnak is. Szép példája annak, hogy egy egészséges fasor jelenléte milyen sokat számíthat egy élhetőbb városi tér kialakításánál.

PRELÁTUSHOZ TARTOZÓ SZŐLŐTERÜLET

Paks legszebb és legjobb fekvésű szőlője a Duna partján lévő löszpart tetején van, ahonnan több tucat kilométerre ellátni a folyó felett. Hajdan, az 1800-as évek elején, még présház állt a Prelátus helyén, amely Gyurki András tulajdona volt. Tőle Bednárcz Róbert vette meg a házat és 1934-ben átépítette. Az ő papi méltatása, pápai prelátus volt. Így kapta az épület a prelátus nevet. 1957-ben a Paksi Állami Gazdaság vette meg az épületet, és hasznosította a hegy levét, melyet még a Bednárcz Róbert által fejlesztett mintaszőlőből nyertek. A szőlőültetvány közepén található az a kerti pavilon, amely a szőlőterület jelképévé vált, így az itt termett szőlőből készült bor címkéjén ezen pavilon képével jelezték a nedű származási helyét.

LÖSZFAL

Paks északi részén, a Sánchegy tövében 1894-1995-ben épült meg a Paksi Gőztéglagyár. A téglagyártás során a nyersanyag bányászata fokozatosan tárta fel azokat az üledékeket, amelyek a földtörténeti múltunk közel egy millió éves eseményeit őrzik. A feltárt üledékek első tudományos ismertetésétől (1934), szinte folyamatos volt a kutatók jelenléte, s ennek köszönhetően a paksi löszfal az egyik legjobban tanulmányozott pleisztocén szelvény Közép-Európában. A kiállítás a változatos klímaviszonyok során képződött löszök és fosszilis talajok, illetve az azokban előforduló ősmaradványok segítségével igyekszik a látogatót megismertetni azokkal az eseményekkel, amelyek jelenlegi természeti környezetünk kialakulására is hatottak. A tárlat úgy épül fel, hogy a különböző háttérismeretekkel rendelkező múzeumlátogató is megtalálja az érdeklődési körének megfelelő információkat.

DUNAPART

A Duna páratlan természeti környezetével, buja növényzetével, a festői tájjal, a fürdésre csábító homokos parttal, a parti sétány öreg gesztenyefáival mind hozzátartozik a városképhez. Az 1990-es évek óta rendszeresen visszatérő városi rendezvényeknek is otthont ad. A partszakasz különlegességéhez hozzájárul a lépcsősor előtt található, a Dunára kikötött uszály a rajta kialakított víziszínpaddal együtt, ahol amatőr és hivatásos művészek egyaránt felléptek már.

4 ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Az épületek, azok elhelyezkedése, a kerthez és az utcához képest kialakult viszonya, részleteik, arányaik, szín- és anyaghasználatuk mind-mind meghatározzák a településképet.

Az általános érvényű építészeti és környezetalakítási alapelveket minden esetben és minden településrészen figyelembe kell venni. A bemutatott települési karakterekben különböző megoldások jelenthetik az egységes és kívánatos településkép kialakulását, így más és más hangsúllyal kell figyelni az épületek és környezetük megtervezésére.

Jelmagyarázat:

✔ Jó példa, amely követendő

✘ Rossz példa, amely kerülendő

ENERGIATUDATOS ÉPÍTKEZÉS

A fenntartható építészet alapelve, hogy az energiaszükségletet megújuló energiaforrásokból fedezi, miközben minimálisra csökkenti a víz- és anyaghasználatot, valamint a természetet terhelő szennyező kibocsátásokat, figyelembe véve a természet körfolyamatait és az épített környezet emberre gyakorolt hatását.

Költséges gépészeti rendszerek nélkül is sokat tehetünk környezetbarát, energiatakarékos lakóházunk kialakításához. Elsősorban akkora épületet építsünk, amekkorára szükségünk van és azt fenn tudjuk tartani.
Továbbá fontos az:
- átgondolt tájolás, alaprajzi rendszer,
- újrahasznosított, kis környezetterhelésű építőanyagok kiválasztása (pl. közelben gyártott, környezetbarát, újrahasznosítható, egyszerűen felújítható építőanyagok, cellulóz hőszigetelés, stb.),
- jó térszervezés,
- átmeneti terek (tornác) kialakítása, árnyékolás,
- épületszerkezetek optimális megválasztása,
- esővíz, szürkevíz felhasználása,
- fúrt kút kialakítása.

A komolyabb beruházást igénylő, később megtérülő megoldások a megújuló energiahasznosító berendezések: napelem, napkollektor, szélturbina, hőszivattyú (vizes, levegős vagy földhőn alapuló) vagy biomassza (pellet, fa) alkalmazása.

TORNÁCOK ELŐNYEI

A helyiségek tájolásának tervezése során, fontos, hogy a huzamos tartózkodásra szolgáló helyiség benapozott legyen, ugyanakkor a tikkasztó nyári napsugaraktól mégis védett. Ez ellen a legegyszerűbb védelmet az átmeneti terek, a tornácok és verandák jelentik!

A környezetbarát háztartás ismérvei:
- szelektív hulladékgyűjtés,
- komposztálás,
- használt olaj leadása a benzinkutakon,
- a veszélyes hulladékok közül az elemeket és a kisebb akkumulátorokat iskolákban, boltokban lévő gyűjtőkbe helyezzük,
- külön gyűjtsük a fénycsöveket is,
- vegyszereket, nagy akkumulátorokat a hulladékudvarba vigyük,
- tönkrement vagy megunt háztartási gépeket adjuk le az erre szakosodott cégeknek.

AZ ÉPÜLETEK TÁJOLÁSA

Az épület és a helyiségek megfelelő tájolásával (klímazónás alaprajzi tervezés), hozzájárulhatunk energiatakarékos épületünk kialakításához. A nem állandó használatban lévő kiszolgáló helyiségek (kamra, gépészet, WC, előszoba) számára az É-i, az alacsonyabb hőmérsékletet igénylő hálónak az É-K, D-K-, a konyha és kamra részére az É-Ny, É-K-i, a fő helyiségek számára D-i, D-K-i tájolás (nagyobb üvegfelületekkel, ügyelve a megfelelő árnyékolásukra) a legideálisabb. Az előszoba nagy felületű nyílászáróival télikertként is funkcionálhat.

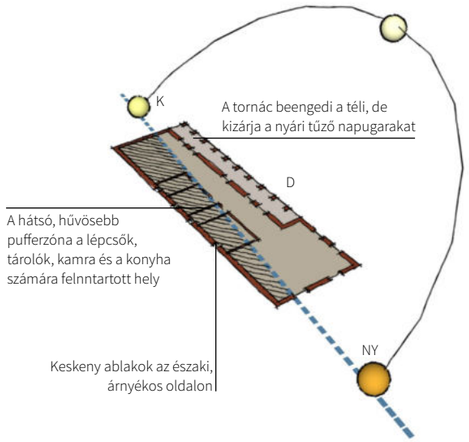

A FŰTÉSI KÖLTSÉGEK 30 %-AL CSÖKKENTHETŐK!

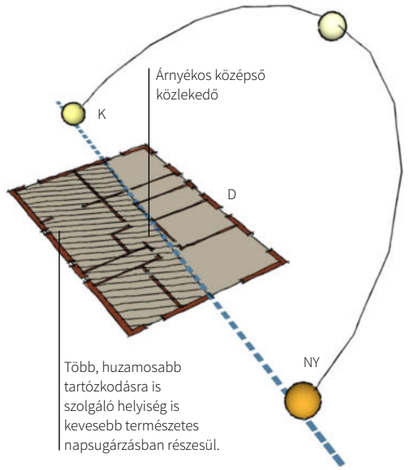

AZ ÉPÜLET 50 %-A NEM RÉSZESÜL A NAPSUGÁRZÁSBÓL!

A KESKENY HÁZ

A kelet-nyugati tájolás (hagyományos parasztház) tökéletesen hasznosítja a napsugárzás előnyeit. A naposabb helyiségek kisebb nyílászáróméretekkel is elérhetők. Az alaprajz maximálisan kihasználja a téli napsugárzási nyereséget és csökkenti az épület nyári túlhevülését.

A TÖBBTRAKTUSOS SZÉLES HÁZ

Nagyobb ablakfelületek szükségesek a megfelelő fény biztosításához azon túl, hogy rossz homlokzati arányokhoz vezet.

ÉPÜLETEK TELEPÍTÉSE

Az épületek egymástól való optimális távolsága alatt azt értjük, hogy a téli napforduló alacsony beesési szöge mellett (19⁰) se árnyékolják a szomszédos házak egymást.

A jobboldali példaépületek homlokzatmagassága a falusias jellegű lakóövezetekre jellemző maximális érték 4,5 m, szélessége 8 m, gerincmagassága 8,5 m, a telekszélesség 27 m. Ebben az esetben a tetőgerinc (A) és az e felé eső szomszédos homlokzat (B) közti távolság legalább 23 m legyen az optimális bevilágítás biztosítása érdekében.

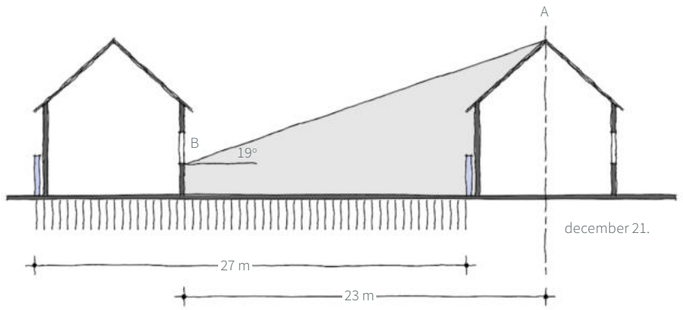

LOMBHULLATÓ FA, MINT ÁRNYÉKOLÓ ÉS SZÉLFOGÓ

Hasonlóan jó és természetes megoldás a lombhullató (nem örökzöld!) fa telepítése az ablakunk elé, ezzel csökkenthetjük a besugárzást, természetes árnyékolást adnak.

A nyári tikkasztó napot minimalizáljuk lombhullató fa (nem örökzöld) ültetésével, mely tökéletes „ökoárnyékoló berendezés". A megfelelő helyre ültetett fa lombkoronája kitakarja az épület homlokzatát érő közvetlen nyári napsugárzást. A példában az épülettől 3 méterre telepített lombhullató, melynek magassága legalább 10 méter biztosítja a déli átlagos méretű homlokzat árnyékolást. Az ábra, a nyári napforduló időpontjában, a maximális a delelési napmagasságban tapasztalható déli beesési szöget ábrázolja.

Télen, a lombhullató fa ágai levelek híján átengedik a napsugarakat. Minél magasabb a lombkorona alsó síkja, annál kevesebb a fa téli árnyékoló hatása.

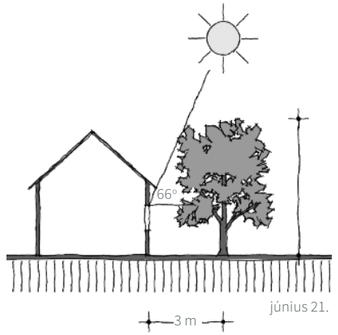

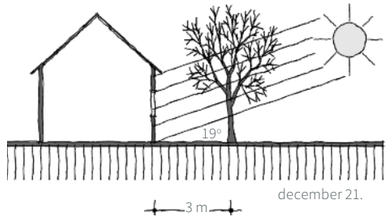

A novényzet telepítésekor saját érdekeinken túl vegyük figyelembe a szomszéd kertjét és házát is. A túlburjánzott fák és cserjék komoly konfliktusokhoz vezethetnek és veszélyes károkat is okozhatnak.

Köztudott, hogy a sima, világos felületek visszaverik a fényt, a sötét felületek pedig elnyelik a hőt. Ezzel szemben, a gyepfelület párologtat, jó a hőelnyelő képessége, segít elvezetni a hirtelen csapadékot, oxigént bocsát ki, leköti az ülepedő port és kedvezőbbé teszi a mikroklímát. A talaj hőmérséklete jelentősen csökken 5 perccel az után, hogy eléri az árnyék, ami ez jelentősen módosítja lakókörnyezetünk mikroklímáját. A magas fák mellett, azonban, célszerű többszintű növénytakarót alkalmazni: bokrok, cserjék, gyepet) melyek tovább csökkentik a napsugárzás visszaverődését.

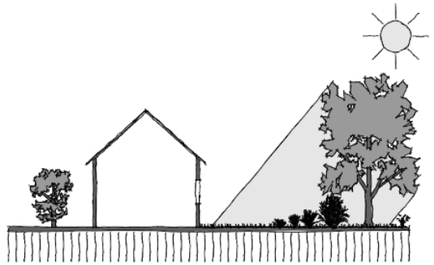

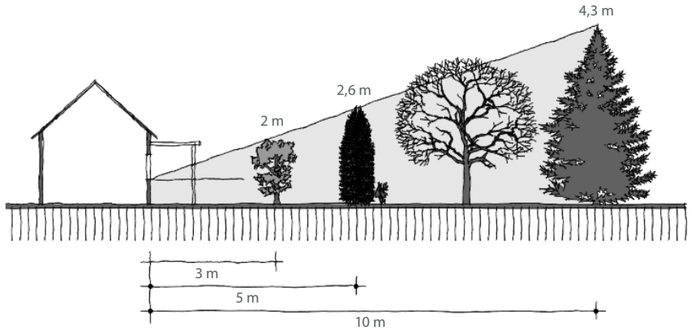

A legtöbb napsugárzás a déli tájolású homlokzatokra érkezik. Ezért se célszerű ezt az oldalt örökzöldekkel beárnyékolni.
Ha mégis a déli homlokzat elé kívánunk örökzöldeket telepíteni, akkor maximalizáljuk a téli napsugárzást a növények optimális elhelyezésével. A példából látható, hogy egy 2 méter magas örökzöld 3 méter távolságban már nem akadályozza a téli besugárzást.

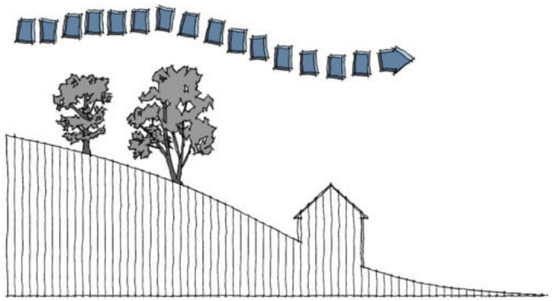

Használjuk ki a terep adottságait a szél elleni védekezésben. Amennyiben a hátsó kertünk magasabb fekvésű, fásítással módosíthatjuk a szél útját. A szelet mérsékelten áteresztő (50-60%) fasáv hatékonyabb, sűrű légörvényt okozhat. Részesítsük előnyben az őshonos fafajokat Egy meredekebb lejtésű tetőidom a szél felőli oldalon tovább segíthet a széláramlás elterelésében.

LOMBHULLATÓ FA, MINT ÁRNYÉKOLÓ ÉS SZÉLFOGÓ

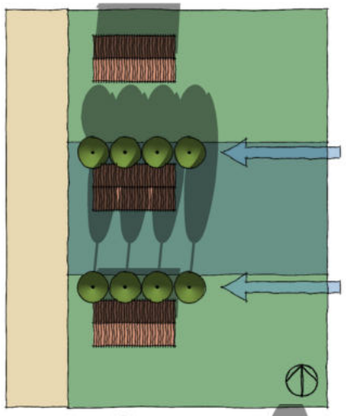

Kelet-nyugat tájolású utca esetében az északi oldalon lévő telkeknél amennyire lehetséges helyezzük épületünket a telek északi oldalára, hogy minél nagyobb déli tájolású kertet kaphassunk. A déli oldalon viszont a legkisebb előkert az előnyös. Nyissunk nappalinkkal a hátsó kertre!

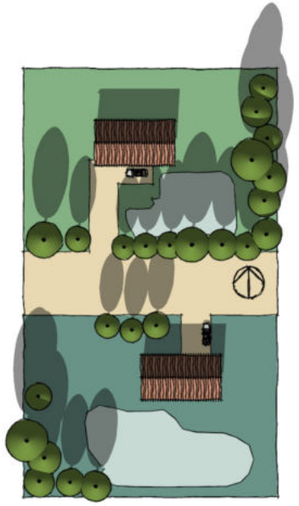

Az északi fal elé ültetett örökzöld fák javítják az épület hőháztartását, ugyanakkor magasságukat az észak-déli irányú utcákban korlátozni kell, hogy ne árnyékolják a szomszédokat.

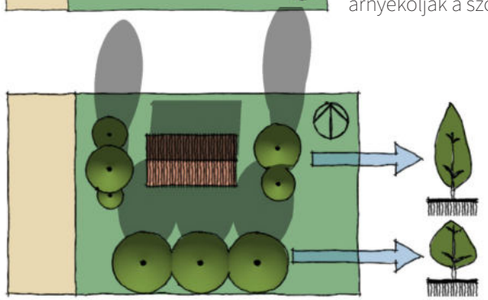

Tömör kerítés magasságának megválasztásánál számoljuk annak árnyékoló hatásával is.

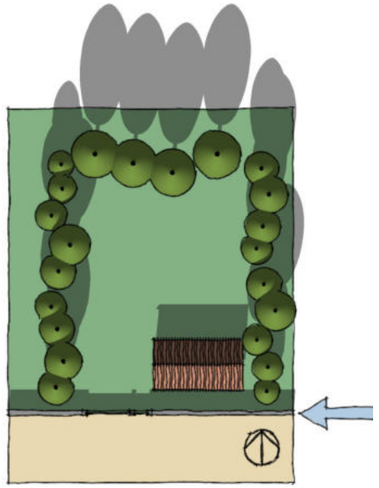

A nyári perzselő napfény ellen a legjobb megoldás a lombhullató fák telepítése elsősorban az épület déli oldalának védelmére, melyek a téli besugárzást átengedik. A túl magas örökzöldek nyáron hasznosak, azonban a hidegebb hónapokban beárnyékolhatják a homlokzatunkat! A keleti és nyugati falat határoló fák inkább oszlopos a déli oldat határoló fák gömb formájú, szerteágazó lombozatúak legyenek az árnyékvetésük miatta.

TEREPALAKÍTÁS

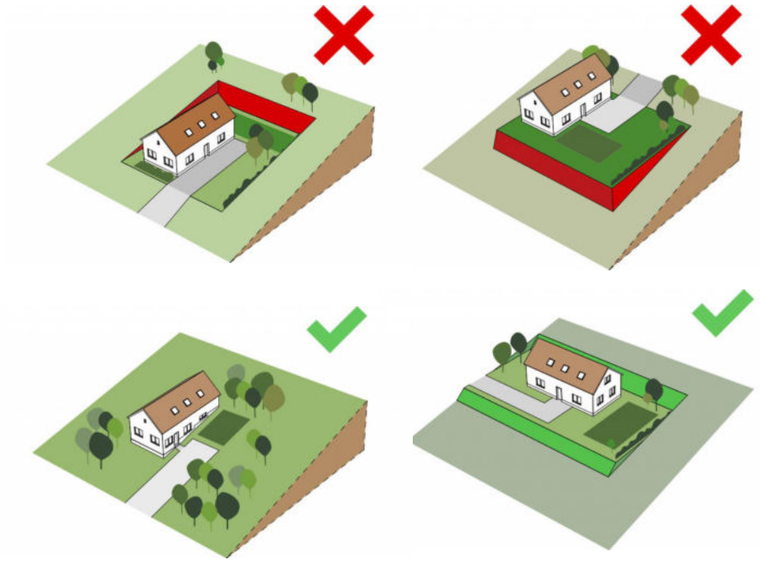

Paks szépségét, elsősorban, a változatos löszhátak domborzati viszonyai adják, így nagyon fontos, hogy az épületeinket a terep adottságaihoz tervezzük, és elhelyezésüknél a terepet körültekintő alázattal alakítsuk ki.

A sík és lejtős telkek is egyedi átgondolást és tervezést igényelnek, így, pontos megoldásokat nem, de ökölszabályokat és irányelveket lehet adni a helyes kialakításra vonatkozóan.

A terep adottságait figyelembe vevő épület a tájjal harmóniában élő környezetet alakít ki. A terep rendezését mindig saját telkünk határain belül oldjuk meg. Enyhén lejtős terepen érdemes a használati szintek kisebb mozgatásával elkerülni, hogy az épület túlzott bevágásban, vagy feltöltésen helyezkedjen el. Erős lejtésnél, akár, az egymás feletti szintek csatlakozhatnak a kertben kialakított lépcsőzetes teraszokhoz. A támfalak a lehető legkisebbek legyenek, de a 2 métert semmiképpen ne haladják meg! A bevágások és feltöltések legyenek arányosak, így egyik sem lesz zavaróan nagy.

Ahogy mindenhol, itt is az arányokon múlik minden: a nagy bevágások és a nagy mértékű feltöltések mindenképpen kerülendőek. Ha túl nagy a meredekség, teraszos kialakítást alkalmazzunk.

ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSI ALAPELVEK ÚJ HÁZ ESETÉBEN

Az épület TELEPÍTÉSÉNÉL az előírások keretein belül vegyük figyelembe:
- energiatakarékossági szempontokból pl. benapozást, a szélirányt, és a kilátást is,
- ügyeljünk az épület bejáratának építészeti és használati szempontból egyaránt optimális megközelítése gyalogosan és gépkocsival egyaránt,
- nem gátoljuk meg épületünk elhelyezésével a jó kertkapcsolat kialakításának lehetőségét,
- használjuk fel a meglévő értékes növényzetet,
- beárnyékolással lehetőleg ne akadályozzuk, hogy más házak alacsony energiaigényűek lehessenek,
- vegyük figyelembe az épület bővítés lehetőségeit,

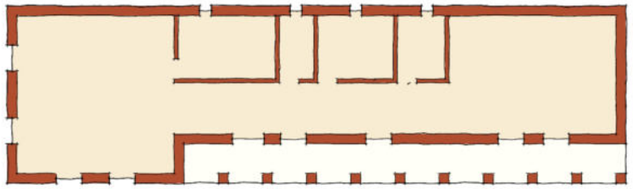

Az EGYTRAKTUSOS alaprajznál nagyobb a szabadság a formálásban, antropomorf (emberi léptékű és formájú) jellegű utcai homlokzat, jobb kertkapcsolat, és a napsugárzás is optimálisabban kihasználható.

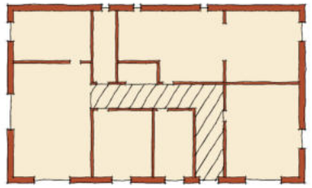

A KÉTTRAKTUSOS alaprajznál, sötét középfolyosó, rosszabb homlokzati arányok és aránytalanul nagy tetőzet alakulhat ki.

A JÓ ALAPRAJZZAL költségeket takaríthatunk meg és elkerülhetjük a rossz homlokzati arányokat és a környezetébe nem illeszkedő tömeget. A ma gyakori lepény jellegű, terjengős alaprajz széles homlokzat túlsúlyos épületet eredményez., mert csak aránytalanul nagy tető illeszthető rá, azon túl, hogy sokszor csak egy „sötét" középfolyosóval tárhatók fel a helyiségek. A jó ház a méretek és az arányok helyes megválasztásával által születik meg!

A JÓ ALAPRAJZ:
- alkalmazkodik a terepadottságokhoz,
- a család életviteléhez illeszkedik logikus és letisztult, világos, praktikus térkapcsolataival és méreteivel,
- minimalizálja a közlekedőfelületeket,
- közvetlen kertkapcsolattal rendelkezik,
- száraz, levegős, világos , fűthető, átszellőztethető, kellő megvilágítású, könnyen tisztán tartható helyiségeket tartalmaz,
- lehetőleg épületen belüli tárolókat tartalmaz (az utólag toldott, melléképületek helyett)
- flexibilis (a lakás rendszerének módosítása nélkül változtatható használat: pl. a helyiségfunkció módosítható)
- variábilis (a lakás rendszerének módosításával változtatható: pl. válaszfalak „mozgatásával", helyiségek egybenyitásával)
- kielégíti egyedi igényeinket (pl. otthoni munkavégzés, barkácsolás, zenélés, vagy egyéb hobbitevékenység).

RÉGI PARASZTHÁZ KORSZERŰSÍTÉSE I.

Milyen lehetőségei vannak azoknak, akik egy meglévő, de felújításra szoruló parasztházban látják meg jövendő otthonukat? Első lépés egy olyan építészt keresni, akinek egy régi lakóépületről nem a buldózer jut az eszébe. A régi idők embere jóval kevesebb időt töltött a négy fal között, más életmódot folytatott, ebből a tényből fakadóan a komfortigény is alacsonyabb volt. Az átalakítás során ezt a problémát kell orvosolnunk.

Az első alaprajz tipikus keskeny fesztávú, egysoros tornácos hosszúház. Ezeknél az épülettípusoknál az egyik legnagyobb problémát az épületen belüli közlekedő hiánya jelenti, mivel a szobákat egymásba nyitották. Ezt sok helyütt hibásan a tornác beépítésével oldották meg. A másik gondot a kényelmi és egészségügyi berendezések helységeinek azaz a vizes helyiségeknek a beillesztése jeleni a keskeny épülettömegbe.

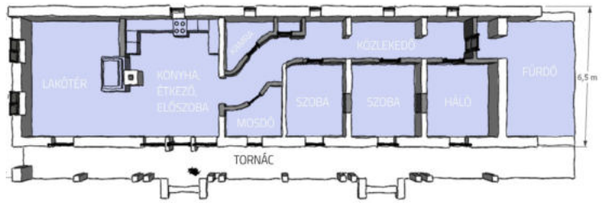

A jobboldali alaprajz ezekre a kérdésekre ad választ úgy, hogy feloldja a korszerűség és hagyomány látszólagos ellentétét. Az első belső harántfal elbontásával került kialakításra a megérkezés tere. Itt egyből a lakás szívébe érkezünk. Ez az többfunkciós tér az előszoba szerepét is betölti anélkül, hogy külön helyiséget kapna.

Az első fal bontását az is indokolta, hogy a konyha-étkezőt csak a régi első szoba irányába lehet bővíteni, alakítani. A lakótérben lévő kémény a cserépkályhát szolgálhatja. Az átjárószobák egy íves hátsó feltáró folyosó által kerültek megszüntetésre viszonylag kevés harántfal-bontással.

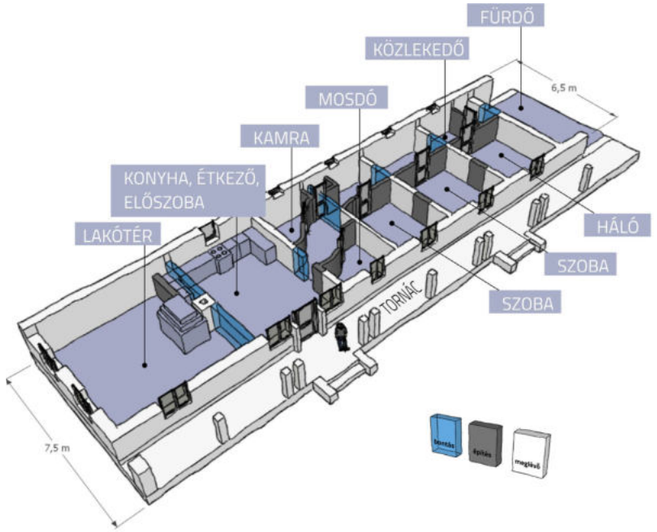

RÉGI PARASZTHÁZ KORSZERŰSÍTÉSE II.

A régi épületek a telekadottságok miatt hosszanti irányban terjeszkedtek nem felfelé. A padlást sosem építették be. Amennyiben mégis a tetőtér beépítés mellett döntünk, azt térdfal nélkül, az eredeti tömeget és arányait megőrizve alakítsuk ki az oromfal megbontása nélkül.

Ha a telek adottsága megengedi, gondolkodjunk a földszint bővítésében. A második példa erre mutat egy lehetőséget. A konyha-étkező helyén az épület kilép az egymenetes lakóház tömegéből amennyiben az nem az oldalkertbe esik. A bővítés által a ház sejtmagja a konyha-étkező a mai igényeknek megfelelően kialakítható. A kéthelyiség-soros ház minimál változata fedett terasszal került kialakításra, de természetesen a tornácos megoldás mellett is dönthetünk.

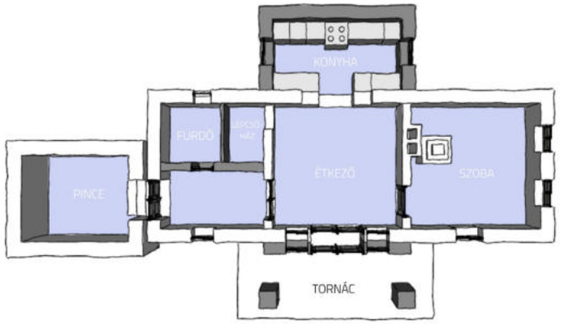

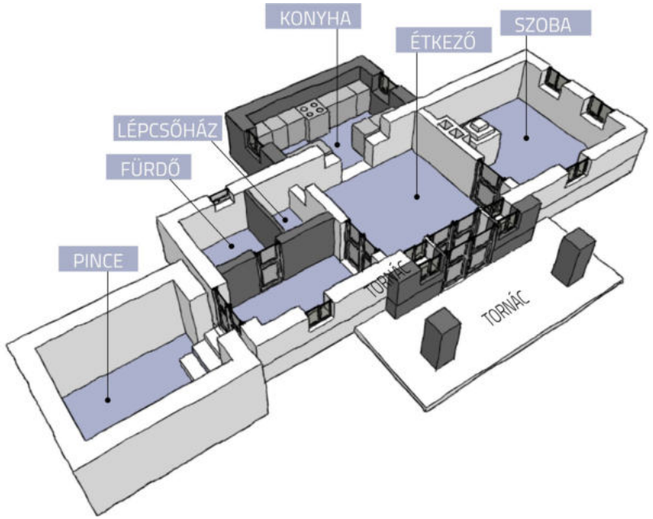

„A meglévő paraszttház tornácát sose építsük be, még akkor se, ha elsőre haszontalan és fölösleges térnek tűnik. Amellett, hogy nyáron árnyékol is, van egyfajta méltósága, a nyitottsága mellett. Tehát ne építsük be. Nem kell mindig és mindent kihasználni. A régi ember például aratáskor is hagyott egy kevés lábon álló gabonát az ég madarainak és a pockoknak.”

- Grátz Antal - tervező

SÁTORTETŐS HÁZ ÁTALAKÍTÁSA

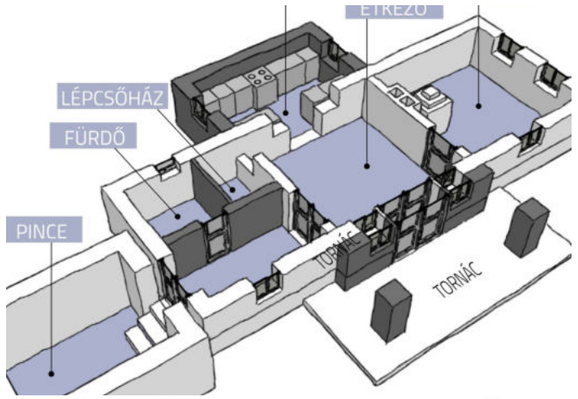

A 60-as, 70-es években készült sátortetős lakóházak a városi lakóépületek használati rendjét próbálta meg beleerőltetni a falusias kontextusba. Ma már látjuk, hogy ez funkcionálisan ugyan sikerült, de megjelenés tekintetében azonban egyértelműen nem. A keskeny falusi telken feszesen állt ez az új jövevény szélesebb, rövidebb négyzetes alaprajzával, lepényszerű 9-10 m-es a faluban idegen arányú homlokzatával. Ezeknek az épületeknek az alaprajzai nehezebben, homlokzata könnyebben alakítható át.

A példaépületnél a kétablakos „emberszabású” paraszttház az egyik traktus kiugrasztásával, egy 30-40 cm-es vastag fal „eléfalazásával” érhető el. Azt így kimozdított falsíkon már elhelyezhető a két állótéglalap alakú ablak.

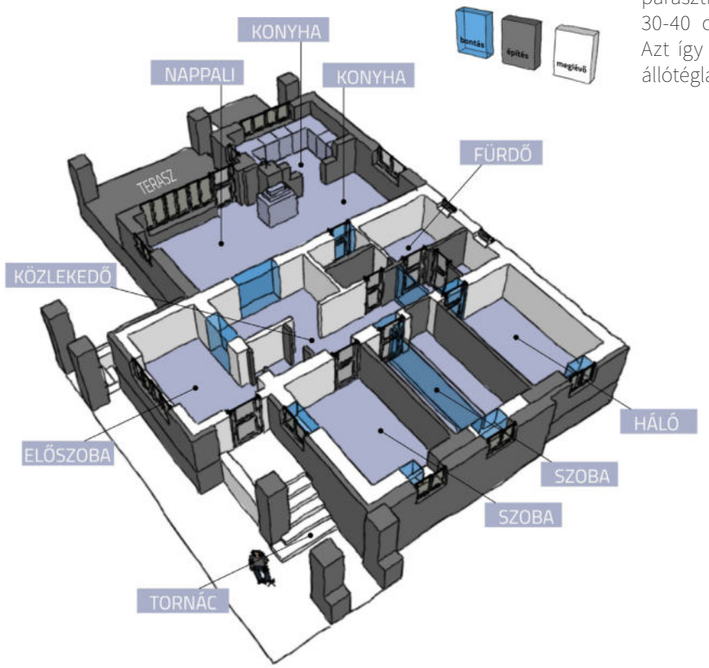

KERÜLENDŐ PÉLDÁK

A település hagyományos beépítésű területein sajnos több olyan utólagos átalakítással, bővítéssel találkozunk, melyek az épület és a településkép szempontjából egyaránt előnytelenek. Ezek olyan idegen részletformálási beavatkozások, amelyek megszakítják az épület kapcsolatát hagyományos elődjeikkel.

GARÁZSKAPU AZ UTCAI HOMLOKZATON

Az épület eredeti nyílásrendjét megváltoztatva garázskaput létesítettek a főhomlokzaton. A nagyméretű nyílászáró felületével megbontja a homlokzat egységét. A melléképületet illetve az azokhoz kapcsolódó funkciót a főépület mögött telepítsük a közterület felől kevésbé feltáruló módon. Új építésnél a garázs legyen része egységesen az épületnek. Ha utcafrontra kerül, akkor legyen a fogadó része a háznak.

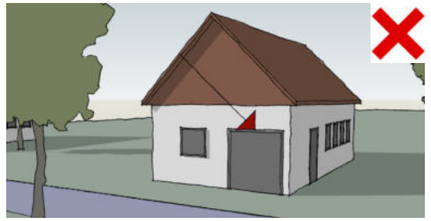

KIS MÉRETŰ NYÍLÁSZÁRÓK AZ UTCAI HOMLOKZATON

Az utcai homlokzatra szellőzőablak méretű nyílászáró beépítése nem javasolt, mert mellékhelyiségre utal. Az tetőtéri nyílászáró méretei legyenek kisebbek a földszinti ablakokhoz viszonyítva.

KÜLÖNBÖZŐ MÉRETŰ NYÍLÁSZÁRÓK AZ UTCAI HOMLOKZATON

Az utcai homlokzatra lehetőleg azonos méretű és osztású nyílászárót építsünk be, melynek ritmusa rendezett összképet hoz létre. A tornácos épületeknél az eredeti tornácnyílást, tornácajtót állítsuk vissza eredeti állapotának megfelelően.

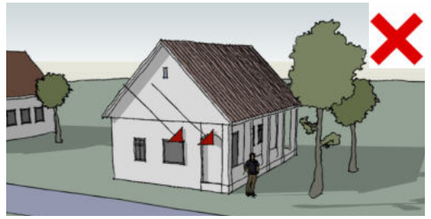

EREDETI TETŐIDOM KIEGÉSZÍTÉSE

A példán látható hagyományos lakóépületet oldalirányba bővítették és eredeti tetőidomot megtörve fedték le. Bővítés esetén válasszuk az utcára merőleges tömeg elhelyezését és alkalmazzunk minél egyszerűbb vonalvezetéssel egymásba metsződő tetősíkokat.

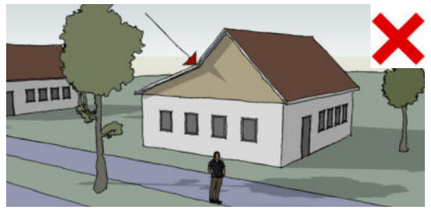

KERÜLENDŐ PÉLDÁK

Az esetek jelentős részében nem visszafordíthatatlan folyamtokról beszélünk. Megfontolandó, hogy a soron következő épület felújítás során ezeket a szépséghibákat orvosoljuk. Ehhez jelen kézikönyv, a település főépítésze vagy bármely építész-tervező segítséget tud nyújtani az építtetőnek.

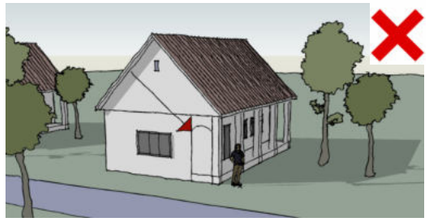

TORNÁCNYÍLÁS ELFALAZÁSA

A tornácos épületeknél az eredeti tornácnyílást, tornácajtót állítsuk vissza eredeti állapotának megfelelően. Épületünk bővítését ne a tornác ‚kárára', hanem az épület befordításával biztosítsuk. Új épület tornáckialakításával és esetleges újszerű átgondolásával vigyük tovább a régi és ma is praktikus hagyományt új otthonunkba is.

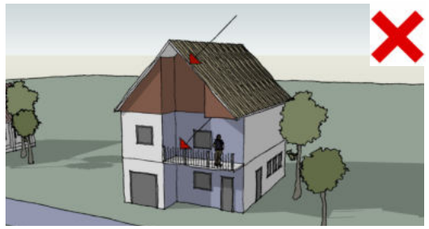

TAGOLT UTCAI HOMLOKZAT

A nagyméretű többszintes épületeink esetében a homlokzat tagolását ne a homlokzati síkok váltogatásával, hanem a nyílászárók megfelelő kiosztásával és egyéb homlokzati tagoló elemekkel, eltérő anyaghasználattal érjük el.

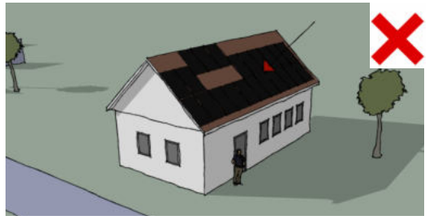

NAPELEMPARK A HÁZ TETŐZETÉN

Épületünk számára előnytelen, ha a napelemek a tetőzet felületétől nagyban eltérő geometriai alakzatban jelennek meg. A rendetlen, cakkos élű felületek látványa távolról mutatja, hogy telepítése nem volt átgondolt. A szabályos hálóban rendezett mezők mindig legyenek négyzetesek, és a gerincnél, illetve eresznél hagyják látszani a tetőfedő anyagot.

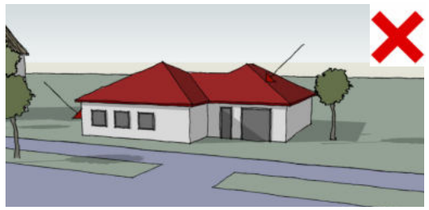

TERJENGŐS ALAPRAJZÚ ÉPÜLET

Az alacsony hajlásszögű tető, különösen bonyolult alaprajzi kontúr esetén előnytelen formákat eredményez. Ilyen tetőidom esetében törekedjünk az épület zártabb körvonalú, kevésbé terjengős alaprajzú kialakítására, lehetőleg 30 foknál nagyobb hajlásszögű nyeregtetővel. A laposabb hajlászögű tető valójában a kétszintes szabadonálló beépítések esetében ad arányos külső megjelenést.

FIGYELEM! JELEN FEJEZET TÁJÉKOZTATÓ JELLEGŰ. A LAKÓÉPÜLET ÉPÍTÉSÉNEK EGYSZERŰ BEJELENTÉRÉSŐL A 155/2016. (VI. 13.) KORM. RENDELET AD TELJES KÖRŰ FELVILÁGOSÍTÁST.

ÉPÍTÉSIGAZGATÁSI ÚTMUTATÓ

Az egyszerű bejelentés hatálya alá tartozó építési tevékenységek esetében nincs építési engedélyezési eljárás, a jogszabálynak megfelelően az építtetőnek „csak” bejelentést kell tennie. Az egyszerű bejelentést a kivitelezés tervezett megkezdése előtt 15 nappal kell benyújtani az Építésügyi hatósági engedélyezési eljárást Támogató elektronikus Dokumentációs Rendszeren (ÉTDR) keresztül a megyei kormányhivatal építésfelügyeleti hatóságához. A bejelentéshez csatolni kell a jogszabályban meghatározott tartalmú egyszerű bejelentési tervdokumentációt.

Építési engedélyezés és egyszerű bejelentés során is mindenképpen szükséges építész tervezőt megbízni.

Az egyszerű bejelentéssel végezhető építési tevékenységek során kötelező a Város Főépítészével történő előzetes konzultáció!

A felsorolásban nem említett építési tevékenységek végzéséhez a jövőben is építési engedélyezési eljárás lefolytatása szükséges.

Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben olvashat bővebben, vagy látogasson el a www.e-epites.hu weboldalra.

1. EGYSZERŰ BEJELENTÉSSEL VÉGEZHETŐ ÉPÍTÉSI TEVÉKENYSÉGEK

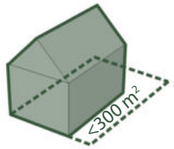

ÚJ LAKÓÉPÜLET ÉPÍTÉSE <300 m²

A 300 m²-t összes hasznos alapterületet meg nem haladó új lakóépület építése.

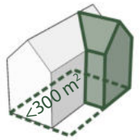

MEGLÉVŐ LAKÓÉPÜLET BŐVÍTÉSE <300 m²

A meglévő lakóépület 300 m² összes hasznos alapterületet meg nem haladó méretűre való bővítése.

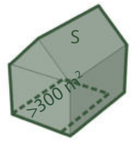

S=saját lakhatás

SAJÁT LAKHATÁST BIZTOSÍTÓ LAKÓÉPÜLET ÉPÍTÉSE VAGY BŐVÍTÉSE >300 m²

A 300 m²-t összes hasznos alapterületet meghaladó, új egy lakásos lakóépület természetes személy által történő, saját lakhatás biztosítása érdekében megvalósuló építése vagy bővítése.

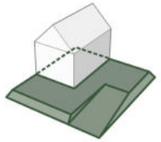

TEREPRENDEZÉS, TÁMFALÉPÍTÉS

A fenti pontokban foglalt építési munkákhoz szükséges tereprendezés, támfalépítés.

EGYSZERŰ BEJELENTÉSI ELJÁRÁS ESETÉN NEM SZÜKSÉGES SEM TELEPÜLÉSKÉPI VÉLEMÉNYEZÉSI, SEM BEJELENTÉSI ELJÁRÁS LEFOLYTATÁSA, AZONBAN A VÁROSI FŐÉPÍTÉSSZEL TÖRTÉNŐ ELŐZETES KONZULTÁCIÓ **KÖTELEZŐ**!

ÉPÍTÉSIGAZGATÁSI ÚTMUTATÓ

Paks Város Önkormányzata Képviselő-testülete településképvédelmi rendeletben írja elő a településképi véleményezési eljárás, valamint a településképi bejelentési eljárás lefolytatásának rendjét és részleteit. A teljeskörű tájékoztatás érdekében kérjük, keresse fel a www.paks.hu weblapot, ahol a város településképvédelmi rendelete teljes terjedelmében elérhető.

2. TELEPÜLÉSKÉPI VÉLEMÉNYEZÉSI ELJÁRÁS

A Polgármester településképi véleményezési eljárást folytat le az építési engedély alapján végezhető építési tevékenységek esetében, továbbá a településképvédelmi rendeletben foglalt rendeltetés változtatásra irányuló építési és tervezési tevékenységek esetén.
A településképi véleményezési eljárást a településképvédelmi rendelet melléklete szerinti kérelemmel, 1 példány papíralapú műszaki tervdokumentáció megküldésével, valamint a terv Építésügyi hatósági engedélyezési eljárást Támogató elektronikus Dokumentációs Rendszerbe (ÉTDR) való feltöltésével lehet kezdeményezni.
Az eljárás a polgármesteri határozat kiadásával zárul.

3. TELEPÜLÉSKÉPI BEJELENTÉSI ELJÁRÁS

A Polgármester településképi bejelentési eljárást folytat le a településképi rendeletben meghatározott részletes eljárási szabályok szerint az abban meghatározott építési engedély nélkül végezhető építési tevékenységek, reklám és reklámhordozó elhelyezések, továbbá építmények rendeltetése megváltoztatásának esetében.

A településképi bejelentési eljárást a településképvédelmi rendelet melléklete szerinti kérelemmel, 1 példány papíralapú tervrajzzal illetve leírással, valamint ezek digitális adathordozó mellékletével kell kezdeményezni.

Az eljárás a tudomásul vételt tartalmazó igazolás kiadásával zárul.

A településképi bejelentési kötelezettség elmulasztása, valamint a településképi bejelentési eljárás során meghozott döntésben foglaltak megszegése esetén a Polgármester a magatartás elkövetőjével szemben településképi kötelezési eljárást indít, és egyúttal településkép-védelmi bírságot szabhat ki.

Mindig tájékozódjon előre, mielőtt építési tevékenységbe kezd!

ÉPÍTÉSIGAZGATÁSI ÚTMUTATÓ

Léteznek olyan építési tevékenységek, melyekhez nem szükséges sem építési engedélyezési eljárás lefolytatása, sem egyszerű bejelentési kötelezettség alá nem tartozik. Legyen azonban figyelemmel a településképi követelményekre is, hiszen ezen építési tevékenységek végzése sok esetben településképi bejelentési eljárás köteles!
Tájékozódjon a www.paks.hu weboldalon, ahol a város településképvédelmi rendelete teljes terjedelmében elérhető.

A hatályos jogszabályi előírásokat az építési engedély és az egyszerű bejelentés nélkül végezhető építési tevékenységek esetében is be kell tartani!

Jelen oldal tájékoztató jellegű. A teljeskörű felsorolást a 312/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 1. melléklete tartalmazza.

Amennyiben segítségre, vagy további információra van szüksége, keresse fel

Paksi Polgármesteri Hivatal
Városfejlesztési és Városterezési Csoportját,
vagy kérjen főépítészi konzultációt!
7030 Paks,
Dózsa György út 55-61.
Telefon:
+36 75 830 524

4. ÉPÍTÉSI ENGEDÉLY VALAMINT EGYSZERŰ BEJELENTÉS NÉLKÜL VÉGEZHETŐ ÉPÍTÉSI TEVÉKENYSÉGEK

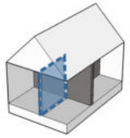

ÁTALAKÍTÁS

meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység, helyiség alaprajzi elrendezésének vagy külső megjelenésének, megváltoztatása érdekében végzett, az építmény belső térfogatát nem növelő építési tevékenység.

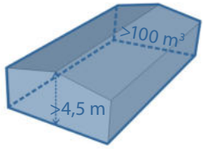

NEM EMBERI TARTÓZKODÁSRA SZOLGÁLÓ ÉPÍTMÉNY ÉPÍTÉSE

nem emberi tartózkodásra szolgáló építmény építése, átalakítása, felújítása, valamint bővítése, amelynek mérete az építési tevékenység után sem haladja meg a nettó 100 m^3 térfogatot és 4,5 m gerincmagasságot.

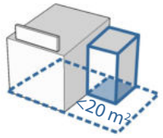

KERESKEDELMI ÉPÜLET ÉPÍTÉSE<20 m^2

a kereskedelmi, vendéglátó rendeltetésű épület építése, bővítése, amelynek mérete az építési tevékenység után sem haladja meg a nettó 20 m^2 alapterületet.

A FELSOROLT TEVÉKENYSÉGEK TÖBBSÉGE TELEPÜLÉSKÉPI BEJELENTÉSI ELJÁRÁS KÖTELES ÉPÍTÉSI TEVÉKENYSÉG. NE FELEJTSEN EL ELEGET TENNI KÖTELEZETTSÉGÉNEK! TOVÁBBI INFORMÁCIÓKÉRT TÁJÉKOZÓDJON A www.paks.hu WEBOLDALON.

ÉPÍTÉSIGAZGATÁSI ÚTMUTATÓ

HOMLOKZAT UTÓLAGOS HŐSZIGETELÉSE

egy már elkészült épület utólagos, külső hőszigetelése.

HOMLOKZAT MEGVÁLTOZTATÁSA

homlokzat átépítése, kialakításának, nyílásrendjének, anyaghasználatának megváltoztatása, a homlokzat átszínezése.

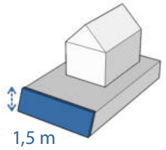

TÁMFAL ÉPÍTÉSE

támfal építése, bővítése, meglévő felújítása, helyreállítása, átalakítása, korszerűsítése, megváltoztatása, amelynek mérete az építési tevékenységgel nem haladja meg a rendezett alsó terepszinttől számított 1,5 m magasságot.

ELŐTETŐ ÉPÍTÉSE

az előtető épületek bejáratai elé vagy teraszok lefedésére épített tetőszerkezet, ami elsősorban a csapadék és nap ellen véd.

HOMLOKZATI NYÍLÁSZÁRÓ CSERÉJE

például nyílászáróinak az eredetitől eltérő méretűre, anyagúra, osztásúra, csomóponti kialakításúra, üvegezésűre való cseréje.

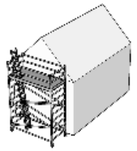

FELÚJÍTÁS

meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység, helyiség rendeltetésszerű és biztonságos használhatóságának, valamint üzembiztonságának megtartása érdekében végzett az építmény térfogatát nem növelő építési tevékenység.

KERÍTÉS, KERTI ÉPÍTMÉNY

kerítés, kerti építmény, tereplépcső, járda és lejtő, háztartási célú kemence, húsfüstölő, jégverem, valamint zöldségverem építése, építménynek minősülő növénytámasz, növényt felfuttató rács építése, meglévő felújítása, helyreállítása, átalakítása, korszerűsítése, bővítése

SZAKKIFEJEZÉSEK, RÖVIDÍTÉSEK

Átalakítás: Meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység, helyiség alaprajzi elrendezésének vagy külső megjelenésének, megváltoztatása érdekében végzett, az építmény belső térfogatát nem növelő építési tevékenység.
Bővítés: Építési tevékenység, amely az építmény térfogatát növeli
Elektronikus hírközlési építmény: Olyan létesítmények, amelyek magukba foglalják a vezeték nélküli összeköttetésekkel összefüggő műtárgyak, az antennatartó-szerkezetek (tornyok), oszlopok.
Előregyártott tartószerkezeti rendszerrel épült lakóépületek: Iparosított technológiával készített, előregyártott vasbeton elemekből készült lakóépület (ún. panelépület).
Felújítás: Meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység, helyiség rendeltetésszerű és biztonságos használhatóságának, valamint üzembiztonságának megtartása érdekében végzett az építmény térfogatát nem növelő építési tevékenység.
Főépület: Az építmények azon csoportja, melyek a rendeltetési zóna előírásokban megnevezett funkciók befogadói.
Gerincmagasság: A magastető tetősíkjainak legmagasabb metszésvonala és a rendezett terepszint között függőlegesen mért távolság.
Hasznos alapterület: A nettó alapterületnek azon része, amelyen a belmagasság legalább 1,90 m.
Helyi védelem: A helyi védelem területi vagy egyedi védelem lehet.
(A) A területi védelem a településszerkezet, a telekstruktúra, az utcavonal-vezetés, az utcakép vagy utcakép részlet, továbbá a település- és tájkarakter elemek megőrzésére, értékóvó fenntartására és fejlesztésére irányul.
(B) Az egyedi védelem a jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatot, településkaraktert meghatározó valamely
a) építményre, építményrészletre vagy az alkalmazott anyaghasználatra, tömegformálásra, homlokzati kialakításra,
b) táj- és kertépítészeti alkotásra, egyedi tájértékre, növényzetre,
c) szoborra, képzőművészeti alkotásra, utcabútorra, valamint
d) az a)-c) ponthoz kapcsolódóan az érintett földrészlet, telek egészére vagy részére terjedhet ki.
HÉSZ: Helyi Építési Szabályzat
Kerti építmény: Kerti tevékenységre, pihenésre, játékra, szórakozásra, kikapcsolódásra és tárolásra szolgáló műtárgy.
Korlátozott hasznosítású mezőgazdasági terület: Beépítésre nem szánt területfelhasználási egység, mely Paks város szabályozási tervének tervlapjain került ábrázolásra.
Magterület: A megyei területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthon.
Melléképület: Az építmények azon csoportja, amelyek a rendeltetési zóna előírásaiban megnevezett építmények használatát kiegészítik, különállóan épülnek és nem minősülnek melléképítménynek. A melléképületeket csak építési helyen belül szabad elhelyezni.

Műemlék: olyan nyilvántartott műemléki érték, amelyet miniszteri döntéssel, határozattal vagy e törvény alapján miniszteri rendelettel védetté nyilvánítottak.
Műemléki környezet: A műemlékkel vagy műemléki jelentőségű területtel közvetlenül határos telkek, a kapcsolódó közterületszakaszok és a közterületszakaszokkal határos ingatlanok vagy a a védettségről szóló döntésben ettől eltérően kijelölt ingatlanok.
NATURA2000: Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 területek egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megóvását és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához.
Nem emberi tartózkodásra szolgáló építmény: Garázs, tároló, állattartási építmény, vadetető, árnyékszék, állványzat, stb.
Ökológiai folyosó: A megyei területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe olyan területek - többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok - tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, pufferterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására,
Önálló rendeltetési egység: Meghatározott rendeltetés céljára önmagában alkalmas helyiség vagy helyiségcsoport, amelynek a szabadból vagy az épületen belüli közös közlekedőből nyíló önálló bejárata van.
Pufferterület: A megyei területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe olyan rendeltetésű területek tartoznak, amelyek megakadályozzák vagy mérséklik azoknak a tevékenységeknek a negatív hatását, amelyek a magterületek és az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek.
Összes hasznos alapterület: Az összes építményszint hasznos alapterülete.
Összes nettó szintterület: Az építmény-szintek összes nettó – falak nélküli – területe, kivéve fedett terasz és a terepszint alatti helységek területe, ha azok rendeltetése az építmény jellemző rendeltetéséhez közvetlen kapcsolódik (többek között: előírások szerinti gépkocsi tárolók). Az építmény fő rendeltetéséhez közvetlen nem kapcsolódó helységek területét az összes nettó szint területbe be kell számítani.
Reklám: A gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény 3. § d) pontja szerinti gazdasági reklám, kivéve: cégtáblát, üzletfelirat, a vállalkozás használatában álló ingatlanon elhelyezett, a vállalkozást népszerűsítő egyéb felirat és más grafikai megjelenítés, üzlethelyiség portáljában (kirakatában) elhelyezett gazdasági reklám, a járművön elhelyezett gazdasági reklám, a tulajdonos által az ingatlanán elhelyezett, annak elidegenítésére vonatkozó ajánlati felhívás (hirdetés), valamint a helyi önkormányzat által lakossági apróhirdetések közzétételének megkönnyítése céljából biztosított táblán vagy egyéb felületen elhelyezett, kisméretű hirdetések.
Reklámhordozó: A funkcióját vagy létesítésének célját tekintve túlnyomórészt a reklám közzétételét, illetve elhelyezését biztosító, elősegítő vagy támogató eszköz, berendezés, létesítmény.
Reklámtartó építmény: Funkcióját vagy létesítésének célját tekintve túlnyomórészt a reklámhordozót tartó, illetve annak elhelyezését biztosító, elősegítő eszköz, berendezés.
Saját lakhatás: Saját lakhatásnak minősül minden olyan eset, amelynek során az építtető a lakóépületet vagy lakást életvitelszerű bentlakás céljából használja.
Természetvédelmi terület: Az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme.
TAK: Településképi Arculati Kézikönyv
TKR: Településképi Rendelet

ÉPÍTÉSZETI BŰNMEGELŐZÉS

A városépítészek nem tudják megakadályozni a bűnözést a városban, azonban léteznek különböző eszközök, amelyekkel biztonságosabbá tudják azt tenni és arra tudják ösztönözni a városlakókat, hogy együtt vigyázzanak a lakóterületükre.

Az építészeti bűnmegelőzés lényege, hogy az épített környezet kreatív tervezésével, egyszerű, gazdaságos és fenntartható eszközök használatával megszüntethetők a bűnözésnek kedvező körülmények és terek. A CPTED (másnéven Crime Prevention Through Environmental Design) négy alapelvet sorakoztat fel, melyek a természetes felügyelet, a jogosultság természetes ellenőrzése, a birtokviszonyok jelzése, továbbá a fenntartás és karbantartás biztosítása. Ezen eszközök együttes alkalmazásának segítségével az elkövető számára kényelmetlen környezet hozható létre, amely megelőzheti a bűneset kialakulását.

„Az építészeti bűnmegelőzés olyan építészeti, településfejlesztési, táj- és kertépítési, forgalomtechnikai, fénytechnikai, pszichológiai és kommunikációs módszerek összessége és együttes alkalmazása, amelyek az épített környezet utólagos átalakításával, valamint az építendő tudatos tervezésével és megvalósításával a bűnelkövetés lehetőségeit csökkentik, illetve megszüntetik.”

Dallos Endre
Biztonságos és Élhető Városokért Egyesület

FENNTARTÁS ÉS KARBANTARTÁS SZEREPE

Az építészeti bűnmegelőzés elmélete szerint ott üti föl a fejét a bűnözés, ahol a körülmények erre ösztönzik a bűnözőket, így a rendezettség minden szempontból jótékony hatással bír.
A parkosított telkekkel, ápolt kiskertekkel határolt területeket az arra járó idegenek is „rendeltetésszerűen” használják, kevésbé tekintik szabad prédának az épületeket, lehetséges áldozatnak az ingatlantulajdonosokat, hiszen a gondozottság állandó tulajdonosi felügyeletet jelképez. A buja növényzetben a potenciális bűnelkövető megbújhat, ezért javasolt a növénytelepítés, és metszés során figyelembe venni a 90/190-es szabályt, azaz a cserjeszint ne legyen magasabb 90 cm-nél, és a lombkorona szint ne lógjon 190 cm alá.

TERMÉSZETES FELÜGYELET

Egyik legkézenfekvőbb módja a bűnmegelőzésnek, ha olyan várost alkotunk közösen, amelyben jó élni és jó kimenni az utcára. Semmilyen biztonsági kamerarendszer nem helyettesítheti az élő és lüktető várost, amelyet közösen felügyelünk.
A természetes felügyelet legfontosabb elve az átlátható terekben rejlik, amely fokozható a nyílászárók láttatni engedésével, áttört kerítések telepítésével, illetve az elhanyagolt növényzet visszavágásával, ritkításával. Kerülendő a teljesen tömör, átláthatatlan sövény-kerítés, valamint a tájidegen örökzöld sövény ültetése.

BIRTOKVISZONY JELÖLÉSE, A JOGOSULTSÁG SZABÁLYOZÁSA

A birtokviszony egyértelmű jelölése lehetőséget ad arra, hogy tisztán lássuk a különbséget privát, félprivát, félnyilvános és nyilvános területek között, így azokat tiszteletben is tudjuk tartani. Erre a célra megfelelő eszközök lehetnek az átlátható kerítések, a közterületi járdától eltérő burkolattal fedett gyalogutak, feliratok és jelzések, mint például a házszám és a névtábla, valamint a gondosan karbantartott területek és a megfelelően elhelyezett tájépítészeti elemek. Fenti elemek segítségével egyértelműen kijelölhető a tulajdonos hatóköre, és jelezhető a magánterület határa, így a terület használói maguk tudják kiszűrni az illetéktelenek jelenlétét.

Mit tehet Ön, lakóterülete biztonságának növelése érdekében?

Különböző lakhatási formák különböző javaslatokat igényelnek, azonban van sok olyan tanács, amely egyidejűleg érvényes családi házas, valamint társasházi környezetben is;

- A jószomszédi viszony aranyat ér; ismerje meg szomszédait, és utcájának lakóit!
- Biztosítson akadálymentes rálátást az épület ajtajaira és ablakaira!
- Mindig tartsa rendben lakókörnyezetét! Ne feledje, a rendezett terek nagy valószínűséggel rendeltetésszerű használatot eredményeznek.
- Segítse a tájékozódást; helyezze házszámát jól látható helyre, megfelelő méretben!
- A bejárati ajtó felett elhelyezett alkonykapcsolós rendszerrel ellátott, diszkrét megvilágítás segítsége a lakónak, ellensége a betörőnek!
- Ügyeljen a zöldfelület minőségére; ne hagyja, hogy a túlburjánzó növényzet vakfoltot hozzon létre!

További információkért látogasson el a https://www.safecity.hu/ vagy a https://www.beve.hu/ weboldalra!

NAPELEM, NAPKOLLEKTOR, ANTENNA, KÜLTÉRI EGYSÉGEK

NAPELEM, NAPKOLLEKTOR

A tetőre rögzített napkollektor, szolár vagy fotovoltaik berendezéseket az - utcakép védelmében - az utcafronttól a lehető legtávolabb, lehetőleg a hátsókerti tetőfelületen kell elhelyezni. Célszerű azokat egy tömbben tartani, a lépcsőzés és az ugráló vonalvezetés nem szerencsés, mert megbontja a tető egységes, nyugodt látványát, és rendetlen hatást kelt. Új épület tervezésénél mindig gondoljunk a napelemek telepítésének lehetőségére, válasszunk olyan tetőformát, mely könnyen fogadja őket. A ferde élek nélküli tetők erre kiválóan alkalmasak. Elhelyezésük csak oromzatos magastetőn, és kizárólag a tetősíkban maradva kívánatos, ne döntsük meg semmilyen irányban. Védett utcakép, vagy homlokzat esetén, vagy ha a déli tájolással a fentiek nem egyeztethetők össze, meggondolandó a kertben, támfalra, vagy a kerítésre való telepítésük.

PARABOLA-ANTENNA,RIASZTÓBERENDEZÉS ÉS EGYÉB KÜLTÉRI EGYSÉGEK

Az épületek utcai homlokzatán illetve attól számított 5 méteren belül nem helyezhető el antenna vagy egyéb műszaki berendezés.Parabola-antenna elhelyezésére az utcai homlokzattól távol eső helyek is rendelkezésünkre állnak (pl. hátsó homlokzat, a melléképület, a tető utcától távolabb eső felülete, a terasz, vagy a kert egy takart szeglete, ahol nem zavarják meg látványukkal az utcaképet.

A klíma- és riasztóberendezés kültéri egységeit, se az utcai homlokzaton helyezzük el, hanem keressünk számukra kevésbé hangsúlyos, takart és védett helyet. (Pl. félreeső eresz alatt a homlokzaton, az épület melletti terepre telepítve (növényzettel takarva), oldalkertben (amennyiben a helyi építési szabályzat megengedi).

Kültérre hőszivattyú egységet ne az utcai homlokzaton, vagy a tető utcaképbe eső részén helyezzünk el. Erre alkalmasabb egy kevésbé hangsúlyos, a műszaki szempontoknak is megfelelő védett hely (pl. a homlokzat takart része, vagy az épület melletti terepre telepítve (növényzettel takarva).

Gáznyomás-szabályozó és a házi nyomáscsökkentő a telek elő-, és oldalkertjében, vagy az épület közterületről nem látszó homlokzatán helyezhető el.

VONALAS INFRASTRUKTÚRA ELEMEK

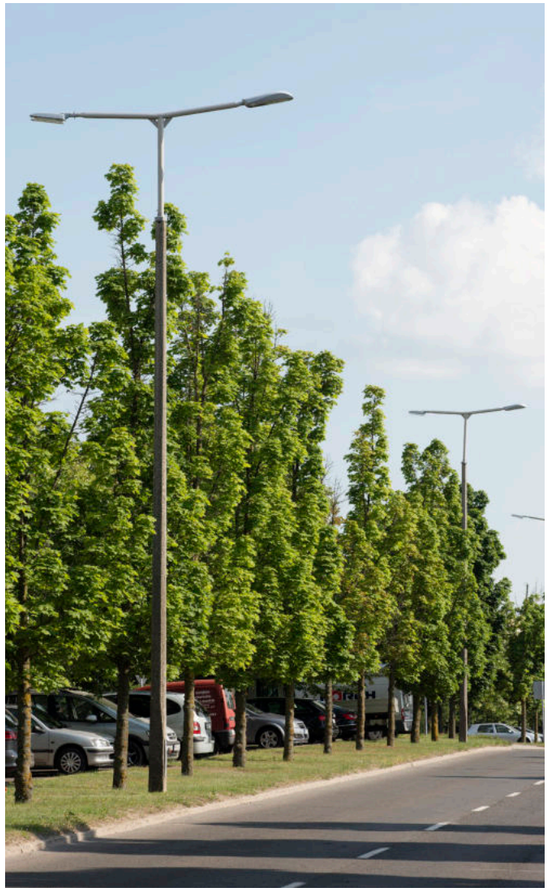

VONALAS INFRASTRUKTÚRA LÉTESÍTMÉNYEI

Az utcák vonalvezetése, az épületek építészeti minősége mellett a közművek és a különböző infrastrukturális kiegészítő szerelvények látványa (légvezetékek, villanyoszlopok, adótornyok, transzformátorok, stb.) is nagymértékben meghatározó.

Közművezetéket új vezeték építése, illetve meglévő vezeték rekonstrukciója, átépítése, felújítása, korszerűsítése, hálózati kapacitás bővítése esetén a központi belterületen, valamint a 6-os út mentén minden esetben föld alatti elhelyezéssel kell megépíteni a településkép védelme érdekében. Vezetékes elektronikus hírközlési hálózatot belterületen, és beépítésre szánt új fejlesztési területen szintén csak föld alatti elhelyezéssel lehet kialakítani.

Földgázvezetéket közterületen csak földalatti elhelyezéssel szabad kivitelezni.

A VEZETÉK NÉLKÜLI INFRASTRUKTÚRA LÉTESÍTMÉNYEI

Belterületen vezeték nélküli adók, átjátszók, monopolszolgáltatók önálló tartószerkezetre nem csak meglevő építményre telepíthető takartan (pl. siló, torony, templom harangtornya, víztorony). Technológiai indokoltság fennállása esetében antenna az épületek hátsókerti telekrészen állhat. Beépítésre nem szánt külterületen településképi szempontból a rácsostartóval kialakított oszlop helyett a „tömör” acéloszlop helyezhető el. Távközlési antenna berendezés és annak tartószerkezete nem helyezhető el az országos és helyi védettségű területen, védett természeti területen, illetve ezen területen lévő ingatlanok telekhatárától számított 200 méteren belül.

CÉGÉREK, TÁBLÁK, FELIRATOK

A feliratok, utca- és cégtáblák, hirdetések és információs panelek, egyaránt jelentős szerepet játszanak az utcakép kialakítása során. Mivel ezek jól látható, könnyen észrevehető és olvasható, sokszor pedig figyelmet felkeltő részletek, különösen nehéz feladat megtalálni a minden igényt kielégítő megoldást.

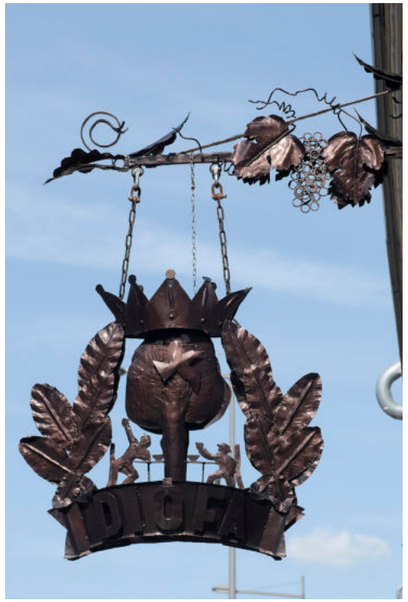

A táblák anyag- és színhasználatán túl, a feliratok betűtípusa is meghatározó. A rikító színek és villogó fények helyett részesítsük előnyben az egyedi, ám egyszerre szép megoldásokat. A falra festett feliratok helyett készítsünk lógatható vagy felszerelhető táblát/cégért, használjunk a síkból kilépő plasztikus betűket.

Ötletes megoldás lehet a funkcióra utaló figurális, szoborszerű jelzés is.
Feliratok, logók, cégérek tervezéséhez bátran keressünk fel egy kreatív grafikust is, mert egy jó cégér az utcaképen túl a vállalkozás sikerének is kedvez. Amennyiben a feliratok szerepe funkcionális, törekedjünk a lehető legegyszerűbb megoldásra.

RÉSZLETEK

Akárcsak a hétköznapi kiegészítőinknél, úgy épületeink esetében is elmondható: a részletekben rejlik a lényeg! A házak megtervezésekor a megfelelő arányok és méretek megválasztásán túl, a részletek átgondolt kidolgozása és kivitelezése rendkívül nagy szerepet játszik az értékálló szépség és a kedvező települési arculat kérdésében.

A részletgazdag, mívesen kidolgozott és karban tartott elemek évszázadok óta gyönyörködtetik szemeinket, míg a letisztult, anyaghasználatban harmonikus, visszafogottan különleges megoldások korunk stílusjegyeit, s ezzel együtt az épület egyedi megjelenését alkothatják.
Gazdagítsuk épületeinket egyedi részletekkel, valamint törekedjünk a gondos és precíz kivitelezésre, ezáltal formálhatjuk településünk képét jó irányba.

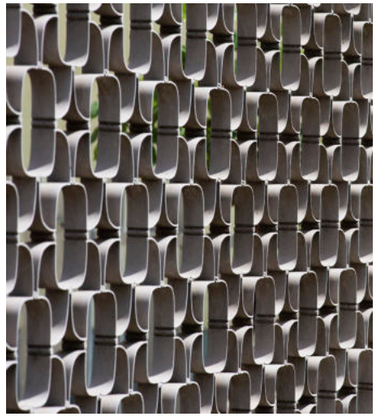

ABLAKOK

Az épületen elhelyezett nyílások jelentősen befolyásolják az épület homlokzatának megjelenését, arányait, valamint a belső terekbe jutó fény mennyiségét. Az ablakok helyes kialakítása az egyik legnehezebb feladat, különös gondossággal kell megtervezni a tömör és áttört felületek arányát.
Használjunk bátran zsalugátereket, rejtett tokos redőnyöket, letisztult megjelenésű és egyszerű árnyékolókat.

Kényelem és esztétika nem zárja ki egymást!

Megnövekedett kényelmi és funkcionális igényeink eszközei gyakran tolakodnak a szemünk elé és kapnak kiemelt helyet az utcák felé eső homlokzatokon, tetősíkokon. Egy szép épületet és utcaképet kellemetlenül zavarnak meg egyes elemek, melyeket igyekezzünk az utcáról nem látható, a környezetet nem zavaró helyre szerelni.

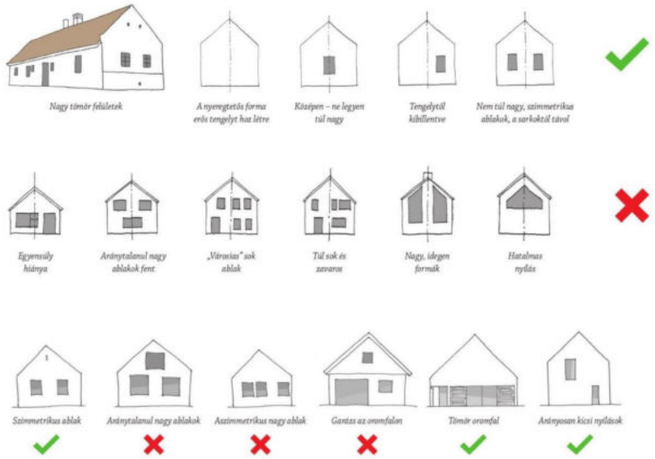

A szín kiválasztásánál vegyük figyelembe a környezethez és az épület többi eleméhez való harmonikus illeszkedést!
Egy zsalugáter, vagy egy fa nyílászáró gondosan kiválasztott vidám színe öltözteti a visszafogottan színezett házat.

AJTÓK, KAPUK

Az ajtók és kapuk választják el a külvilágot a belvilágtól, határolják le az intim szférát. Megjelenésükkel az asztalos- és kovácsmesterség míves formagazdagságán kívül árulkodnak a funkcióról és sokszor a házigazdáról is. A faragott, bélletes vagy éppen kortárs anyagokból készített ajtószárnyak különféle vasalatokkal és keretekkel kiegészítve, csodás bejáratokat képezhetnek, anyag- és mintakészletük időálló ékei lehetnek környezetünknek.
Kerüljük a műanyag, harsány és túldíszített ajtókat!

Új épületeink és felújítások esetén, az egyik legnagyobb hibát a színek nem megfelelő kiválasztása okozza, míg egy jól hangolt, harmonikus színösszeállítás nagyban segítheti az egyébként rosszul megtervezett ház esztétikáját így településképi összhatását is. Eltérő szempontokat kell figyelembe venni például egy műemlék épület, egy jellegzetes városi szövet, vagy egy kertvárosi beépítés esetén. Különösen fontos a visszafogott, pasztellszínek használata a történeti karakterek és kiemelt városképi utcák esetében.

A homlokzati színezés - halvány okkersárga vakolat és barna ablakkeret - megfelelő, azonban az ablak körüli homlokzati keretezés erőltetett és indokolatlan geometriája kerülendő.

A harsány és telített színek használata minden esetben kerülendő, helyettük válasszunk földszíneket!

SZÍNEK

Általánosságban elmondható, hogy az élénk, rikító színeket érdemes kerülni, helyette a lágyabb árnyalatok, földszínek előnyösebbek. A tetők színeinek az égetett agyag különböző vöröses terrakotta árnyalatait, valamint szürke (pala) és barna árnyalatokat válasszunk.

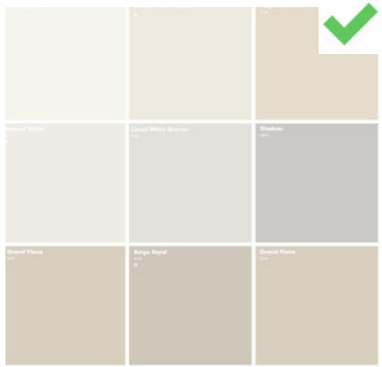

ANYAGOK

Részesítsük előnyben a helyi, természetes, szépen öregedő anyagokat, melyeket bátran használjunk fel innovatív módon. Használjuk ki, hogy Pakson nagy mennyiségben áll rendelkezésre tégla és faanyag, melynek építőipari használata minden esetben javasolt. Az egyszerűség nemessé tesz: kerüljük a túl sokféle anyag használatát, melyek gyengítik egymás hatását. Mérlegeljük a tartós, felújítható, idővel patinásodó anyagok használatát az idővel értéküket és szépségüket vesztő, nem javítható, műantikolt, múló divatokat képviselőkkel szemben!

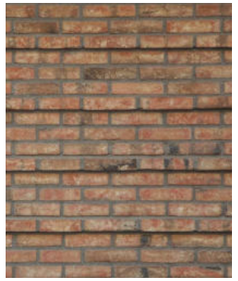

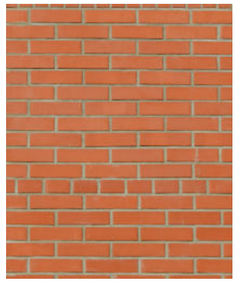

Ne feledjük: egy tagolt vakolatfelület nem kevésbé elegáns, mint egy jóval drágább kő vagy téglafelület. Ez utóbbiak csempe- vagy tapétaszerűen ragasztott utánzata kerülendő!

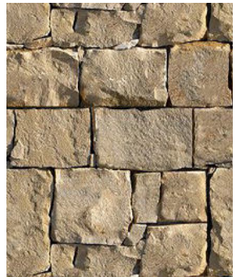

A tető a házak 5. homlokzata, ráadásul felületei nagyok, többnyire jól láthatók az utcáról. A héjalások tekintetében is tilos harsány színű anyagokat használni.

HÉJAZATOK

Tetőinket fedhetjük: kerámia cseréppel, betoncseéppel, korcolt fémlemezzel, fazsindellyel, bitumenzsindellyel, cserepes lemezzel, természetes palával, extenzív és intenzív zöldtetővel.

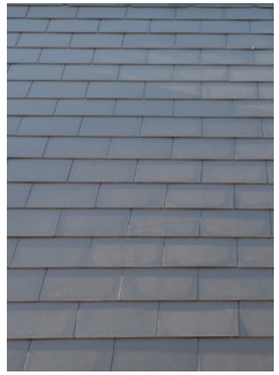

Tilos alkalmazni: festett zsindelyt, színes kerámiacserepet, XXL cserepet, tarka cserepet, imitációt, mintázattal ellátott fedést, hullámlemezt, trapézlemezt (kivéve ipari karakter)

KERÍTÉSEK

Az egységes településképi arculat kialakításában nagyon fontos szerepe van a kerítéseknek is. A kerítés képzi a határt a privát és a nyilvános terek között, ezért a birtokviszony jelzésének központi eleme.

A kerítés része a portának, éppen ezért ugyanolyan figyelmet érdemel, mint a telek többi része. Ez az első üzenet, amely tulajdonosáról árulkodik, éppen ezért nem csak az esztétikus kialakítása, de ápolt fenntartása is fontos. A gondozott utcakép a tulajdonosi jelenlét meglétét erősíti, amely kedvező hatásokat eredményez a vagyonbiztonság terén is.

Törekedjünk a természetes anyagok használatára és a kerítés környezetének és állapotának gondozására. Törekedjünk az utcafronti kerítés és a gondozott kerti növényzet egységes kompozíciójának kialakítására, és kerüljük a teljesen tömör, várfalra emlékeztető kerítés építését.

Az emberek ösztönös módon védik azt a területet, amit sajátjuknak érez-nek és tiszteletben tartják azt, ami mások tulajdona.

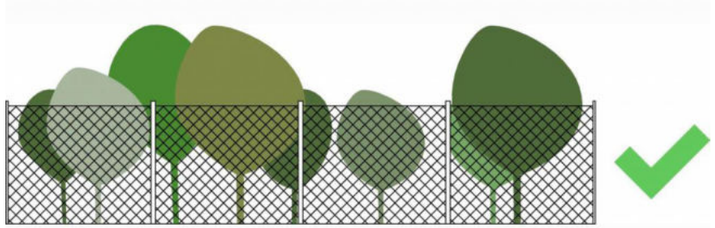

NÖVÉNYZET

Teljesen tömör, átláthatatlan sövény-kerítés, tájidegen örökzöld sövény telepítése nem javasolt.
Igyekezzünk épületünkkel és kerítésünkkel harmonizáló, a tájegységbe illeszkedő, őshonos növényeket előnyben részesíteni, és gondoskodjunk minden évszakban gondozott megjelenésükről.
Az előkertekre vonatkozó elvek alapja, hogy az építmény utcára néző teljes homlokzatára az utcáról is akadálymentes rálátás valósuljon meg. Az előkerti növényzet a homlokzat kereteként jelenjen meg.

A kerítés vonalában előnyös lehet az olyan térhatároló növények alkalmazása, amelyek megnehezítik vagy meggátolják az áthatolást. Alkalmazzunk szúrós levelű díszcserjéket a kerítésünk mentén, ha a védelmi funkciót kívánjuk erősíteni.

Kertvárosias, falusias lakóövezetben az utcafronti növényzet ápolása is tulajdonosi szerepkör. Közterületek tekintetében a 90-190-es szabály alkalmazandó, azaz a lombkorona nem nyúlhat 190 cm alá és a cserjeszint nem növekedhet 90 cm fölé, amivel mind az egyéni, mind a közlekedési és távközlési biztonság megvalósul.

MELLÉKÉPÜLETEK, KERTI ÉPÍTMÉNYEK

Kerti építményeink ugyancsak gazdagíthatják környezetünket. A helyi és természetes anyagokból készült szerszámtárolók, pergolák, kerti lugasok és egyéb építmények idővel a kert szerves részévé válnak. Az anyagok szép érésének köszönhetően, méltóságteljesen uralhatják a kertet.
A jól méretezett és tervezett tárolókkal elkerülhetjük az újabb és újabb, barkácsáruházban vásárolt bódék megjelenését a kertben. A kerti tároló megépítése előtt, alaposan mérjük fel méretbeli igényeinket, melyek a házon kívüli tárolásra vonatkoznak. Változatosabbá tehetjük kertünket különböző pihenőkkel, ülő- és fekvő alkalmatossággal.

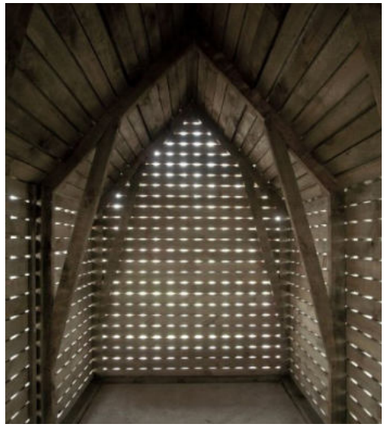

KERTEK

A kert szerves része az otthonunknak. Egy szép rendezett kert kiemelheti a ház szépségeit, egy elhanyagolt, gazos kert pedig elvehet az amúgy szép ház értékeiből, ezért törekednünk kell a rendezett környezet kialakítására saját és környezetünk érdekében is. A kertekben megjelenő növényzet - az emberre és az élővilágra gyakorolt pozitív élettani hatásai mellett - „hasznot” is termelhet. A gyümölcsök, zöldségek és fűszerek mindennapi étkezésünk részei, melyeket sokszor kis odafigyeléssel otthon is termelhetünk. Kertjeinket izgalmassá és változatossá tehetjük kerti építményekkel (pl. lugas, kút, támfal, szaletli), melyeknek a tájba illesztése és az épített környezethez hangolása - mind anyag- és színhasználatukban, részleteikben - rendkívül fontos.
Törekedjünk a kert karakterét (északi, déli, vízparti stb.) annak földrajzi elhelyezkedése szerint kialakítani.

KERTTERVEZÉSI JAVASLATOK

A családi ház kertjét minden évszakban használjuk. Gondoskodni kell ezért tavaszi–nyári–őszi virágdíszről, ősszel terméssel és színes lombbal, télen pedig örökzöld lombjukkal vagy színes águkkal, termésükkel díszítő díszfákról, díszcserjékről.

Alkalmazzunk kúszócserjéket a zöldfelület függőleges irányú növelése végett (pergolák, térelválasztó rácsok, szőlőlugas, falak befuttatása stb.).

A többnyire felszabdalt, viszonylag kicsi felületekkel rendelkező kertrészekben - különösen az előkertben - kapjanak fokozott hangsúlyt a talajtakarók. Egy árnyékos kertrészlet is lehet gazdag árnyéktűrő talajtakaró cserjék telepítésével.

Az egynyáriak közül, elsősorban a tarka, oldott színhatású növényeket ültessünk. Ezek barátságosabbak, családiasabbak, mint a közterek hangulatát idéző egyöntetű színfoltok.

Ha a rendelkezésre álló területünk korlátozott méretű, csak kis- és közepes méretű fásszárúakat telepítsünk. Nem valók ide azok a fajok, amelyeknek végleges koronaátmérője 15 m fölött van (bükk, platán, nyárfa, tölgy stb.).

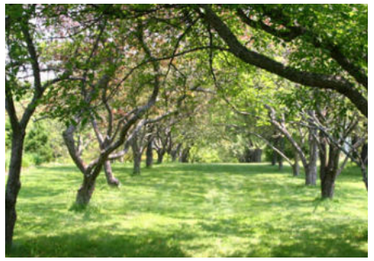

A kertek fontos elemei a műtárgyak. A pincék és a kerti kutak azon túl, hogy díszítő elemei a kertünknek, gazdálkodási szempontból is hasznos és megőrzendő értékek.

KERTTERVEZÉSI JAVASLATOK

Vannak olyan gyümölcsfák, amelyek helytakarékos megoldásként a díszkertbe is szépen beilleszthetők. Ilyenek az alma, a cseresznye, a meggy, a birs, a naspolya, a mandula, valamint a szilva.

A családi ház kertje gyakran vegyes hasznosítású: a díszkert mellett haszonkertet is tartalmaz. A díszkert az utca felőli oldalon, a haszonkert pedig általában a ház mögött kap helyet.

Hangulatos térelválasztó „rácsok”, kerti építmények az épület közelében is jól mutatnak. Gyakran a díszkertben kap helyet a szőlő is, lugas vagy határoló kordon formájában.

A kerítés mellé ültetett fáknál, cserjéknél be kell tartani az előírt minimális távolságokat:
szőlő, alacsony cserjék és nyírt sövény - 50 cm, középmagas cserjék - 100 cm,
fák - 200 cm.

A családi ház kertjében néhány ritkábban látható cserje is helyet kaphat, olyan, ami azt különlegessé teszi. Ilyenek például a melegkedvelő füge, gránátalma, selyemakác, a páraigényes dérbabér (Skimmia), babérsom (Aucuba).

Fűszernövényeket is bátran ültethetünk, hogy élvezhessük azok jótékony hatásait és nagyszerű illatukat. Paks homokos, laza talaján szépen fejlődik a levendula, a zsálya, és a szalmagyopár.

UTCÁK, TEREK, KÖZTERÜLETEK, KÖZPARKOK

A település arculatát nagyban befolyásolja a közterek állapota, melyek gondozása közérdek. Ehhez mindenki azzal járulhat hozzá, ha gondozza az előkertjét, kaszálja a füvet a portája előtt, virágot, fát ültet az előkertjében. Egy szép előkert és a gondozott közterület emeli a ház fényét is, ahová öröm hazatérni. A növények és a településvezetés által telepített fasorok nemcsak a kellemes vizuális élmény miatt érdekesek számunkra, telepítésükkel jelentősen csökkenthető a por és a felmelegedő falakból és aszfaltból származó jelentős hőterhelés. A növények vonzzák a madarakat, így kevesebb kártevővel kell számolnunk. Ahol az utakat, utcákat szélesebb zöldsáv kíséri, lehetőség van egységes fasorok kialakítására.

Kert- és tájtervező: Klézi Terézia

A közterületi burkolatoknál részesítsük előnyben a természetes, újrarakható, szükség esetén, vízáteresztő és jól karbantartható anyagokat. Kerüljük a rikító színeket és mintázatokat, melyek hamar idejétmúlttá válnak. Egy szépen öregedő, természetes (vagy természetes kőszórású) burkolat sosem megy ki a divatból és hozzájárul a település egyedi hangulatához. Az árkokat átszelő gépkocsi behajtók és hidak egységes kialakítása hozzájárul az esztétikus faluképhez.

Telepítés esetén a fák meghatározásánál javasoljuk figyelembe venni Orlóci László (2015): Közterületi sorfák jegyzékét (Magyar Díszkertészek Szövetsége, 2015).
A fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII.30.) Korm. rendelet tartalmazza a fás szárú növények telepítésére, fenntartására és kezelésére vonatkozó előírásokat.

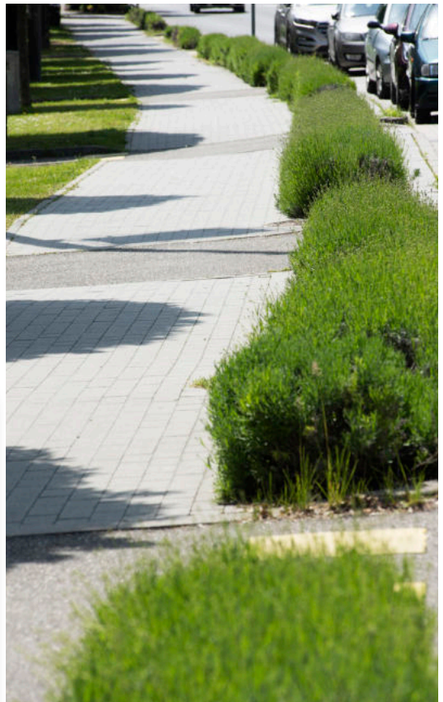

A központi fekvésű és közcélokat szolgáló részeken javasoljuk a kerítések elhagyását, a jól átjárható, nyitott területek sokkal kellemesebb hatást keltenek és szívesebben használjuk őket. Környezetpszichológiai szempontból is alátámasztott tény, hogy ha átadjuk a teret az embereknek, ők be fogják azt lakni és sajátjukként kezelik.

A légvezetékek a villany megjelenésével együtt lettek a településkép részei, azonban ezek kedvezőtlenül hatnak az egységes, szép arculatra. Hosszútávon - a hálózati infrastuktúra fejlesztésével - javasolt ezen légvezetékek földkábelre való kiváltása, főként a településközponti és a történeti karakterek esetében.

ÖTLETES ÉS SZÉP UTCAI MEGOLDÁSOK

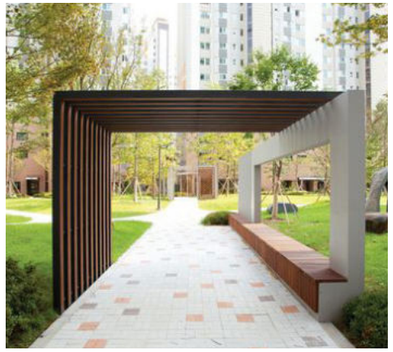

TÁJÉKOZÓDÁS

Az tájékozódás elősegítése érdekében minden épületen jól látható, lehetőség szerint adott utcában egységes helyen elhelyezve, könnyen olvasható módon szerepeljen a házszám. Ha módunkban áll, alakítsunk ki a felirathoz csatlakozó diszkrét megvilágítást is, hogy az esti órákban is észrevehetővé tegyük a kihelyezett táblát.

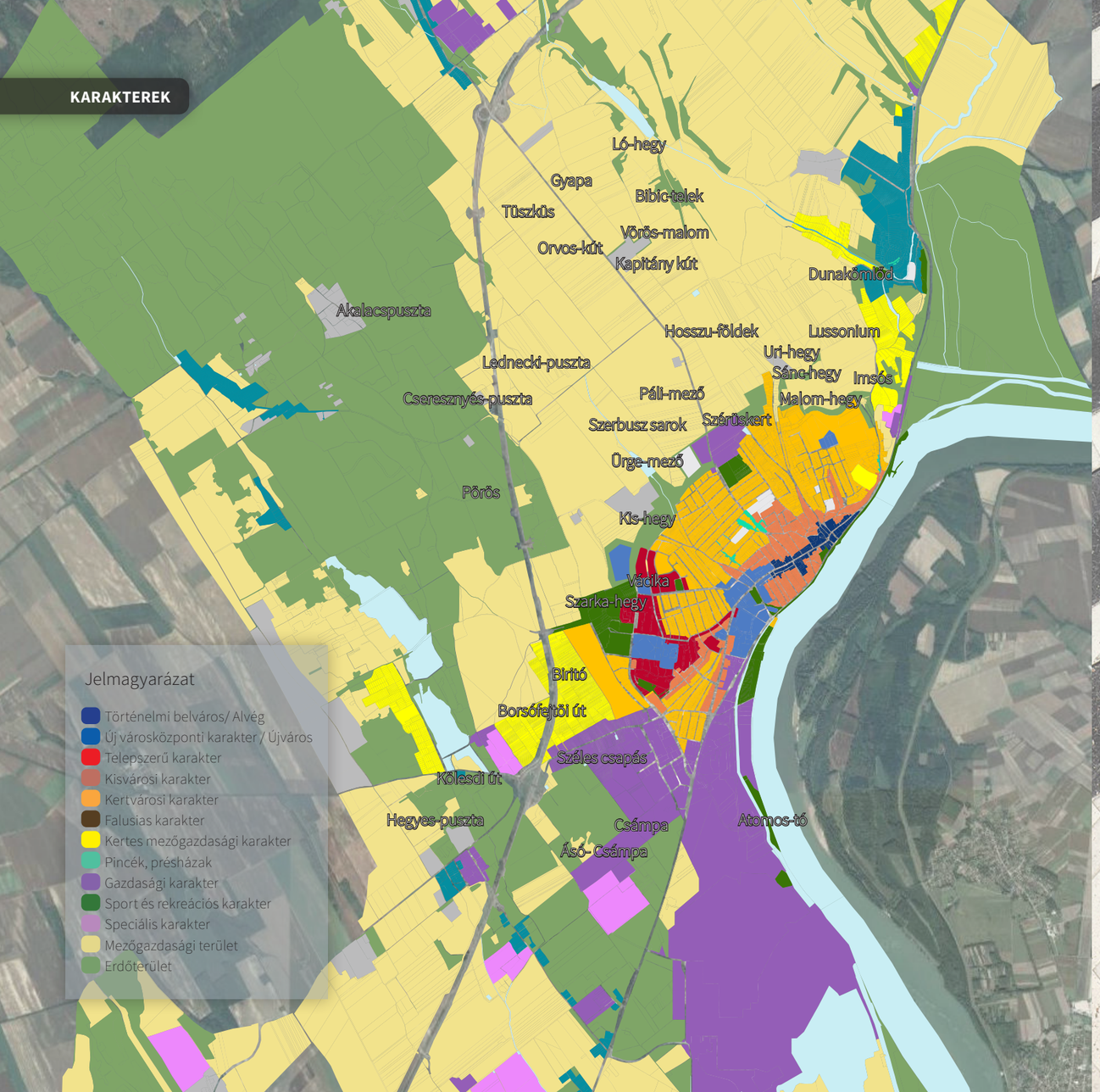

5 ELTÉRŐ KARAKTERŰ VÁROSRÉSZEK

ELTÉRŐ KARAKTERŰ VÁROSRÉSZEK

Minden település, így Paks, is különböző karakterisztikájú településrészekre bontható, azok kialakulásának időpontjától, körülményeitől és funkciójától függően. Az egyes részek között természetesen vannak átfedések, hasonlóságok, mégis fontos, hogy a településkép egységessége miatt, ismerjük meg és tartsuk tiszteletben a kialakult építészeti jegyeket, ezek figyelembe vételével tervezzük meg az új épületeket, vagy a régiek felújítását. Kiemelt szerepe van a város legrégebben kialakult védett és műemléki épületeinek és azok környezetének, melyek egy összefüggő tömeget alkotnak a város szívében. Mivel ezek a városkép szempontjából a legfontosabbak, meghatározó jelentőségük miatt fokozott odafigyelést igényelnek. Ezek elsősorban a történeti városközpont és az ahhoz szervesen kapcsolódó kisvárosias beépítések, melyek egy központi lehatároláson belül helyezkednek el. A pontos területet a térképi mellékleten körülhatárolt piros pontozott vonal jelzi (településkép szempontjából kiemelt terület).
Az egyes védett épületekről részletesebben az Örökségünk fejezetben olvashat.

Pakson az alábbi karakterisztikájú településrészek találhatók meg:

- TÖRTÉNELMI BELVÁROS/ ALVÉG
- ÚJ VÁROSKÖZPONTI KARAKTER / ÚJVÁROS
- TELEPSZERŰ KARAKTER
- KISVÁROSI KARAKTER
- KERTVÁROSI KARAKTER
- FALUSIAS KARAKTER
- KERTES MEZŐGAZDASÁGI KARAKTER
- PINCÉK, PRÉSHÁZAK
- GAZDASÁGI KARAKTER
- SPORT ÉS REKREÁCIÓS KARAKTER
- SPECIÁLIS KARAKTER

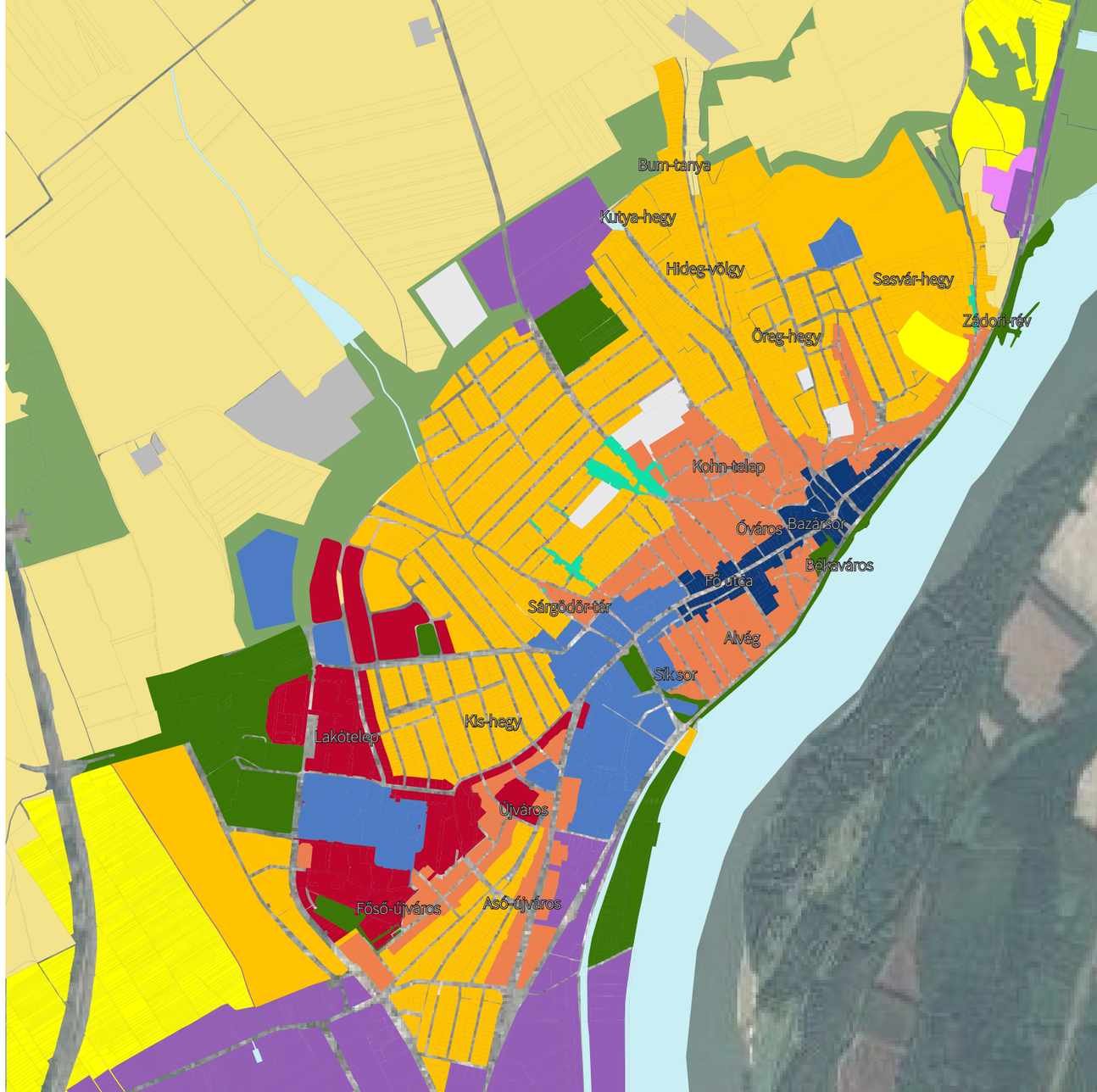

TÖRTÉNELMI BELVÁROS

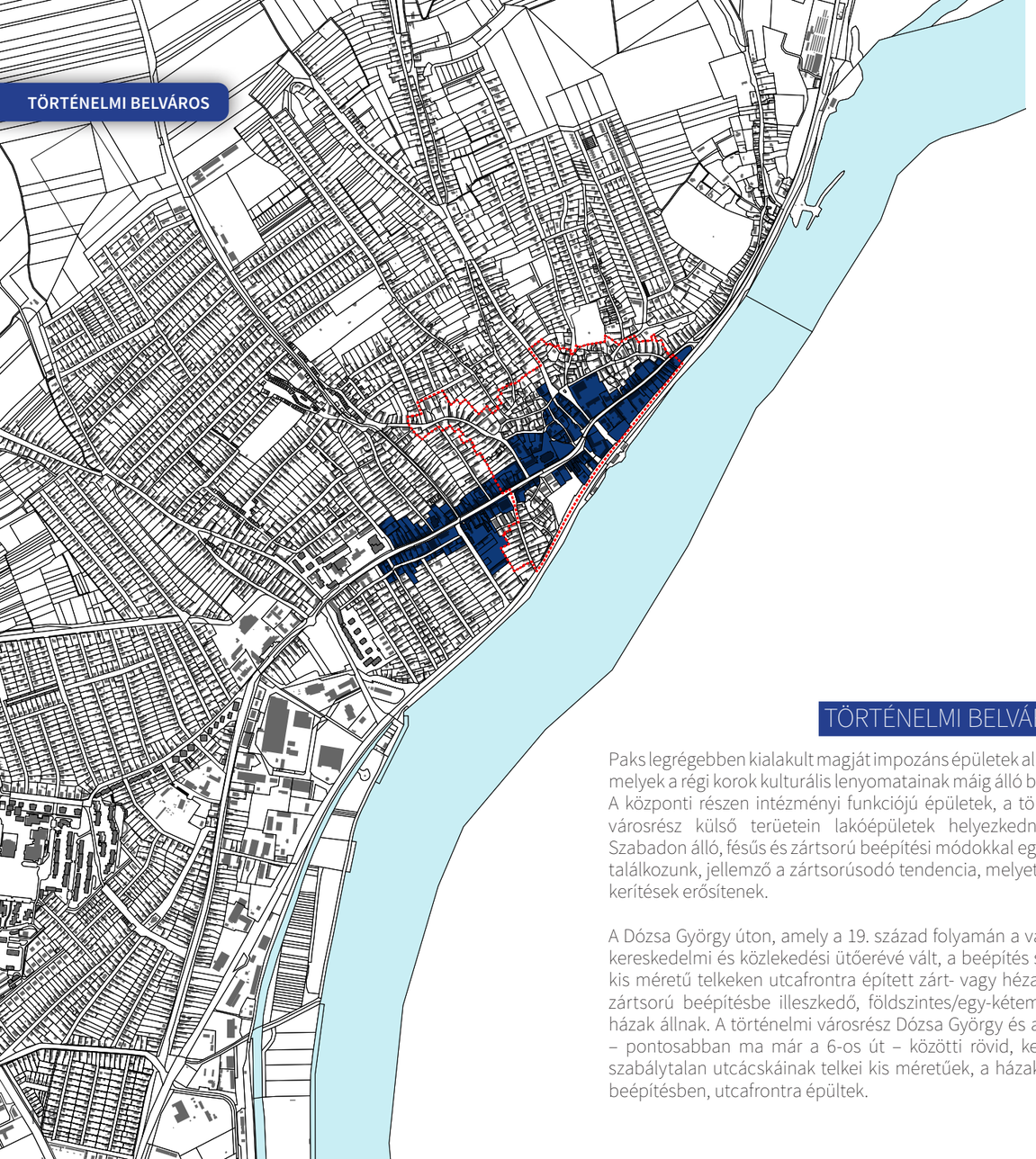

TÖRTÉNELMI BELVÁROS

Paks legrégebben kialakult magját impozáns épületek alkotják, melyek a régi korok kulturális lenyomatainak máig álló bástyái. A központi részen intézményi funkciójú épületek, a történeti városrész külső terüetein lakóépületek helyezkednek el. Szabadon álló, fésűs és zártsorú beépítési módokkal egyaránt találkozunk, jellemző a zártsorúsodó tendencia, melyet a zárt kerítések erősítenek.

A Dózsa György úton, amely a 19. század folyamán a város fő kereskedelmi és közlekedési ütőerévé vált, a beépítés sűrű, a kis méretű telkeken utcafrontra épített zárt- vagy házagosan zártsorú beépítésbe illeszkedő, földszintes/egy-kétemeletes házak állnak. A történelmi városrész Dózsa György és a Duna – pontosabban ma már a 6-os út – közötti rövid, keskeny, szabálytalan utcácskáinak telkei kis méretűek, a házak fésűs beépítésben, utcafrontra épültek.

Az egykori városközpontot az épített környezet és a zöld terület harmonikus egysége jellemzi. A meglévő épületek felújítása, értékeinek megőrzése mellett az új épületek építészeti megformálása, anyaghasználata ezen a területen kiemelten fontos.

AJÁNLÁSOK

Tervező: Klenk Csaba

TELEPÍTÉS

A történelmi óvárosban, a Dózsa György úton, a Deák Ferenc utcában és a Szentháromság tér környezetében a zártsorú beépítés a meghatározó, melyhez általában zárt, udvaros kialakítás kapcsolódik.
Az óváros többi részén csak hatásában zártsorú a beépítés a tömör kerítések, azon belül a hangsúlyos kapuk kialakítása miatt, jellemzően oldalhatáros épülettömeggel.
Alapelv, hogy az egységes utcakép érdekében, igazodjunk a már kialakult, harmonikus rendhez!

- A megtartásra javasolt épületek a továbbépítés során felhasználandók, lebontásuk esetén, kontúrjukkal területük az új épület számára építési helyként figyelembe veendő.
- Az épületeket előkert nélkül az utcafrontra kell helyezni, ettől eltérni csak a kialakult állapotra tekintettel lehet.

Minden esetben figyelembe kell venni a Szabályozási Terven jelölt építési helyet!

MAGASSÁG TÖMEGALAKÍTÁS

A történelmi belvárosban a különböző szintszámú épületek váltakozása sajátos ritmust ad az utcaképnek. Az újonnan létesítendő épületek utcafronti homlokzata minimum 6,5 m-es kell, hogy legyen, de ügyeljünk az illeszkedésre, a túl nagy eltérések minden esetben kerülendők.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

- A település központjában található épületek kiemelt szerepet kapnak, hiszen ezeket látják a legtöbben. A funkcionalitás mellett, igyekezzünk figyelembe venni az illeszkedést, ügyeljünk a településkép egységének megőrzésére.
- Itt csak magastetős kialakítás létesíthető, jellemzően az utcával párhuzamos gerincű nyeregtetővel.
- Különleges, feltűnő tetőformákat nem ajánlott alkalmazni (középületen sem), általános esetekben a visszafogott kialakítás javasolt. A túlformált, aszimmetrikus nyeregtetők és az elaprózott felületekből álló tetőzetek kerülendők.

APARTMANHÁZ

A település történeti jellegét egyedi, ám arányos és helyénvaló eszközökkel fejleszti a Kossuth Lajos utcában található apartmanház.

Tervező: Dévényi Sándor

ÉPÍTÉSI ANYAGOK, HÉJAZATOK

- A teljes belváros területén javasolt a szépen öregedő, matt (nem engóbozott, nem üvegmázas) cserépfedés használata, mely hozzájárul az egységes településképhez. Alkalmazható még az agyagcseréppel azonos színű és textúrájú betoncserép és műemléki /természetes pala.

Kerülendő a mű antikolt vagy egyéb mintázatú, nem természetes színű és anyagú cserepek, vagy egyéb anyagú fedések (lemezek, cserepeslemezek, zsindelyek stb.) alkalmazása.

- A cserép anyaga és színe mellett, fontos a megjelenése is: elsősorban a klasszikus hódfarkú vagy egyenesvágású cserepek ajánlottak, melyek számos rajzolatban helyezhetők el a tetőn. Nem ajánlott a túl határozott karakterű, szinte önálló életet élő nagyhullámú, nagyméretű cserepek alkalmazása. A főtömeget kiegészítő, alacsonyabb hajlásszögű tetőfelületeken elfogadható a matt, grafitszürke korcolt lemez, ugyanakkor a közterületről látható tetőfelületek esetében csak a cserépfedés használható.

Javasolt a matt égetett természetes alapszínű agyagcserép (natúrtól a mélyvörösig). A cserép anyaga és színe mellett fontos a megjelenése is. A klasszikus hódfarkú vagy egyenesvágású cserepek ajánlottak, melyek számos rajzolatban helyezhetők el a tetőn. Nem ajánlott a túl határozott karakterű, szinte önálló életet élő nagyhullámú, nagyméretű cserepek alkalmazása. Az alacsonyabb hajlásszögnél (előtető stb.) elfogadhatóa matt, grafitszürke korcolt lemez.

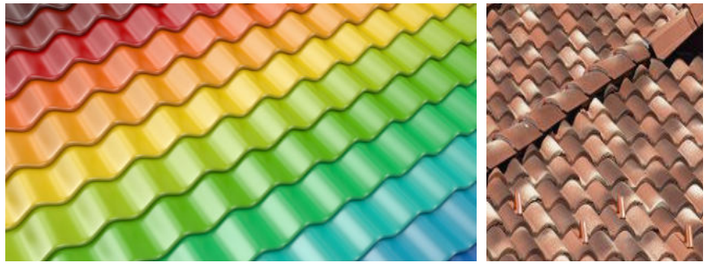

Kerülendő a nem természetes színű és anyagú cserepek, vagy egyéb anyagú fedések (műpalák, lemezek, zsindelyek) alkalmazása

HOMLOKZAT, NYÍLÁSZÁRÓK

A történelmi óvárosra jellemző zártsorú beépítésnél minden egyes épület a teljes utcakép egy sejtje, melynek homlokzata általában egy gesztus és egy ötlet mentén visszafogottan formált. Ezekből az egymástól különböző sejtekből lesz egy szövet. Új építésnél ne sebezzük meg ezt az egységet!

A belváros varázsát a homlokzatok megjelenése erősen befolyásolja! A történeti belváros homlokzatain, elsősorban, hagyományos építőanyagok, mint például vakolat, tégla, kő, cserép, fa, üveg alkalmazhatók, a homlokzatok színezése „földszínű” és mészfesték anyagú lehet. Törekedjünk az igényes, természetes, szépen öregedő anyagok használatára. Kövessük a jellemző falnyílás arányt, a túlzottan áttört vagy éppen dobozszerűen zárt felületek helyett.

Tucatáru helyett, egyedi tervezésű elemeket és részletmegoldásokat (nyílászárók, korlátok, kapuk, kerítések) alkalmazzunk a homlokzaton.

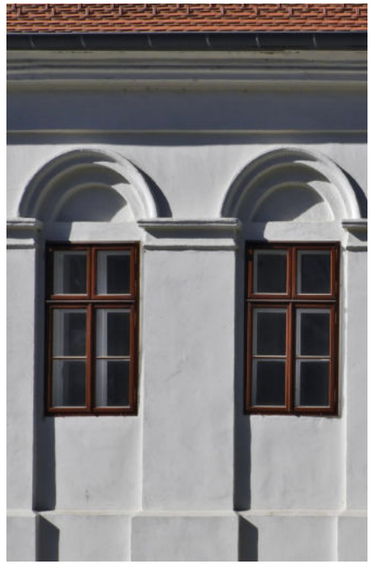

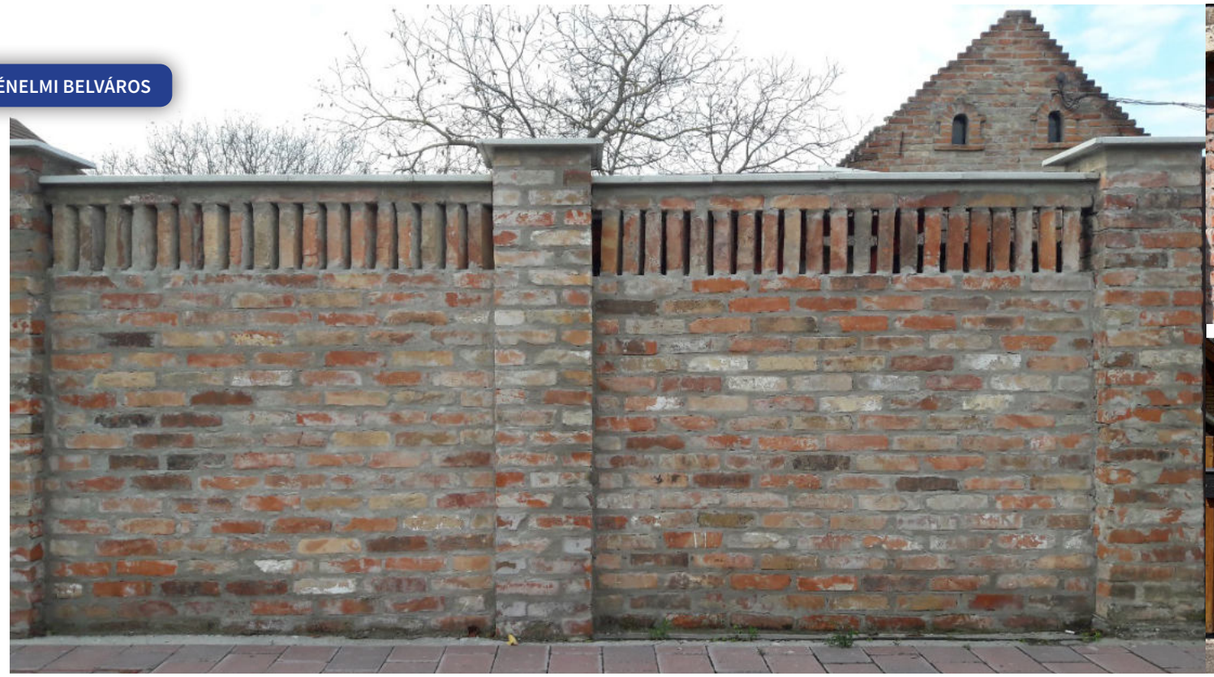

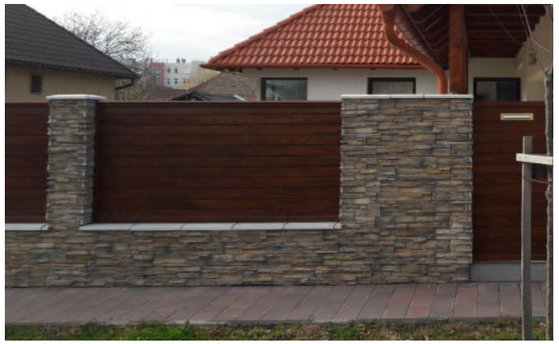

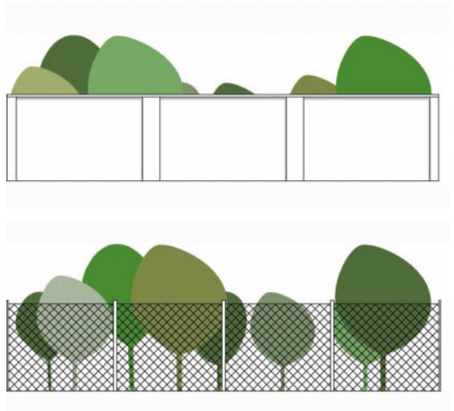

Tömör kerítés: olyan kerítés, amely a mögöttes területre a belátást legalább 90 %-ban takarja és magassága legalább 1,80 m.

KERÍTÉSEK

- A történelmi óvárosban a zártsorú jellegnek megfelelően a homlokzattal azonos anyaghasználatú és színű kerítések alkotnak tömör térfalakat az épületek között, illetve helyenként a homlokzat előtt. Kövessük e jellegzetességeket!
- Néhol tömör, de vakolatlan tégla anyagú kerítések futnak – melyeket felújítás során is hagyjunk meg nyersen!
- Számos műemlék, vagy régebbi épület esetében, páratlan értéket képviselő, kovácsolt kapukat találunk. Felújítás esetén, törekedjünk ezen elemek megóvására, eredeti helyükön és színükben történő visszahelyezésére, adott esetben, a megfelelő szakirodalmi adatok alapján történő újragyártására.
- Új építés esetén, a kerítésben elhelyezett kapu formálása és színezése legyen visszafogott. Kerüljük az előre gyártott elemek beépítését, törekedjünk a nemes anyaghasználatra.

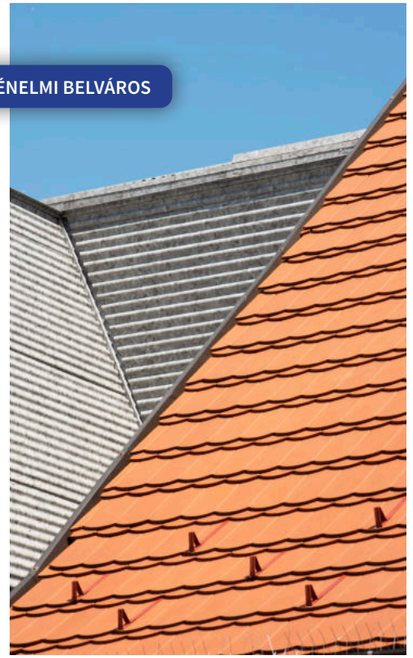

Tervező: Karácsony Tamás, Kern Orsolya

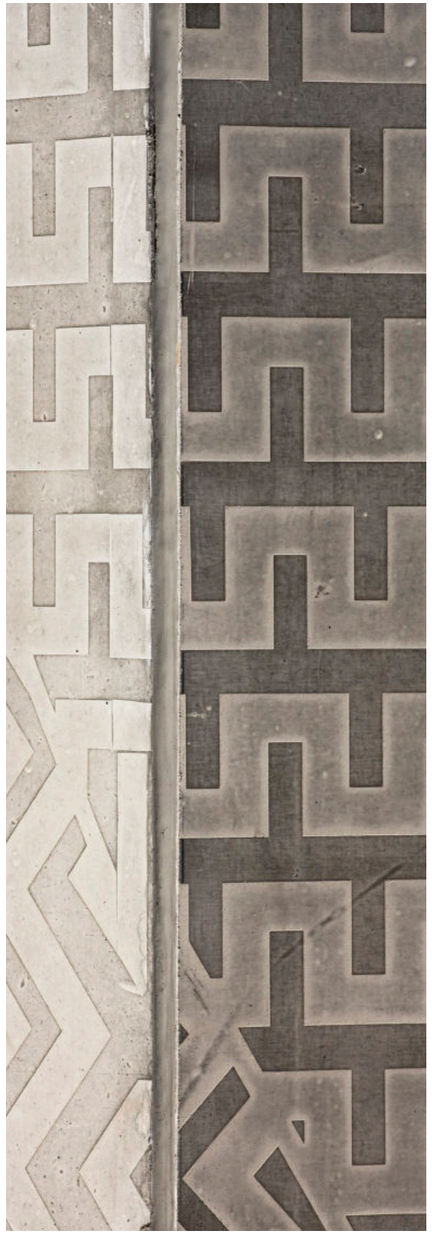

ÚJ VÁROSKÖZPONT

ÚJ VÁROSKÖZPONT / ÚJVÁROS

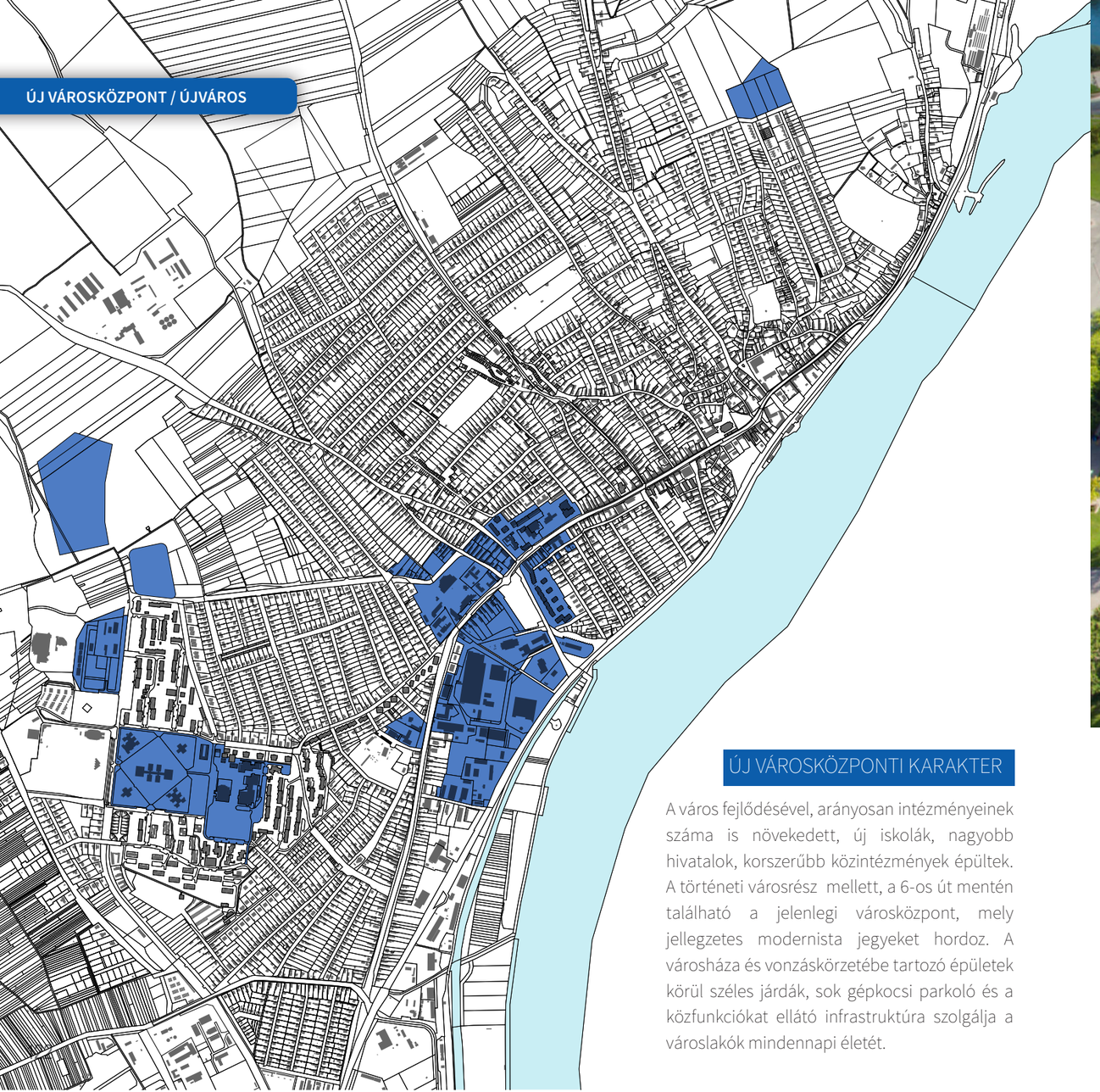

ÚJ VÁROSKÖZPONTI KARAKTER

A város fejlődésével, arányosan intézményeinek száma is növekedett, új iskolák, nagyobb hivatalok, korszerűbb közintézmények épültek. A történeti városrész mellett, a 6-os út mentén található a jelenlegi városközpont, mely jellegzetes modernista jegyeket hordoz. A városháza és vonzáskörzetébe tartozó épületek körül széles járdák, sok gépkocsi parkoló és a közfunkciókat ellátó infrastruktúra szolgálja a városlakók mindennapi életét.

A Pakson zajló fejlesztések és az atomerőmű új blokkjának megépítése kapcsán, a városban várható népességnövekedés céljára, egy új városközpontot alakítanának ki, melyre a belváros alulhasznosított és barnamezős területein lenne lehetőség. Az érintett terület jelenleg heterogén, néhol rendezetlen, sem a Duna-part közelségéhez, sem városközponti helyzetéhez nem méltó. A cél az, hogy a város központjában olyan új városi központ alakuljon ki, mely Paks 21. századi arcaként és identitásának megformálójaként szolgál, biztosítja a város működéséhez szükséges új közfunkciókat és közéletének megjelenéséhez szükséges szabad tereket. A területen új polgármesteri hivatal, egészségügyi központ, valamint oktatási és lakáscélú épületek kapnának helyet. Az így kialakuló új városi terek és épületek építésénél óriási lehetőségünk és felelősségünk Paks arculatának további, pozitív formálása.

AJÁNLÁSOK

TELEPÍTÉS

Az új városközpont karakterét a nagyméretű, szabadonálló, modernista jegyeket viselő középületek adják. A tömbszerű házak úszótelkeken fekszenek, melyeket nem határolnak kerítések, a telekhatárok nem érzékelhetőek, a házak között parkok, közlekedő sávok és zöldfelületek találhatók.
Az átépítés ritka, de amennyiben mégis erre kerülne sor, a tömbtelken álló úszótelkes épületek jelenlegi határvonalát meghaladó bővítése, átépítése csak az Szabályozási Tervben a szabályozási vonallal jelölt területen belüli úszótelek bővítésével történhet, előkerteket nem kell képezni.

Tervező: Várnagy Péter

TÖMEGFORMÁLÁS

Követelmény a feladatnak megfelelő, azt jól kifejező tömegformálás, az időtálló, de mértéktartó anyaghasználat és az igényes részletek kialakítása.
A tömegalakításra általános szabály nincs, hiszen a lapostetős környezet, vagy a hagyományos beépítéshez való csatlakozás eltérő illeszkedési megoldásokat vet fel. Nagyobb együttesek éppen a jól kialakított megjelenésükkel lehetnek a későbbiekben iránymutatóak a környezetükben. Alapelv, hogy a mai kor is értéket hoz létre, mely a jövő építészeti emlékeit adja majd.

Tervező: Zsigmond Ágnes, Makona

PIAC ÉS KERESKEDŐHÁZ

Az 1990-ben épült Piac és kereskedőház egyedül képviseli a magyar organikus építészet gondolkodásmódját a lakótelepi környezetben.

ÉPÍTÉSZETI MINŐSÉG

Az új városközpont területein a beépítések eddig is, és ezután is a korszerű, néha meglepően újszerű építészeti felfogást képviselik. Az intézményi épületek tervezésénél elvárás, hogy a tervezők és az építtetők a lehető legmagasabb építészeti minőséggel járuljanak hozzá a város fejlődéséhez.

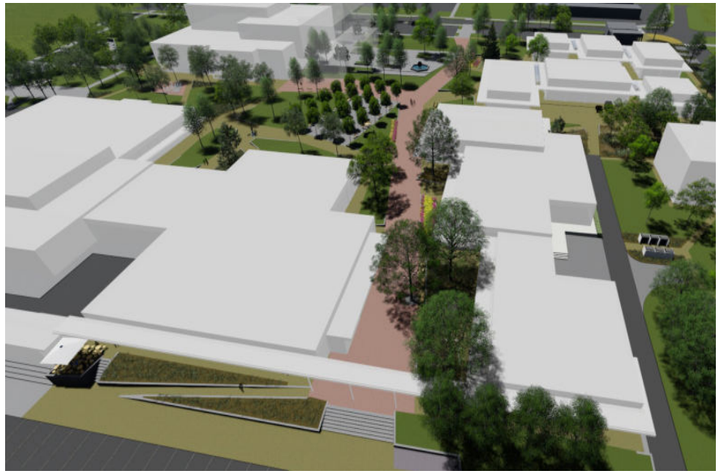

A Gagarin utca - Kishegyi út - Barátság útja által határolt terület köztérmegújítási tanulmányterve
Tervező: Rádóczy F. László

Középületeink körül bátran hagyjuk el a kerítéseket, vagy alkalmazzunk alacsony növénysávot, így átadhatjuk a közterületeket az utca népének. Nyissuk ki a tereket, hogy az emberek megtölthessék élettel!

PAKSI GYÓGYÁSZATI KÖZPONT

A Paksi Gyógyászati Központ részét képező gyógyfürdő a Táncsics M. utca 13. szám alatt, a központi rendelőintézettel fizikailag összekapcsolva, a városi buszpályaudvar mellett található. A mintegy 3300 m2-es létesítményben nemcsak a gyógyfürdő kapott helyet. A kialakult új Paksi Gyógyászati Központban, a gyógyfürdő épületében, többféle szakellátás található.
A Klenk Csaba és Kern Andrea győztes koncepciója szerint megépült Szakorvosi Rendelőintézet új épületében használt anyagok tisztán szerkesztett, fegyelmezett részletekben jelennek meg. A térben való tájékozódásban diszkrét, de egyértelmű utalások segítik a látogatót, aki egy pillanatra sem érezheti magát bizonytalanságban. Az épület formálása és anyaghasználata letisztult. A tíz évvel korábbi rendelőintézet és a balneológia épületének kapcsolatát az azonosságok és különbözőségek kiérlelt egyensúlya jellemzi. Azonos az anyaghasználat, mindkét épület égetett agyag tégla burkolatú, miközben az új épületrész medenceterének tömegét eltérő méretű és rajzolatú kerámiaburkolat fedi. A tömegképzés különböző, a rendelőintézet nyeregtetős épülete mellé egy könnyed, üde forma került, a két tömeg egy jó arányú udvart határol.

JÓ PÉLDA

PAKSI KÉPTÁR

A város déli részén található, rohamosan fejlődő területen egy összességében 1100 m2 alapterületű, használaton kívüli üzemcsarnok átalakításával és felújításával kapta meg méltó helyét a Paksi Képtár, mely része a valamikori Konzervgyár épületegyüttesének. A tervezők – Kiss Gyula és Járomi Irén – egyszerű praktikus „indusztriális” megoldásokat találtak, jó minőségű, minimális karbantartást igénylő, időtálló anyagok és szerkezetek kerültek beépítésre.
A tömegképzésben és az anyagválasztásban az egyszerű mértéktartás és a nagyvonalúság dominált.
Az épületen két anyag uralkodik, az üveg és a Cor-Ten acéllemez. A használati terek funkciói összefolynak az általános monofunkcionalista felfogással szemben, az épület multifunkcionális egység.
Az épület 2009-ben, a legkiválóbb épületek közt, a Mies van der Rohe díjra is nevezésre került, megépülése óta Paks egyik legkiválóbb kortárs épületeként, számos kulturális rendezvény színtereként szolgál.

JÓ PÉLDA

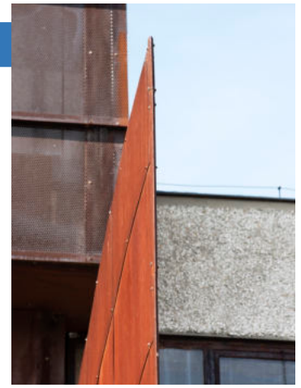

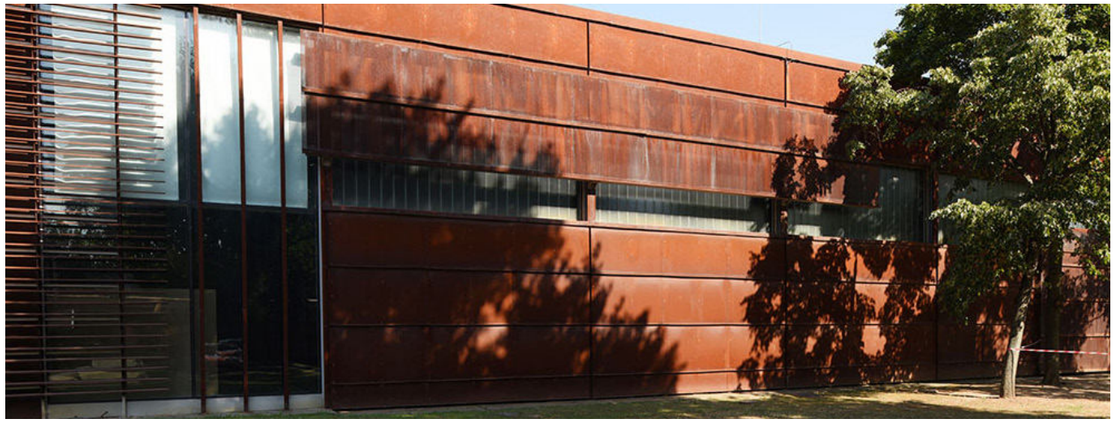

ÚJ VÁROSKÖZPONT BEÉPÍTÉSI TERVEI

Paks város Önkormányzata nagyszabású fejlesztési tervekkel igyekszik megteremteni egy XXI. századi modern város alapjait. A Táncsics Mihály utcától délre található terület jelenleg kaotikus képet fest, azonban hosszútávú cél, hogy minden jelentős intézményi funkció helyet találjon magának ezen a területen, így létrehozva az új városközpontot. A parkolók földfelszín alá helyezésével, a zöldtetők kialakításával és a gyalogos kapcsolatok megteremtésével egyszerre válhat élhető és nagyvonalú beépítéssé amellett, hogy minden modern igényt maximálisan kielégít. A XXI. század várostervezésének egyik legnagyobb kihívása megtalálni az egyensúlyt az emberi lépték és az automatizált városi igények között.

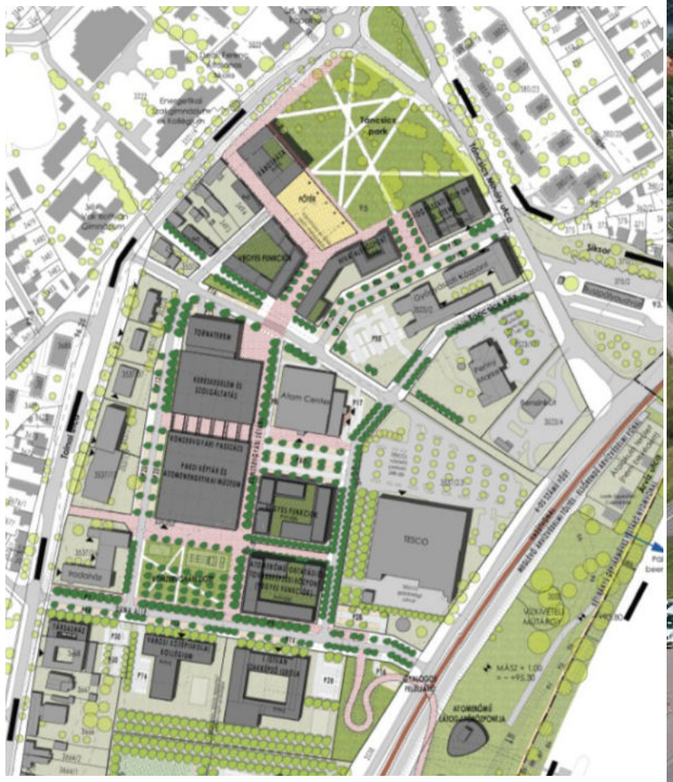

Településrendezési és beépítési terv: Nádai Brigitta, Szabó Árpád DLA

TELEPSZERŰ BEÉPÍTÉSEK KARAKTERE

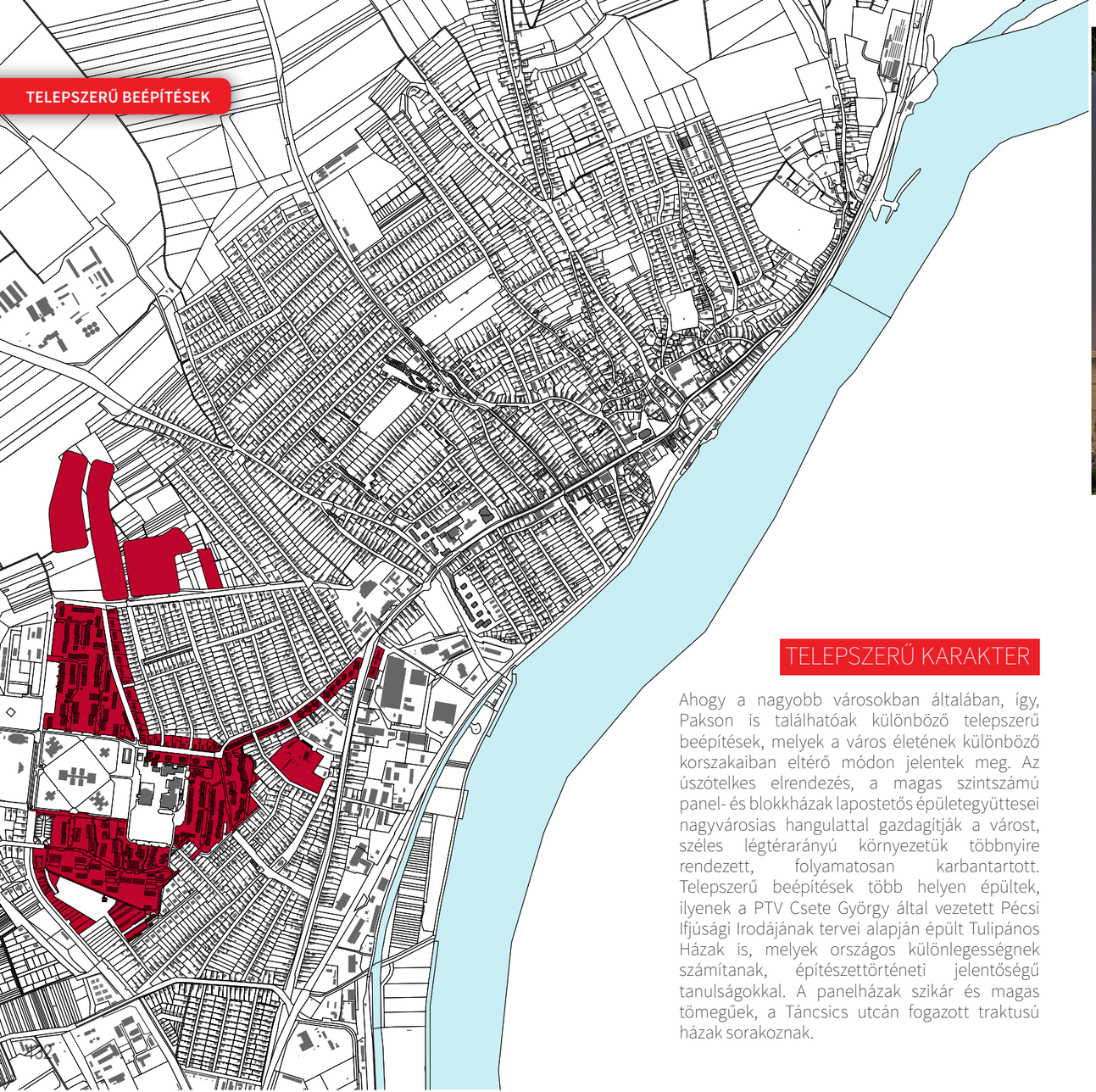

TELEPSZERŰ KARAKTER

Ahogy a nagyobb városokban általában, így, Pakson is találhatóak különböző telepszerű beépítések, melyek a város életének különböző korszakaiban eltérő módon jelentek meg. Az úszótelkes elrendezés, a magas szintszámú panel- és blokkházak lapostetős épületegyüttesei nagyvárosias hangulattal gazdagítják a várost, széles légtérarányú környezetük többnyire rendezett, folyamatosan karbantartott. Telepszerű beépítések több helyen épültek, ilyenek a PTV Csete György által vezetett Pécsi Ifjúsági Irodájának tervei alapján épült Tulipános Házak is, melyek országos különlegességnek számítanak, építészettörténeti jelentőségű tanulságokkal. A panelházak szikár és magas tömegűek, a Táncsics utcán fogazott traktusú házak sorakoznak.

A városban várható ideiglenes és végleges népességnövekedés lakóigényeit –területkihasználás szempontjából – leghatékonyabban, a telepszerű beépítésekre épített lakóépületek tudják kiszolgálni, így építészeti karakterük előnyös és vonzó kialakításának fontos szerepe van a város életében. A Liget utcában már épülnek a klasszikus lakóparki társasházak és magas építészeti színvonalú beruházás keretében zajlik a Gesztenyés park fejlesztése is. A Pollack-negyedet vegyesen, a telepszerű kisvárosias és a kertvárosias karakterű épületek fogják alkotni.
A beépítésre szánt területeken további nívós, akár a nemzetközi építészeti értéktárba is emelhető épületegyüttesek építése és a környezet kimagasló kialakítása tovább öregbítheti Paks hírnevét.

3 alkarakter a telepszerű karakteren belül:

- Lakótelep - Nagyvárosias
- Kisvárosias telepszerű karakter
- Tervezett új beépítés a Pollack-negyedben

LAKÓTELEPEK

Tervező: Kern József

FELÚJÍTÁS, HŐSZIGETELÉS, NYÍLÁSZÁRÓ CSERE

Felújítás, átépítés, bővítés, illetve új építés esetén, a terület építészeti értékeinek továbbfejlesztését úgy kell végrehajtani, hogy a megváltozó körülmények újból építészeti egységet képezzenek szűkebb és tágabb környezetükkel.

Az ún. „tulipános” lakóépületek építészeti formálásánál, a műszaki lehetőségek függvényében, meg kell őrizni az eredeti építészeti arculat jellegzetességeit: homlokzati díszítő mezők és az azokat keretbe foglaló homlokzati raszter, erkély és lépcsőházi korlátelemek, bejárati előtetők.

Tervező: Stein László

A homlokzaton belül, annak szerkezeti tagolásának figyelembe vétele nélkül történő, részleges (pl. tulajdonviszony alapján tagolt) felújítása vagy átfestése nem megengedett, az alábbiak szerint:

1. A felújítás során a homlokzaton lévő kábelek, antennák, közmű, elektromos és gépészeti elemek, szekrények, vezetékek süllyesztve vagy takarva jelenjenek meg.
2. Ablakcsere esetén, ügyeljünk az eredeti nyílásosztás és az osztóelemek méretbeli hierarchiájára, valamint a nyílászárók eredeti színű kialakításra.
3. Gangról nyíló, vagy lépcsőházi ajtók esetében, ne gondolkodjunk a barkácsáruházi katalógusok kínálatában. Minden esetben, törekedjünk egységes megoldásra.
4. Utólagos hőszigetelés csak a teljes homlokzaton végezhető, egy ütemben. Fontos a vakolatszín és struktúra, az ablakpárkányok gondos megválasztása.
5. Nem szerencsés, ha egy épület egy foltvarrott textil vagy kedvenc pulóverünk színeit és változatosságát követi. Nagy felületek esetén visszafogott, pasztell színekben gondolkodjunk, a teljes utcaképet figyelembe véve.
6. A közterületről látható homlokzatra kültéri klímaberendezés, technológiai létesítmény látható helyre nem helyezhető. Erkélyen, loggián, tömör mellvédes homlokzati kialakítás esetén, közterületről nem látható módon, takartan oldható meg az elhelyezése.

ERKÉLYEK BEÉPÍTÉSE

A blokkházak erkélyeit és loggiáit a lakók gyakran beépítik, árnyékolással látják el. A kívánatos összkép érdekében minden egyéni kezdeményezés kerülendő, érdemes a lakóközösségnek egységes döntés alapján intézni ezen munkálatokat.
Jó megoldás, amikor azonos anyagú és osztatú, fehér színű redőnyök kerülnek a homlokzatokra, ellenben teljes káoszt okoznak a színes, mintás és eltérő minőségű megoldások.
A beépítést követően, fontos, hogy az árnyékoló és korlátszerkezeteket folyamatosan tartsuk karban, azokat szükség szerint takarítsuk.

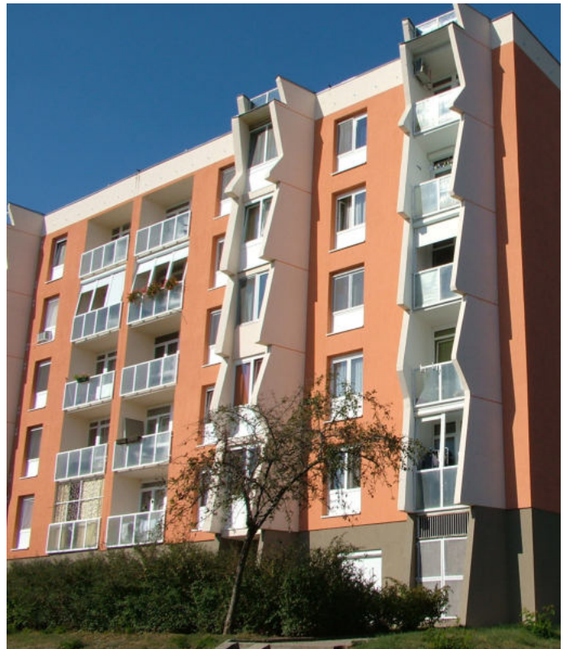

KÜLTÉRI EGYSÉGEK, ANTENNÁK

Akárcsak a kisebb házak esetében, a nagyobb társasházaknál is takartan kell elhelyezni a kültéri egységeket és antennákat. A főhomlokzara nem, az erkély vagy loggia belső falsíkjaira vagy az épület tetejére viszont elhelyezhetjük őket.

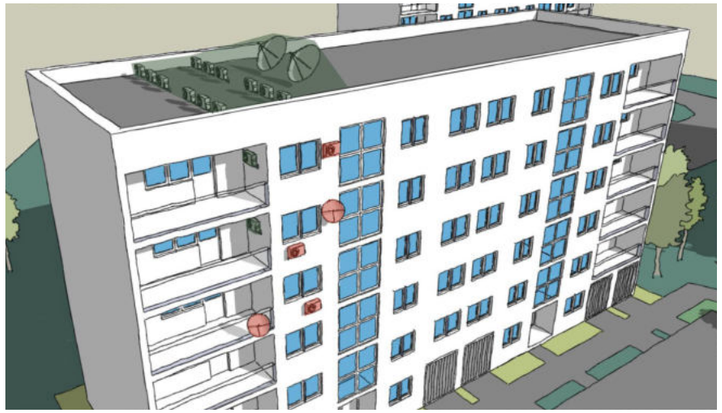

HOMLOKZATOK SZÍNEZÉSE

A társasházakban, a nagy lakásszám miatt, a lakóközösség esetenként nehezebben jut el azon elhatározáshoz, mely az épület alapos karbantartását vagy energetikai felújítását tűzi célul.
Emiatt egyes lakók saját hatáskörükben végeznek el, foltszerű beavatkozásokat, melyek azonban rendezetlen összképhez vezetnek és sok esetben műszakilag is hibásak.
A társasházak felújítási munkálatait közös megegyezések mentén, egységesen kell elvégezni!

KISVÁROSIAS TELEPSZERŰ

JÓ PÉLDA

Példaértékű összefogás eredményeképp jött létre az Ifjúság – Kurcsatov – Gesztenyés utak által határolt, egykor elhanyagolt területen, az a sorházi épületegyüttes, melyet néhány, az atomerőműben dolgozó villamosmérnök és technikus terveztetett saját családja részére. A KAPOSTERV tervezte 18 lakásos épületegyüttes megvalósítására 1989-ben, építőközösséget szerveztek, majd Turányi Erzsébet kivitelezési tervei alapján felépítették. A zömében kétszintes, néhány esetben alápincézett lakások belső térkialakítása eltérő, így ennek megfelelően a kivitelezések és beköltözések időpontja is változó volt.

Az így létrejött lakóegység és a benne élő lakóközösség külső szemlélődő számára is pozitív összképet sugároz, a házak és udvaraik rendezettek, a terület Paks egyik színfoltja.

A legfontosabb, hogy az itt élők elégedettek és szeretettel gondolnak a közös munkájuk gyümölcsére, Sipos László József, a közösség egyik aktív tagja ekként nyilatkozik: „A közel harminc év alatt soha sem éreztem azt, hogy máshol szeretnék élni, mint itt.”

POLLACK-NEGYED

Egy növekvő lélekszámú település életében mindig nagy figyelem kíséri az újonnan épülő lakónegyedeket. A Pakson épülő Pollack-negyed jelentős fejlesztés, így óriási lehetőség arra, hogy az odaköltözők számára minőségi életteret és elegáns lakókörnyezetet biztosítson. Az épületek és környezetük kialakításánál fontos, hogy ügyeljünk a minőségi építészeti kialakításra, a magas színvonalú anyagok használatára és a megfelelő kivitelezésre.

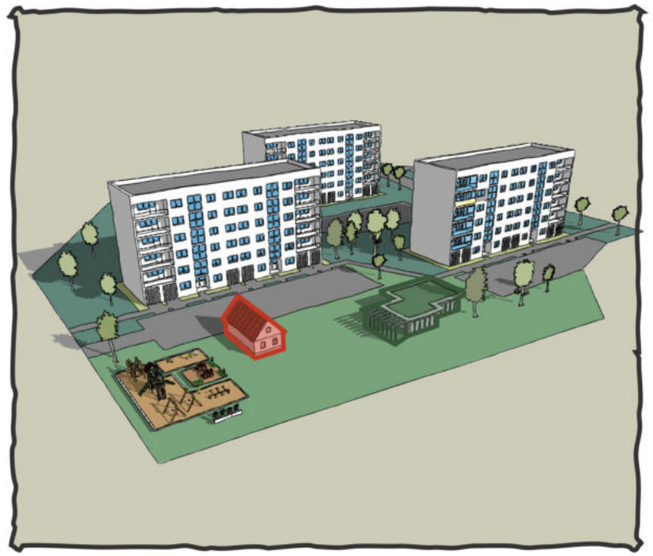

TELEPÍTÉS

A társasházak övezetében általában a szabadonálló beépítési mód a meghatározó. Noha ez utcánként is változhat, alapelv, hogy az egységes utcakép érdekében igazodjunk a már kialakult, harmonikus rendhez! Az elhelyezésnél vegyük figyelembe a kilátást és a benapozást is – melyet a hagyományos láncolatból való kimozdítás hátrányosan befolyásolhat a szomszédos beépítések tekintetében.

Ne feledjük a hasznos közterület és a közös használatú kert kialakítását, mely a lakóközösség valamennyi generációját kiszolgálja!

Tervező: Balázs Mihály

Tervező: Ribányi József

JÓ PÉLDA

Tervező: Kern Andrea, Klenk Csaba

MAGASSÁG

A megengedett értéket a szabályzat sok esetben utcára lebontva tartalmazza. Azokon a területeken, ahol „szellősebb” a beépítés és az épületek nem szorosan sorakoznak egymás mellett, ott nem zavaró a földszintes és a többszintes épületek váltakozása. Az épület magasságának értéke összetett számítás eredménye, melyhez nem fogadható el az értéket átlagosan lecsökkentő alacsony, hosszú tömeggel való játék egy önmagában nyilvánvalóan túl magas épület esetén.

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Ezeken a területeken mind a magastető, mind a lapostető megengedett. A túl meredek („alpesi”) illetve túl alacsony („mediterrán”) hajlásszög azonban idegenül hat, ezért kerülendő. Az egységes utcakép érdekében, részben vagy egészben igazodjunk a kialakult jelleghez.
A kisebb tömegekre osztáshoz igazodó tagolt tetőformában gondolkodjunk!
A lapostető, tekintettel a rálátásokra, az épület ötödik homlokzata. Burkolatára és az elhelyezhető gépészeti egységekre külön előírás vonatkozik.
A rálátások miatt a lapostetőnél ajánlott zöldtetőt kialakítani, melynek a kellemes látvány mellett további előnye, hogy megköti a port, véd a felmelegedéstől és csökkenti a zajt. Meglévő épület tetőfelújításánál a lemezeket kavicsszórással kell takarni.
Tartózkodjunk a tetőből kivágott teraszoktól és a lépcsőzetes, több sorban elhelyezett tetősíkablakok elhelyezésétől!

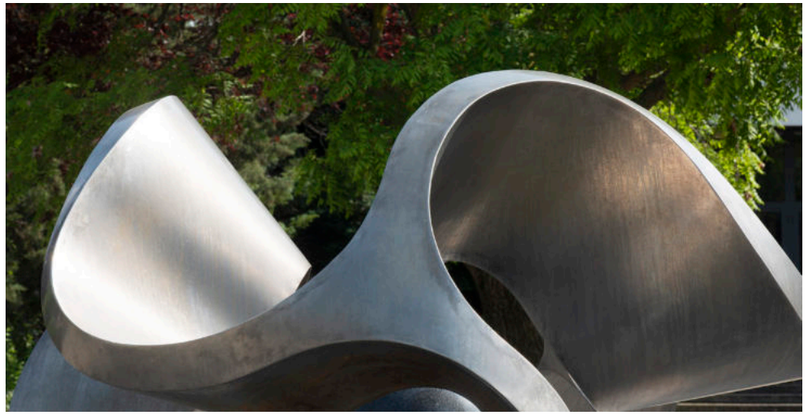

LAKÓTELEPI KÖZTERÜLETEK

A lakótelepek a magas lakósűrűség ellenére, számos szerethető megoldással is rendelkezhetnek. Ilyenek azok a házak közötti parkok és terek, melyek egyrészt a kilátást, másrészt a mindennapi közlekedési útvonalakat és találkozási helyeket jelentik. Pakson kifejezetten nagy hangsúlyt fektettek a lakótelepi közterületek felújítására és gondozására, mely példaértékű.
Törekedjünk környezetünk megóvására!

Kert-és tájtervező: Klézi Terézia

POLLACK-NEGYED

A hagyományos családiházas övezetek peremén a múlt század végén többszintes, többlakásos társasházak lakóterületei alakultak ki. Ezekhez, de a lakótelephez is kapcsolódva a tervezett Pollack-negyed térségében a város olyan korszerű beépítéseket tervez, melyek egyidejűleg biztosítják a városias környezetet, és a kellemes kertvárosias hangulatot. Itt megtalálhatóak lesznek az intenzív többszintes, többlakásos társasházak; és a kertvárosias, kistársasházak együttesei is.

TELEPÍTÉS

Az épületek elhelyezését, és egymáshoz való viszonyukat a szabályozási terv alapját képező beépítési terv mutatja be. Az előkert felé néző homlokzatot a szabályozási terven jelölt építési vonalra kell helyezni.

A városi fejlesztések részletesebb megismeréséhez keresse fel Paksi Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Várostervezési Csoportját.
7030 Paks,
Dózsa György út 55-61.
Telefon:
+36 75 830 524
vagy tájékozódjon a www.paks.hu oldalon.

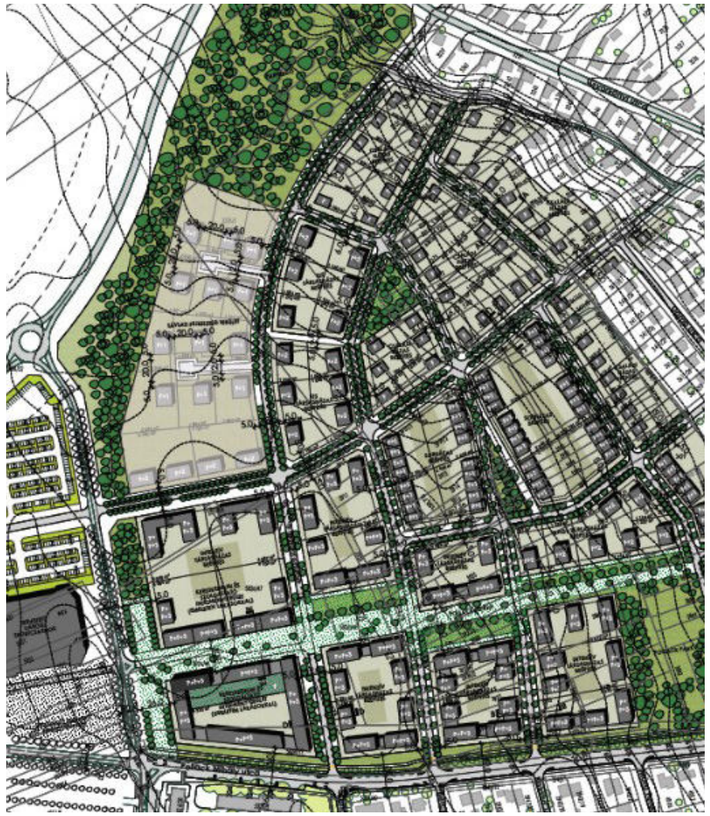

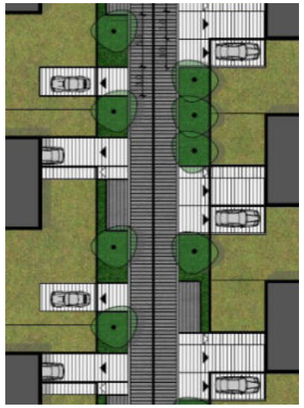

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

Az épületek főtömege az intenzívebb beépítésű, magasabb szintszámú területeken lapostetős kialakítású legyen, míg a kis-társasházak övezetében magastetős. Az alkalmazott anyagok egy tömbön belül legyenek összehangoltak, vagy egységesek.

A Pollack-negyeden belül a telepszerű karakter mellett az új városközponti és a kertvárosi karakter is megjelenik, ezeket a kézikönyv vonatkozó fejezeteiben tárgyaljuk.
A karakterek lehatárolását az átnézeti karaktertérkép és a TKR 1. sz. melléklete rögzíti.

MAGASSÁG, TÖMEGALAKÍTÁS

Az épületek magasságát a szabályozási terv meghatározza. Az egy tömbön belül épülő házak legyenek összehangoltak magasságban, tömeg- és homlokzatalakításban, anyaghasználatban.

Településrendezési és beépítési terv: Nádai Brigitta, Szabó Árpád DLA

KISVÁROSI KARAKTER

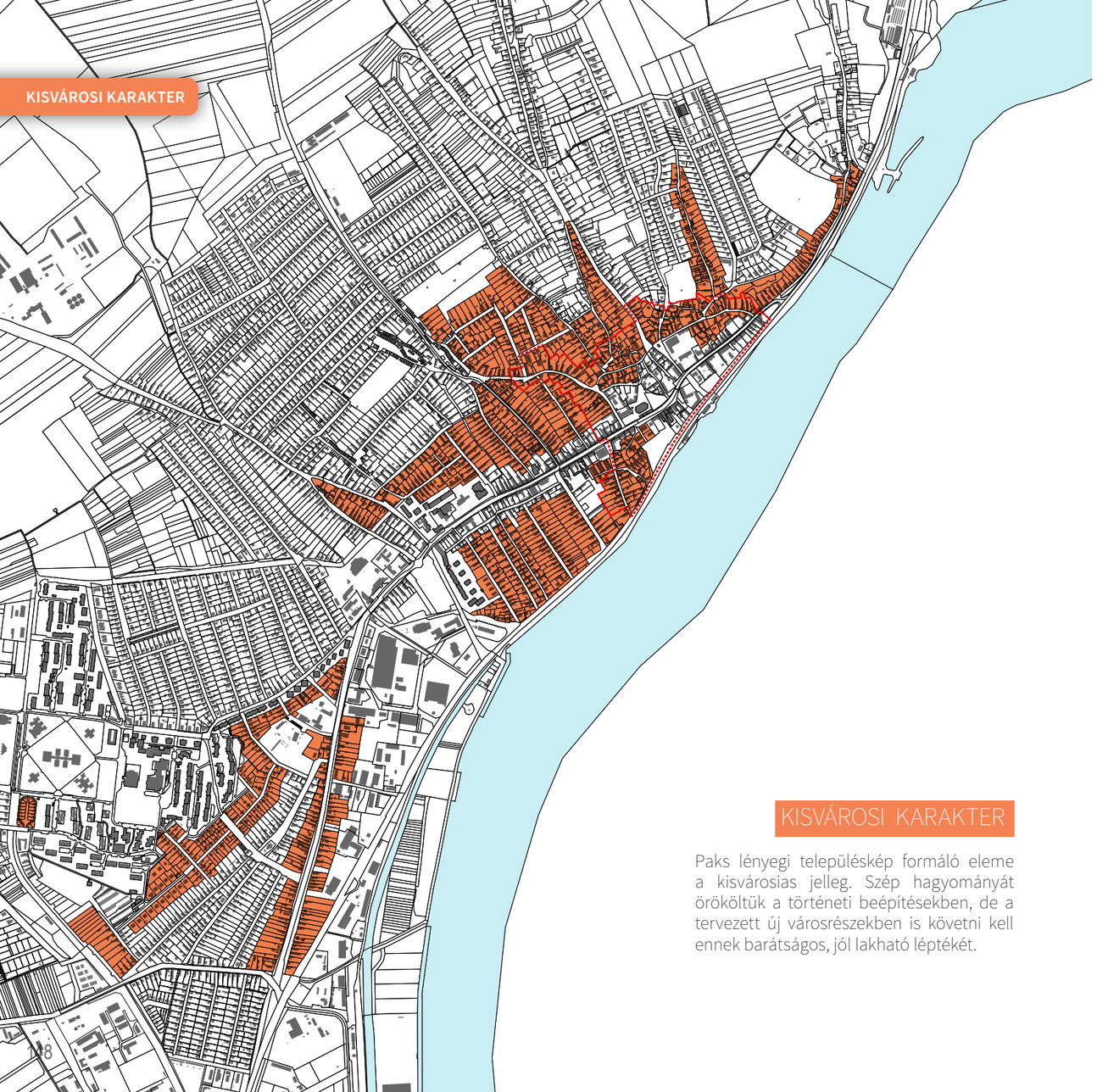

KISVÁROSI KARAKTER

Paks lényegi településkép formáló eleme a kisvárosias jelleg. Szép hagyományát örököltük a történeti beépítésekben, de a tervezett új városrészekben is követni kell ennek barátságos, jól lakható léptékét.

TÖRTÉNETILEG KIALAKULT BEÉPÍTÉSEK

A történeti belvároshoz szervesen kapcsolódva alakult ki a halmazos telekszerkezetű kisvárosias karakter, melynél a beépítés sűrű, de a zártsorú utcakép már néhol fellazul, és többségében lakóépületek követik egymást. A nagyobb, gazdasági udvaros telkeken fésűs, oldalhatáros beépítésben állnak a családi házak, megőrizve a mezőváros gazdálkodó karakterét. A Főutca és a Duna között terülnek el a Békaváros, az Alvég, és a Sík sor harmonikus egységet képező utcasorai. A Deák Ferenc utca felett, az Öreg-hegy és a Hideg-völgy felé futó utcák, míg a Kossuth Lajos utca környékén a változatos terepen kanyargó zegzugos közök adnak sajátos hangulatot az Óvárosnak.

TELEPÍTÉS

Az érintett terület nagyrészt beépített, ahol az épületállomány megtartásra javasolt, és a bővítés során felhasználandó. Amennyiben lebontásra kerül egy meglévő épület, úgy, annak eredeti helye az új épület számára irányadó építési helyként figyelembe veendő. Az épületeket főszabályként előkert nélkül, az utcavonalra (utcai telekhatárra) kell helyezni, ettől eltérni csak a kialakult állapotra tekintettel lehet.

Tervező: Gadácsi Tibor

MAGASSÁG, TÖMEGALAKÍTÁS

Az épületek földszintesek, tetőtér beépítésesek lehetnek. A tervezett épületek traktusszélessége nem haladhatja meg a 8,0 métert. Abban az esetben, ha az utcafronton a
közvetlenül szomszédos telkeken kialakult traktusszélesség meghaladja a 8,0 métert, úgy ahhoz az új traktus is igazodhat.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

Az épületek főtömege magastetős, jellemzően szimmetrikus nyeregtetővel készüljön, a tető hajlásszöge 35-45° között lehet.
A tető főgerinc-vonalát a hosszoldallal párhuzamosan kell kialakítani.

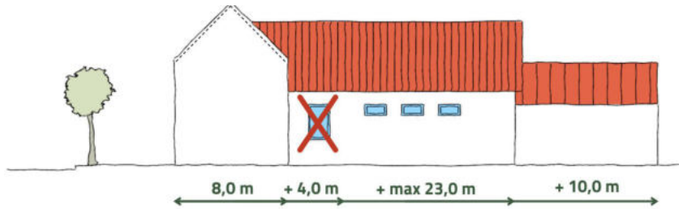

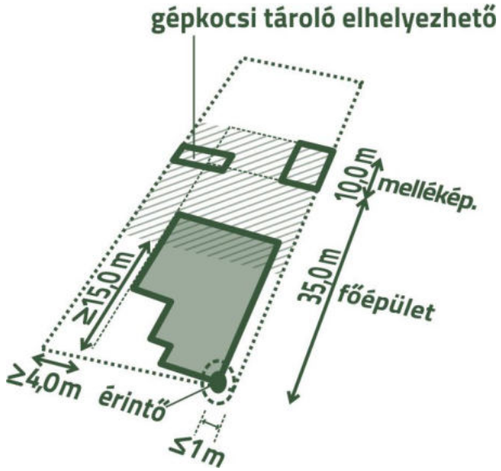

Tervező: Kern József

Tervező: Stein László

KERÍTÉSEK

A zártsorúsodó részeken, ahol az épületek az utcai telekhatáron állnak, a tömör kerítésfal szerves része a városképnek, így ezt a hagyományt kötelező is megtartani. A külsőbb területeken, ahol már az épületek és az utcai telekhatár között előkert van, az áttört, letisztult megjelenésű kerítések a kívánatosak. A túldíszített, harsány, túlzottan magas, helyhez nem illő anyaghasználatú megoldások nem elfogadhatóak.

ÉPÍTÉSI ANYAGOK, HÉJAZATOK

A homlokzatokon hagyományos építőanyagok, mint például vakolat, tégla, kő, cserép, fa, üveg alkalmazhatók, az épületek színezése — védett épület esetén színterv alapján — elsősorban „földszínű” mészfestékkel történhet.

A tető főtömegének héjalása égetett agyagcserép (illetve azonos színű és textúrájú betoncserép) és műemléki pala lehet. Egyéb épületrészek, toldalékok, előtetők fedéséhez kis hajlás esetén, fémlemez, nagyobb hajlás esetén, a főtömegre előírt anyag használandó.

KERTVÁROSI KARAKTER

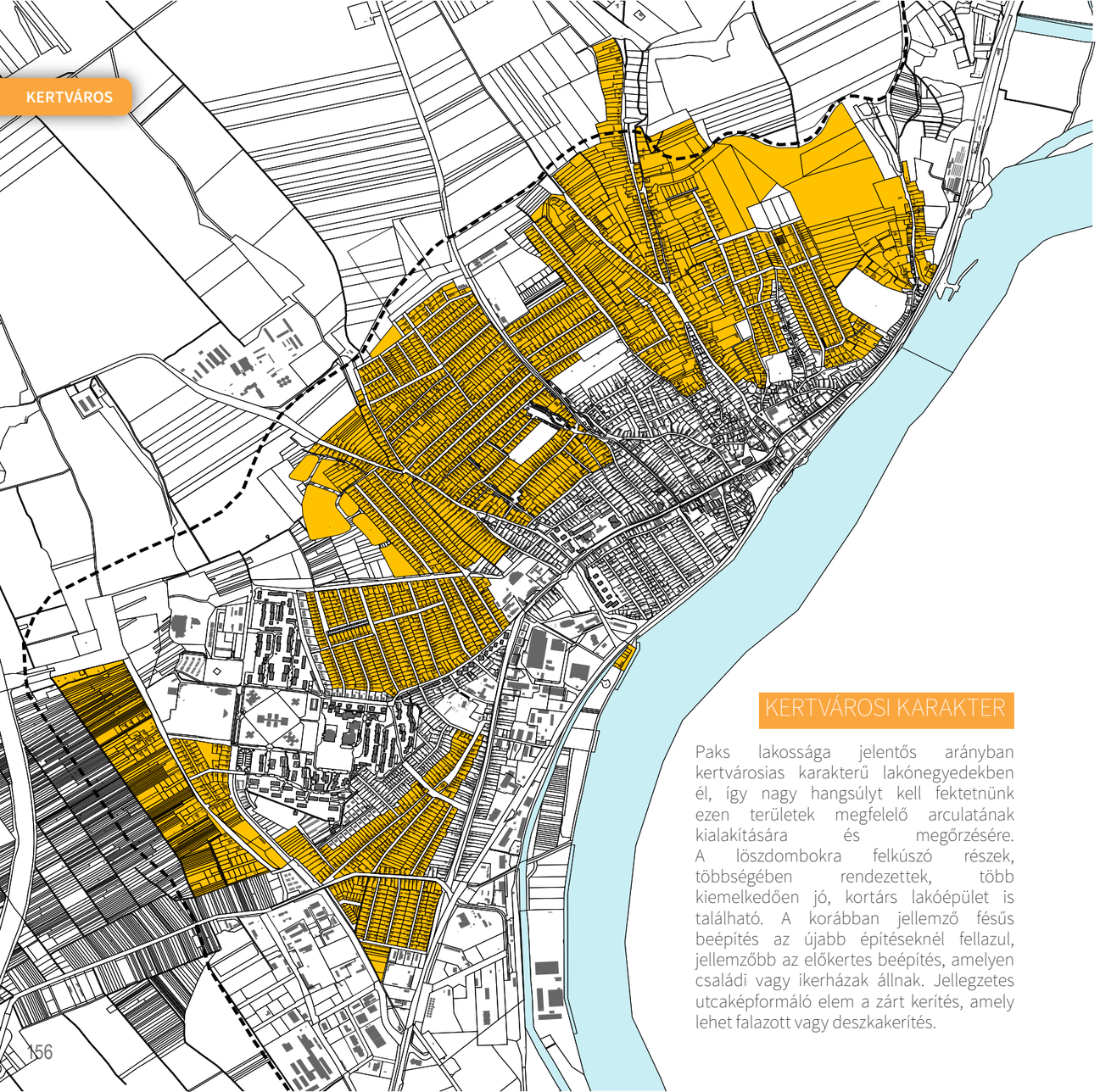

KERTVÁROSI KARAKTER

Paks lakossága jelentős arányban kertvárosias karakterű lakónegyedekben él, így nagy hangsúlyt kell fektetnünk ezen területek megfelelő arculatának kialakítására és megőrzésére. A löszdombokra felkúszó részek, többségében rendezettek, több kiemelkedően jó, kortárs lakóépület is található. A korábban jellemző fésűs beépítés az újabb építéseknél fellazul, jellemzőbb az előkertes beépítés, amelyen családi vagy ikerházak állnak. Jellegzetes utcaképformáló elem a zárt kerítés, amely lehet falazott vagy deszkakerítés.

ELTÉRŐ KERTVÁROSI JELLEGEK

A kertvárosi karakterű településrészeket 3 további alkarakterre bonthatjuk attól függően, hogy a házak mikor épültek, illetve az építési telken hogyan helyezkednek el, az alábbiak szerint:

HAGYOMÁNYOS JELLEG

– Hagyományos kertvárosi jellegűnek tekinthetők azok az utcák, melyeknél az oldalhatárra helyezett házak, hosszú keskeny telken fekszenek, a magastető gerince merőleges az utcára, túlnyomórészt oromfalas vagy kontyolt kialakításúak a tetőformák.

KOCKAHÁZAS JELLEG

– Kockaházas kertvárosi jellegűek azon településrészek, melyekben többségben a XX. század második felében, nagyjából egyidőben létrejött típusházak sorakoznak. Az utcák vonala általában egyenes, a házak földszintesek vagy egyemeletesek, előkerttel, sátortetővel vagy kontyolt nyeregtetővel rendelkeznek, tetőgerincük az utcával párhuzamos.

ÚJONNAN BEÉPÜLT KERTVÁROSI JELLEG

– Újonnan beépült kertvárosi karakterűek azok a településrészek, ahol az ezredforduló után épült épületek találhatóak, melyek többnyire földszintes épületek, szabadon állnak, tetőformájuk és tömegformálásuk egyedi, alapterületük nagy.

KERTVÁROSI KARAKTER - HAGYOMÁNYOS JELLEG

TELEPÍTÉS

A telkek a korai szabályozások hiányában természetes módon alakultak ki, amelyet ma szalagtelkeknek vagy másnéven „nadrágszíj” telkeknek hívunk. A házak jellemzően oldalhatáron álló hosszúházak és tornáccal vannak ellátva.
Az épületek legtöbb esetben az utcafronton helyezkednek el, a telek hátsó irányába növekedtek, ahogy a családi igények illetve a gazdálkodás megkövetelte. Ez a kép adja a történeti karakter jellegzetes utcaképét. Alapelv, hogy igazodjunk a környező épületekhez.
Az oldalhatáron fekvő, hosszúkás telkeken fekvő, hosszan hátra nyúló beépítés, a családi házak sajátja. Az épületek kialakítása követi a domborzati adottságokat, a helyiségek, vagy azok ablakai, az udvarra nyílnak, mely udvarokat a szomszéd ház tűzfala határolja le.

Ne feledkezzünk el az oldalhatárra kerülő homlokzatról sem! Alakítsuk ki ízlésesen, ötletesen, melyről egyeztethetünk a szomszéddal is.

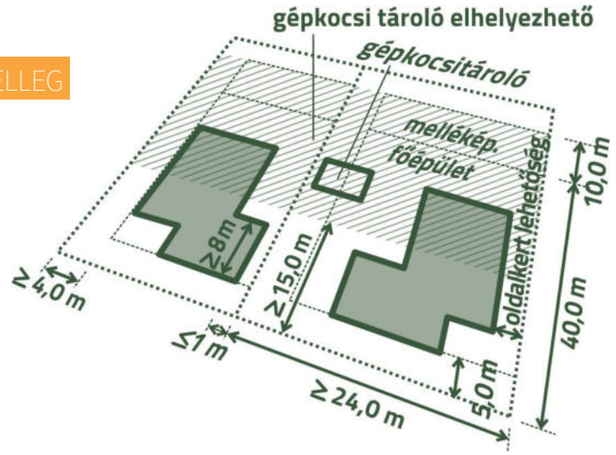

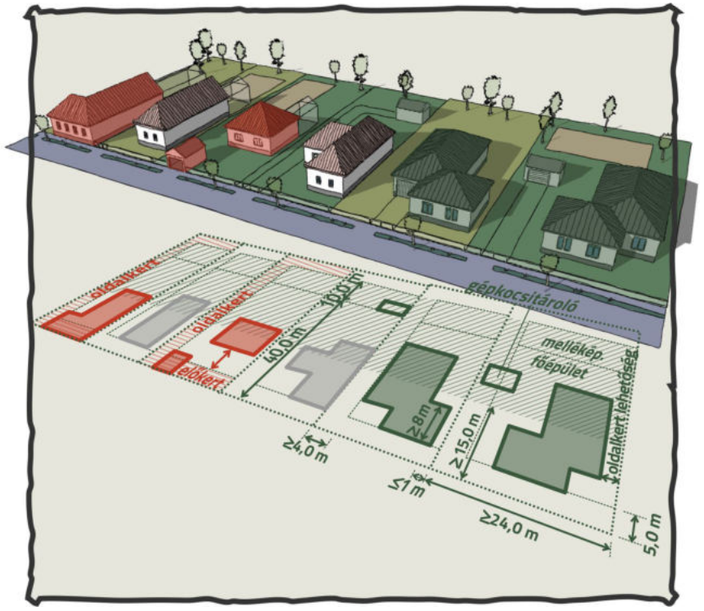

MAGASSÁG

Az épületek magassága az utcakép, a légtér-arány és a benapozás szempontjából egyaránt fontos.
A település ezen részén a földszintes beépítés a jellemző. Ha a szomszédos épületek földszintesek, a környezetéből kiemelkedő többszintes épület megtöri a harmonikus utcaképet, így a város ezen szakaszán különös figyelemet kell fordítani az illeszkedés szabályára.
Amennyiben a telekméret megengedi, a használat pedig igényli a tetőtér beépítését, az utcafronttól hátrébb javasolt a térdfal megemelése és a tetőablakok elhelyezése. Az utcafronton őrizzük meg, vagy állítsuk vissza a paksi házak jellegzetes homlokzatát.

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

Paks legkorábban kialakult épületeinek tetőhajlásszöge közel azonos. A történeti szövetbe tervezett épületek tetőhajlásszögei az egységes utcaképben fontosak, azok ne térjenek el nagymértékben a meglévő házakétól.Ajánlott tetőhajlásszög 35° és 45° között.
A történeti épületek tetőformája többnyire egyszerű, a tetőgerinc fő vonala párhuzamos vagy merőleges az utcára.
A szövetbe tervezett épületek tetőformáját a szomszédos házakéhoz hasonló módon alakítsuk ki.

HAGYOMÁNY ÉS MODERNITÁS

Tervező: Patartics Zorán

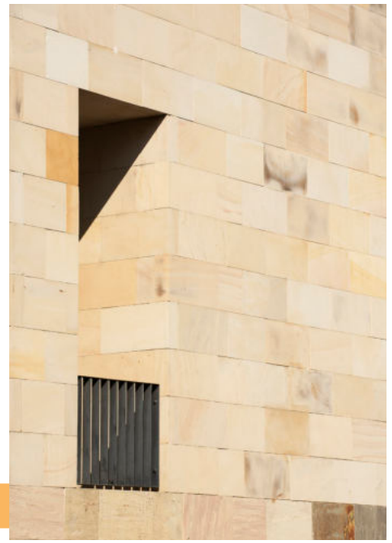

JÓ PÉLDÁK

Tervező: Kajári T. Tamás

KERTVÁROSI KARAKTER - KOCKAHÁZAS JELLEG

TELEPÍTÉS

A kockaházak telekalakításainál a telkek általában négyzet vagy téglalap alakúak, melyekre szabadon álló beépítés a jellemző, meghatározott oldal- és előkerti méretek betartásával. Ezek méretéről a Helyi Építési Szabályzat és az OTÉK ad tájékoztatást, melyeket figyelembe kell venni.
Új épület építése esetén, a telepítéssel illeszkedjünk a szomszédos házak építési vonalaihoz, tartsuk tiszteletben a kialakult homlokzati rendszert.

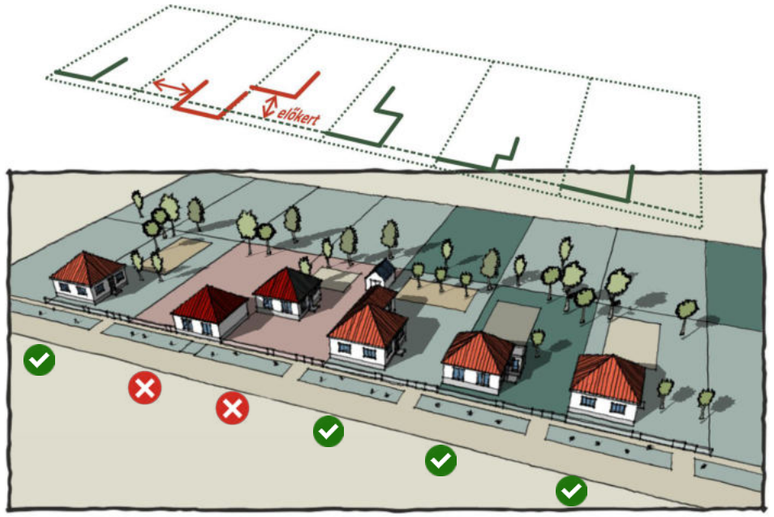

A tervezésre kerülő épület éptési helyének kijelölése kapcsán, egyeztessünk a helyi építési hatóság illetékes ügyintézőjével!

A lakóépületek közterülettel érintkező utcai homlokzatának legnagyobb szélessége a 8 m-t ne haladja meg.
Négyszögletes alaprajz és tömeg javasolt a településrészre.
Az épületek megengedett építménymagassága és szintszáma övezetenként eltérő, arról a Helyi Éptési szabályzatból lehet pontosan tájékozódni.

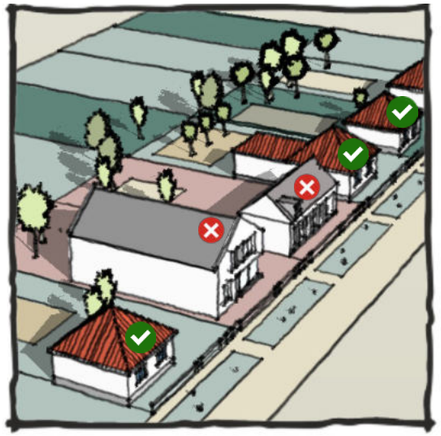

MAGASSÁG

A település ezen részén a földszintes beépítés a jellemző. Ha a szomszédos épületek földszintesek, a környezetéből kiemelkedő többszintes épület megtöri a harmonikus utcaképet, így a város ezen szakaszán különös figyelemet kell fordítani az illeszkedés szabályára. A kockaházak magassága jellemzően 9 méter, így ügyeljünk rá, hogy ehhez a magassághoz igazodjunk, ugyanis a túl magas és a túl alacsony épületek is rendezetlen utcaképet festenek.

Az utcafronton őrizzük meg, vagy állítsuk vissza a paksi házak jellegzetes homlokzatát.

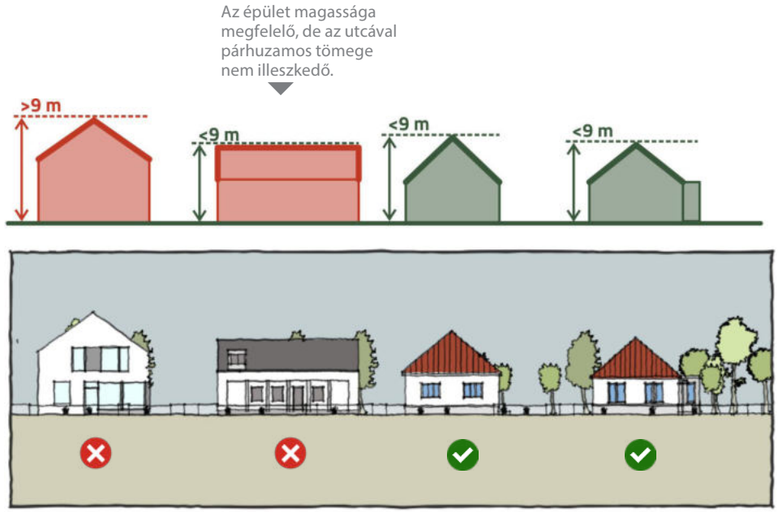

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

A kockaházakra jellemző sátortetős szerkezet, amely mára egy sajátos karaktert adott ennek a területnek. Ajánlott tetőhajlásszög: 35° és 45° között
Amíg egy hagyományos karakterű városrészben természetes a hosszúkás nyeregtető, addig a kockaházas jellegű területeken kilóg a sorból. A szövetbe tervezett épületek tetőformáját a szomszédos házakéhoz hasonló módon alakítsuk ki. Kerüljük a lapostetőt és bonyolult tetőformákat.

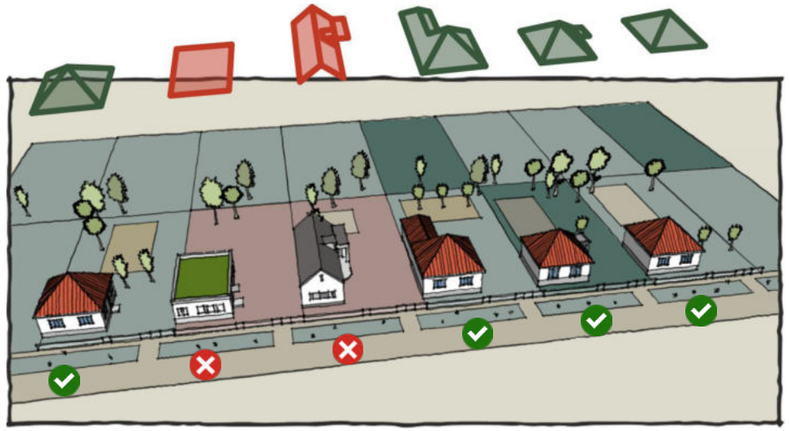

ÁTALAKÍTOTT KOCKAHÁZ - PAKS

Minden átalakított kockaház egy nagyszerű eredmény, hiszen lakói leleményességéről és hittel teli elszántságáról tanúskodik. Az alábbi átalakítást Pakson végezték, az Arany János utca és a Munkácsy Mihály utca sakán.
Érdemes megfigyelni a jól sikerült transzformáció részleteit; bátran ajánljuk mindenkinek az ilyen és ehhez hasonló vállalkozásokat.

JÓ PÉLDA

Tervező: Salamon Gábor

ÁTALAKÍTOTT KOCKAHÁZ - DUNAKESZI

A „Kádár-kockák” építészeti jelentősége sokkal nagyobb, mint amekkora figyelmet a szakma jelenleg tulajdonít neki. A típustervekből született, általában 10x10 m-es házak egy kor lenyomatai, melyek az egész országban megtalálhatók, minden település karakterébe be-beszűrődő vagy - akárcsak Pakson - önálló karaktert alkotó jelenségek. A magyar emberek jelentős százaléka él vagy élt ilyen házakban, így nagyon fontos, hogy ezzel a kérdéssel jelen kézikönyv is foglalkozzon.
A sátortetős kockaházak külső (és gyakran belső) megjelenésükben egy szigorúan szabályozott, az individuumot tiltó és a szabad gondolkodást üldöző kor lenyomatai, ezáltal építészetileg és esztétikailag alacsony színvonalúak, tehát nem tekinthetőek megőrzésre vagy követésre érdemesnek. Mielőtt azonban azt gondolnánk, hogy a helyzet reménytelen, az alábbiakban néhány átalakítási és felújítási ötletet, jó megoldást mutatunk be.
Ha a szerkezethez nincs lehetőségünk hozzányúlni, a homlokzati színek, burkolatok és anyagok helyes kiválasztásával, valamint a környezet (kert, előkert, kerítés) gonzdozásával javíthatjuk és szépíthetjük az összképet.

A jobb oldali épület építész tervezője: Lukátsovics Zoltán
Helyszín: Dunakeszi

JÓ PÉLDA

ÁTALAKÍTOTT KOCKAHÁZ - BUDAPEST

Lécekkel burkolt kiugró tömeg és felvillanó fehér foltok jellemzik a Batizi-Pócsi Gergő és Batizi-Pócsi Péter koncepciója alapján bővített zuglói családi házat. Az építészek szabad kezet kaptak az épület formálásában, melynek végeredménye nemcsak megfelelő életteret biztosít lakóinak, hanem építészeti értékkel is bír.

Építész: Batizi-Pócsi Gergő és Batizi-Pócsi Péter
Helyszín: Budapest

JÓ PÉLDA

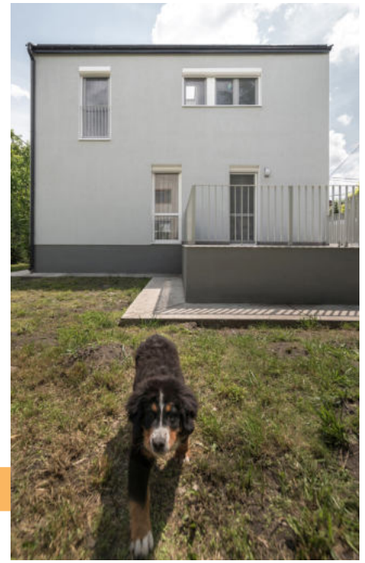

KERTVÁROSI JELLEG - ÚJ BEÉPÍTÉSEK

TELEPÍTÉS

A belterület határán és Paks korábban beépítetlen területein alakult ki az a lakóházas karakter, mely az ezredfordulót követően az egész országra jellemző trendek mentén fejlődött. A helyi sajátosságokat kevéssé hordozó, jellemzően földszintes épületek általában nagy alapterületűek, megjelenésük és építészeti minőségük eltérő. Tervezett, önálló belső úthálózatuk van, telepítésük sokszínű, ezért ennek szabályairól és az épületnek az utcától való lehetséges távolságáról a helyi építési szabályzat rendelkezik.

Alapelv, hogy az egységes utcakép érdekében, igazodjunk a már kialakult, harmonikus rendhez! Több telek egyesítése esetén, az így létrejövő „óriástelekre” nem helyezhető el a telekmérettel arányosan növekvő „óriásház”, helyette gondolkodjunk több kisebb épületben.

Részesítsük előnyben a helyi anyagokat, törekedjünk a minél letisztultabb összképre.
Ne szegjük meg a hármas szabályt: a homlokzaton maximum 3 szín vagy anyag jelenhet meg!

MAGASSÁG

A kertvárosban az épületek legfeljebb kétszintesek. Azokon a területeken, ahol „szellősebb” a beépítés és az épületek nem túl szorosan sorakoznak egymás mellett, ott nem zavaró a földszintes és a kétszintes épületek váltakozása. Ilyen esetekben a környezetében kialakult rendhez illik igazodni. Ikres és sorházas beépítésnél ne bontsuk meg a rendet kirívóan magas tetőfelépít-ményekkel.

VÁCIKA KERTVÁROS SAJÁTOS HELYZETE

A korábbi kiskertek területén a spontán építkezéseket a város szabályozott keretek közé szorította. Mivel itt teljesen új telekhatárokat kell létrehozni, nagyon fontos, hogy a beépítési terv előírásait és ajánlásait mindenki betartsa. Csak így lehet az összes lakó számára élhető, jól használható területet kialakítani. Fontos eleme a területnek a rövid zsákutcák rendszere, melyek sok zöldfelületet, nyugodt környezetet, ugyanakkor tökéletes megközelítést biztosítanak a lakóknak. A telkek és a közterület kapcsolata részletes szabályozást kapott.

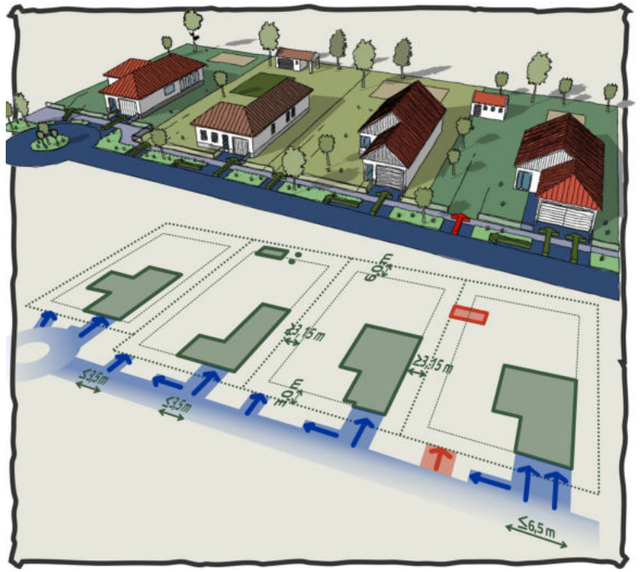

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

Kertvárosban a magastető és a lapostető is megengedett. Vegyük figyelembe, hogy lapostető elsősorban a kialakulatlan karakterű utcákban támogatható, amennyiben a nívós építészeti megjelenéssel párosul. Beállt, meglévő beépítés esetén, az egységes utcakép érdekében, részben vagy egészben igazodjunk a kialakult jelleghez. Ha a szomszédságban jellemzően egyszerű tetőzetek vannak és utcával párhuzamos a tetőgerinc, akkor a mi házunk tetőzetén is jelenjen meg ez a jelleg.

KERÍTÉSEK

Általánosságban elmondható, hogy az egységes településképi arculat kialakításában nagyon fontos szerepe van a kerítéseknek. A jó hangulatú utcakép megteremtése érdekében, a kertvárosban az épületeket látni engedő utcai kerítések javasoltak.
Új építés esetén a kerítésben elhelyezett kapu formálása és színezése legyen visszafogott. Kerüljük az előre gyártott elemek beépítését, törekedjünk a nemes anyagok használatára.
A fémanyagú kerítések színezése egységes legyen, nem javasolt az egyes elemek különböző színezése. Lehetőleg sötétebb árnyalatú (antracit, szürke, mélyzöld) festést alkalmazzunk. Faelemeknél és a lábazatnál sem szerencsés a harsány színek alkalmazása.

Áttört kerítés: olyan kerítés, amelynél a tömör felületek aránya a kerítés teljes felületének 50%-át nem haladja meg és az egybefüggő tömör felületek külön-külön nem érik el a kerítés teljes hosszának 10%-át, illetve a kerítés lábazatának magassága nem haladja meg az 50 cm-t.

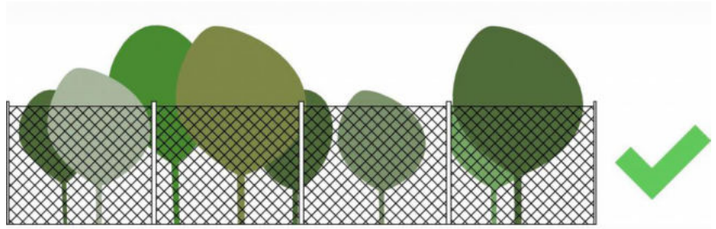

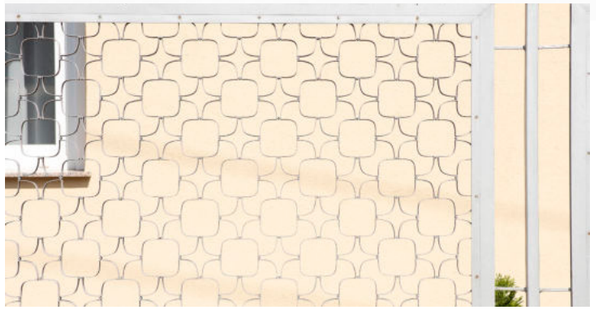

A zárt kerítések egyrészt vizuális gátat képeznek az udvarok és kertek előtt, azaz az utcaképben csak az utcai homlokzat érvényesül, másrészt zártsorúsodáshoz vezetnek. Ne feledjük: a kerítés a növényzettel együtt érvényesül igazán! A kertkapu illeszkedjen a kerítéshez és az épület kialakításához, kerüljük az embermagas bádogszerkezeteket. A kerítés nem feltétlenül az önmegvalósítás helye. Kerüljük a feltűnő, formai izgalmakban bővelkedő, harsány megoldásokat! Tervezéskor gondoljuk át a kerítéssel egybeépített kukatároló kialakításának kulturált lehetőségét.

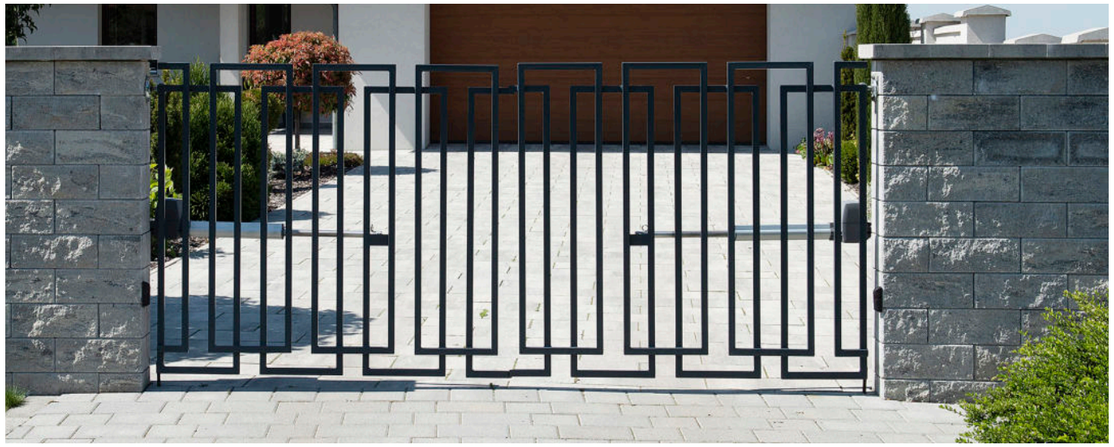

FALUSIAS KARAKTER

FALUSIAS KARAKTER

Paks falusias karakterjegyeket hordozó településrészei: Dunakömlőd, Csámpa-puszta, Gyapa, Cseresznyés-puszta, Biritó-puszta, valamint a jobbára mezőgazdasági tanyákból álló Hegyes-puszta és Földes-puszta.
Az általános javaslatokon túl kérjük ellenőrizze az egyedi előírásokat is!

DUNAKÖMLŐD

A Pakstól 5 km-re található, dombokra épült település, 1978 óta Pakshoz tartozik, korábban önálló község volt. Dunakömlődön található a római-kori erőd, a Lussonium illetve a Vak Bottyán által épített fellegvár; története a XII. századig visszavezethetően ismert.
A ma 1300 lélekszámú településen telente működő, kivilágított sípálya és egy messze földön híres halászcsárda található.
Településszerkezetét tekintve, többnyire falusias karaktereket hordoz, a tengelyben futó főutcán számos, jellegzetes füles parasztházat találunk.

Dunakömlőd és a többi különálló belterületi városrész falusias karakterű. Dunakömlőd településképének alapvető meghatározói a XVIII. századi telepesházak leszármazottai: az utcára merőlegesen, oldalhatárra, előkert nélkül épült nyeregtetős, oromfalas vagy kontyolt tetős és jellegzetes füles ereszvéggel épült házak. Bár nagy számban maradtak fenn, nagyobbrészt már ezek is csak tömegformálásukban őrzik eredeti megjelenésüket.

A korszerűsítési törekvéseknek az épülettartozékok, az anyaghasználat, az építészeti részletek áldozatul estek. Jellemző, például, a tetőszerkezet felújításakor a füles ereszvégződés „levágása”, ami suta tetőformát eredményez, különösen akkor, ha mellette még látható az eredeti megoldás.

DUNAKÖMLŐD

A 18. század végén újratelepült Dunakömlőd őrzi eredeti településkarakterét.
A legkorábban betelepített részek – a Hegy utca és a Béke utca Hegy utcáig tartó szakaszának bal oldala – hosszú, gazdálkodásra alkalmas szalagtelkei, oldalhatáros fésűs beépítésben álló, előkert nélküli, az utcavonalra merőleges gerincű, oromfalas házai nagyrészt máig megtartották az 1780-as években kialakított szerkezetüket. A kétszáz éves rendszerbe belekeverednek a XX. század második felének új építései: oldalhatárra épült, de előkertes, négyzetes alaprajzú, emeletes, tetőtérbeépítéses házak.

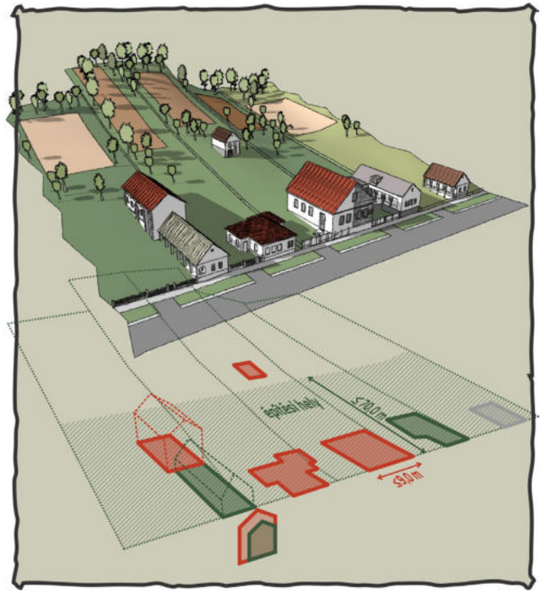

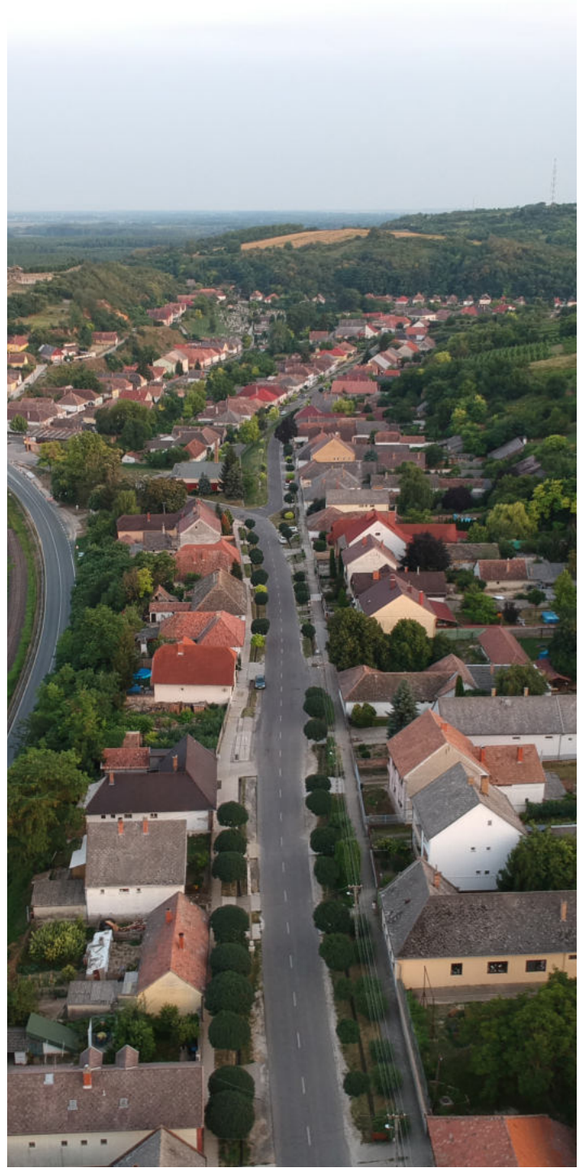

CSÁMPA - PUSZTA

Az atomerőműtől délnyugatra helyezkedik el Csámpa, az egykori pusztai majorok területén kialakult, tanyasűrűsödéssel létrejött, szórványtelepülés-jellegű terület, melyet keresztül szel a Csámpai-patak. A szórványtelepülés és Paks közötti forgalom a 6-os úton bonyolódik. A szabadon álló épületek nagy telkeken helyezkednek el, jobbára út mellé rendeződve, építészeti megjelenését illetően falusias karakterű.

GYAPA

Paks külterületéhez tartozik a várostól északnyugatra elhelyezkedő egykori puszta Gyapa, mely Paks központjától számítva nagyjából 9 kilométer távolságra található, ma különálló belterületi településrész. A korábban állattartó családoknak és szőlőterületeknek helyet adó terület jelenlegi lakónépessége hozzávetőleg 283 fő. A településrész egésze falusias építészeti karakterű.

CSERESZNYÉS-PUSZTA

Cseresznyés-puszta a helyiek kedvelt szabadidős célpontja, élénk a gyalogos és lovas turizmus egyaránt. A természeti és városi közelsége miatt egyre több paksi család költözik ide állandó lakosként, így lakóinak száma évről évre növekszik.

Tervező: Solymos Attila

BIRITÓ-PUSZTA

Pakstól délnyugatra található az egykori pusztai majorok területén kialakult, tanyasűrűsödéssel létrejött, szórványtelepülés-jellegű terület, mely Paks önálló belterülete.
A szabadon álló épületek nagy telkeken helyezkednek el, jobbára út mellé rendeződve, a környék legelőkkel tarkított erdői fontos tájképi elemek. A környező tanyavilág szerepe megváltozott, a tanyák mára nem a gazdálkodás központjai, hanem csak az ingázók lakóhelyei, esetleg üdülőként használt épületek. A Csámpa és Biritó között kialakult tanyás térség megtartása tájtörténeti és táji szempontból egyaránt fontos. A településrészen üzemel egy halgazdaság, valamint itt található az I. István Szakképző iskola és a Biritói Lőtér.

FALUSIAS KARAKTER ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

TELEPÍTÉS

A telkek a korai szabályozások hiányában természetes módon alakultak ki, amelyet ma szalagtelkeknek, vagy másnéven „nadrágszíj" telkeknek hívunk. A házak jellemzően oldalhatáron álló hosszúházak, amelyek oldalhatáron állnak és tornáccal vannak ellátva.
Az épületek legtöbb esetben az utcafronton helyezkednek el és a telek hátsó irányába növekedtek, ahogy a családi igények illetve a gazdálkodás megkövetelte. Ez a kép adja a falusias karakter jellegzetes utcaképét. Alapelv, hogy igazodjuk a környező épületekhez.
Az oldalhatáron fekvő, hosszúkás telkeken, hosszan hátra nyúló beépítés, a családi házak sajátja. Az épületek kialakítása követi a domborzati adottságokat, a helyiségek, vagy azok ablakai, az udvarra nyílnak, mely udvarokat a szomszéd ház tűzfala határolja le. ismétlődik

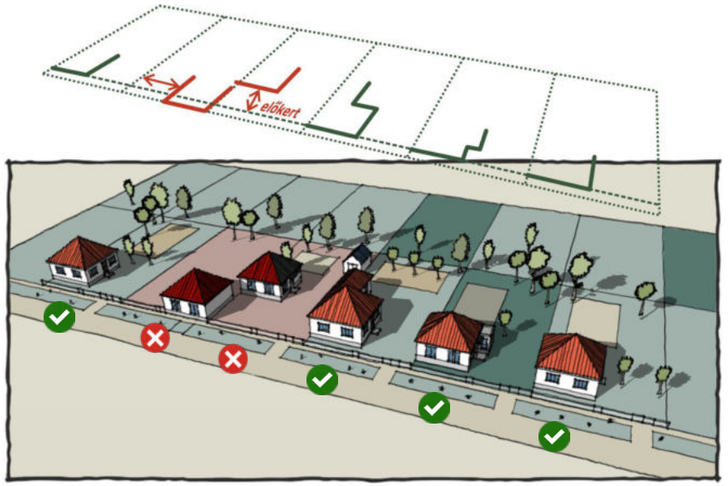

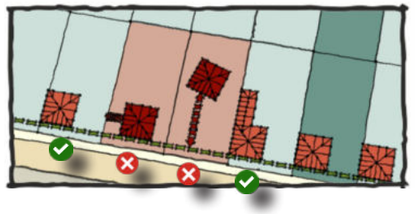

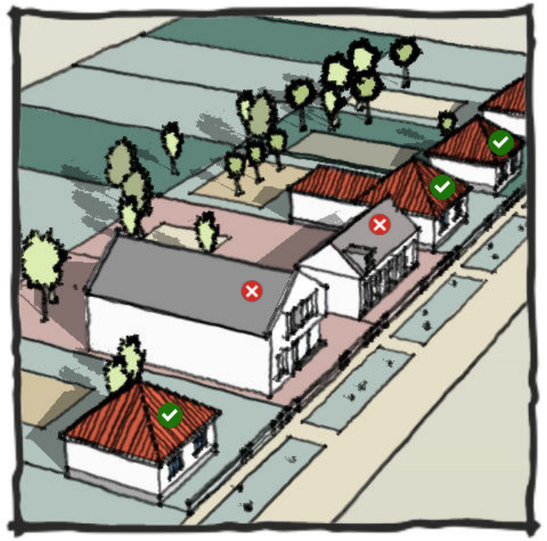

A távolabbi tanyák és falvak is szerves részei a településképnek, törekedjünk az egységes arculat kialakítására és megőrzésére.

MAGASSÁG, TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

Az épületek magassága az utcakép, a légtér-arány és a benapozás szempontjából egyaránt fontos.
A település ezen részén a földszintes beépítés a jellemző. Ha a szomszédos épületek földszintesek, a környezetéből kiemelkedő többszintes épület megtöri a harmonikus utcaképet, így a település ezen szakaszán különös figyelemet kell fordítani az illeszkedés szabályára.
Amennyiben a telekméret megengedi, a használat pedig igényli a tetőtér beépítését, az utcafronttól hátrébb javasolt a térdfal megemelése és a tetőablakok elhelyezése. Az utcafronton őrizzük meg, vagy állítsuk vissza a paksi házak jellegzetes homlokzatát.

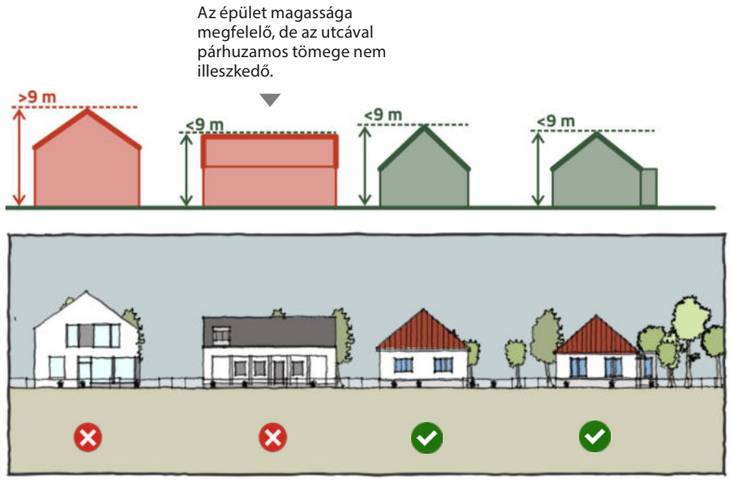

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

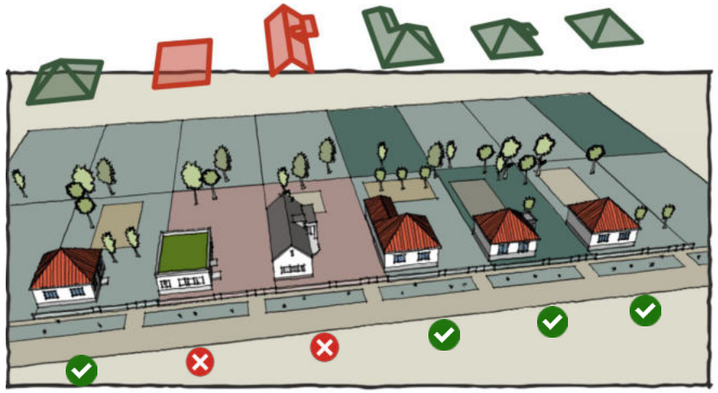

Paks legkorábban kialakult épületeinek tetőhajlásszöge közel azonos.
A történeti szövetbe tervezett épületek tetőhajlásszögei az egységes utcaképben meghatározóak, azok ne térjenek el nagy mértékben a meglévő házakétól.
Ajánlott tetőhajlásszög: 35° és 45° között
A szövetbe tervezett épületek tetőformáját a szomszédos házakéhoz hasonló módon alakítsuk ki.

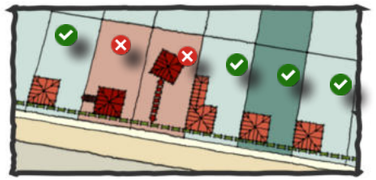

KERÍTÉS

Ezeken a területeken az áttört, alacsony kerítések az elfogadható térhatároló elemek.
A tömör zárt kerítések nem illeszkednek a szűk utakhoz és a telek benapozását is negatívan befolyásolnák.
Oldalsó telekhatárra léckerítés, befuttatott vadkerítés vagy egyéb zöld kerítés (sövény, bokor, vessző kerítés) javasolt.

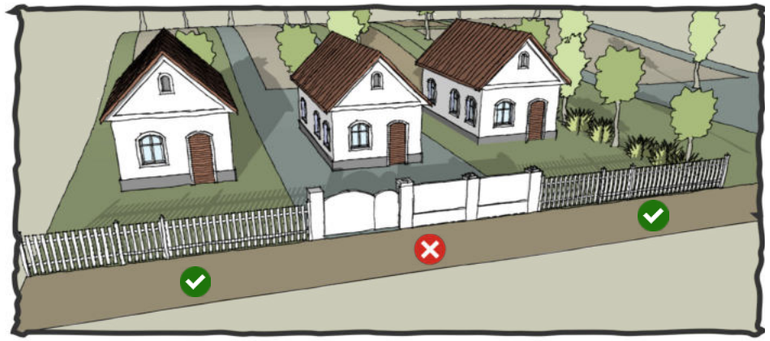

Részesítsük előnyben a helyi, természetes, szépen öregedő anyagokat (kő, fa, tégla) és színeket. Kerüljük a nem természetes alapanyagú, színű, tarka és valamilyen egyéb anyagot imitáló, ócska építőanyagok alkalmazását.
Törekedjünk az egyszerűségre és a tartósságra.

PINCÉK PRÉSHÁZAK

PINCÉK, PRÉSHÁZAK

Sajátos, karakterisztikus zárványt alkotnak, különleges hangulatot kölcsönöznek a városnak, és a városkép szempontjából kiemelkedő fontosságúak a présházsorok. A paksi présházak és pincék a betelepült német lakosság hagyományainak megfelelően, a szőlő feldolgozása és a bor tárolása nem a háznál történik, a várostól elkülönülő, önálló települési egységet alkotó részeken épültek fel. A Fehérvári úton és a Sárgödör téren orsós teresedés körül, zártsorú beépítésben állnak a 19. században és a 20. század elején épült présházak. Az Ősz utcában, a Sebestyén utcában és a Kápolna utca felső szakaszán a teresedés elmarad, a présházak az utcavonalban állva alkotnak zártsorú beépítésű területet.

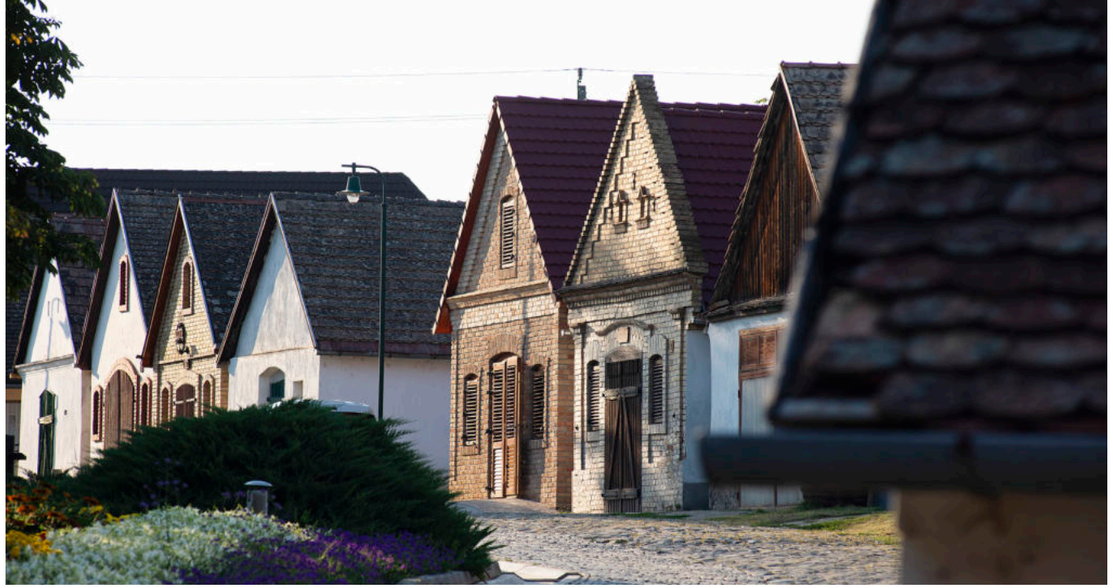

A 20. század közepén még két „présháztelepe” volt Paksnak, melyből az egyiknél - a malomhegyi és hidegvölgyi szőlőskertek felszámolása miatt - a présházak többségét családi házzá alakították, csak elvétve található még eredeti funkcióját és formáját őrző épület ezen a részen. A délnyugati részt ez a folyamat ha nem is hagyta érintetlenül, de jobban megkímélte.

SÁRGÖDÖR TÉRI PINCEFALU

A paksi Sárgödör téren, 1800-as években kezdődött a présházak építése. A tér hajdan kettős célt szolgált. Egyrészt mezőgazdasági termények tárolásához gödröket, bor tárolásához pincéket lehetett itt vájni, másrészt, az innen kikerült földből házépítéshez alkalmas sarat, „sárga földet” nyertek. Innen ered a Sárgödör tér elnevezés. A löszfalba vájt, kézzel kidolgozott pincék helyi sajátosságként, érdekességként jelennek meg. A téren ma 110 présházhely és 90 működő présház van. Az elkészült infrastruktúra sokak számára vonzó, ma már a Sárgödör téren háztulajdonosnak lenni, presztízsértékű.
Az egyesületbe törmörült gondos gazdáknak köszönhetően, ma Paks egyik igazi gyöngyszeme, nevezetessége, közösségi rendezvényeinek hangulatos színhelye.

FEHÉRVÁRI ÚTI PINCESOR

A Paksra érkezők nagy részének egyik első vizuális élménye a Fehérvári úton található pincesor látványa. A pincék az úttest egyik oldalára rendeződtek, főhomlokzatuk és tetőgerincük merőleges a Fehérvári útra. Építészeti karakterében azonos jegyeket hordoz a Sárgödör téri pincesorral, így annak kiterjesztéseként is értelmezhető.
A pincesort a város helyi védelem alá helyezte.

ŐSZ UTCAI PINCESOR

A többivel azonos jellegű pincesor tipikus karakterisztikája jól beazonosítható. Az Ősz utcai pincesor a környező utcák lakóépületeinek sorába integrálódott, így külön figyelmet kell arra fordítani, hogy a pincék a jövőben is elkülönüljenek a lakóépületektől, és hogy ez a harmónia ne boruljon fel.

DUNAKÖMLŐD - BARTÓK BÉLA UTCAI PINCESOR

A 18-19. században fellendülő szőlőtermesztés nyomán, Dunakömlődön is épültek a löszbe vájt pincék elé présházak, melyek a második világháborút követő kitelepítések után gazdátlanná váltak. Amikor 1949 táján a megyében elsőként megalakult a helyi termelőszövetkezet, a présházak lebontott építőanyagából húzták fel a gazdasági épületeket. A területen csak a házak vert falai és a bolygatástól, löszomlásoktól elzáródott pincelukak maradtak. Évtizedekkel később, a szőlőterülettel rendelkező paksi gazdák részéről merült fel az igény a présházhelyek megvásárlására, amelyre 1990-ben nyílt lehetőségük. 2014-ben, 19 présház állt a 200 méter hosszú kömlődi présházsoron.

AJÁNLÁSOK

Az olyan, viszonylag kis méretű épületek esetében, mint a pincék és présházak, kifejezetten ügyelni kell a megfelelő arányok megtartására, melyet a falakon lévő nyílások, valamint az épülethez csatlakozó egyéb szerkezetek nagyban befolyásolnak.
A sorba rendezett épületek szépségét az összhang mellett, a minőségi és harmonikus anyaghasználat, az egymáshoz való igazodás és a karbantartott porták jelentik.

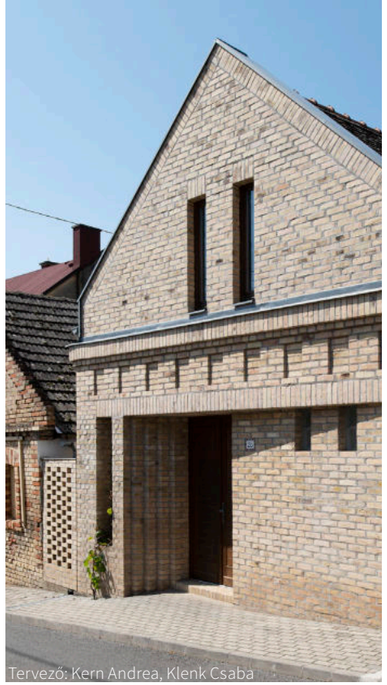
Tervező: Kern Andrea, Klenk Csaba

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

Az épület tetőhéjalása csak mázatlan tetőcserép lehet.
A tető hajlásszöge 40-45° lehet.
Falmagasítás, tetőtér-beépítés, valamint erkély és loggia nem létesíthető.

NYÍLÁSOK, TOLDALÉKOK

A pincék esetében, a külső lépcső csatlakozása – az előlépcsőt kivéve – nem megengedett, míg az épület oldalfalain és hátsó homlokzatán szellőzőnyílások nem nyithatók. Egynél több ablak elhelyezése esetén az ablakméreteknek meg kell egyeznie.
Az egyik leghangsúlyosabb elem a bejárati ajtó, melynek maximális nyílásmérete 1,5 x 2,2 m lehet. A kétszárnyas ajtó nyílószárnyainak szimmetrikusnak kell lennie és csak teleajtó alkalmazható. Az ajtó előtti léckapu megengedett, illetve a környezetéhez alkalmazkodva ajánlott is.

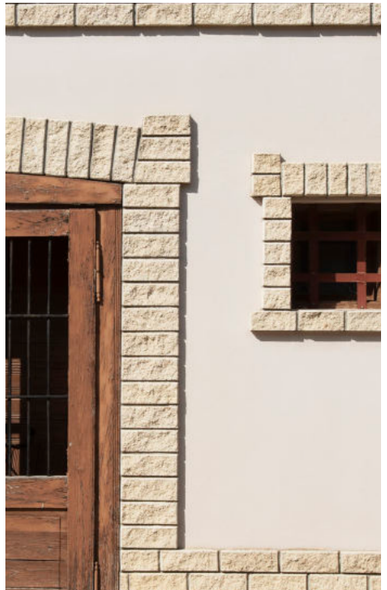

ÉPÍTÉSI ANYAGOK, HÉJAZATOK

Az épületek falazata készülhet téglából vagy vályogból, illetve lehetnek vert falak, faházak nem helyezhetők el. Az oromfalak anyaga lehet falazott, illetve függőleges osztású deszkázat. A homlokzati nyílászárók csak fa szerkezetűek lehetnek.
Az épület homlokzata lehet vakolt, fehérre festett és fehérre meszelt, valamint tégla architektúrás, az utóbbi esetben a homlokzaton csak I. osztályú égetett agyagtégla felülete jelenhet meg, egyenletes hézagmérettel falazva.

KERTES MEZŐGAZDASÁGI KARAKTER

KERTES MEZŐGAZDASÁGI KARAKTER

A gazdálkodáshoz kapcsolódó épületek az adottságokhoz és a munkafolyamatok igényeihez alkalmazkodnak, valamint üdülési célt is szolgálnak.
Kis méretük ellenére meghatározó jelentőségű, hogy ezen épületek telepítése, megjelenése hogyan illeszkedik a természeti környezethez. Alkalmazzunk célszerű, természetes anyagokat és színeket, visszafogott arányokat, törekedjünk a rendszeres karbantartásra és kertgondozásra.

TELEPÍTÉS

A kiskertes területeken a szabadonálló épületek és a közterület közötti távolság változó. Az épület telepítésnél a telekadottságokhoz való illeszkedést kövessük ahogy a többi meglévő épület esetében is tették a régiek: amennyiben az előkert mérete az egyértelműen meghatározható, és annak mérete az utcakép kialakításában meghatározó, az épületet erre az építési határvonalra telepítsük, de az épület a dűlőút tengelyétől minimum 10 méterre helyezhető el.

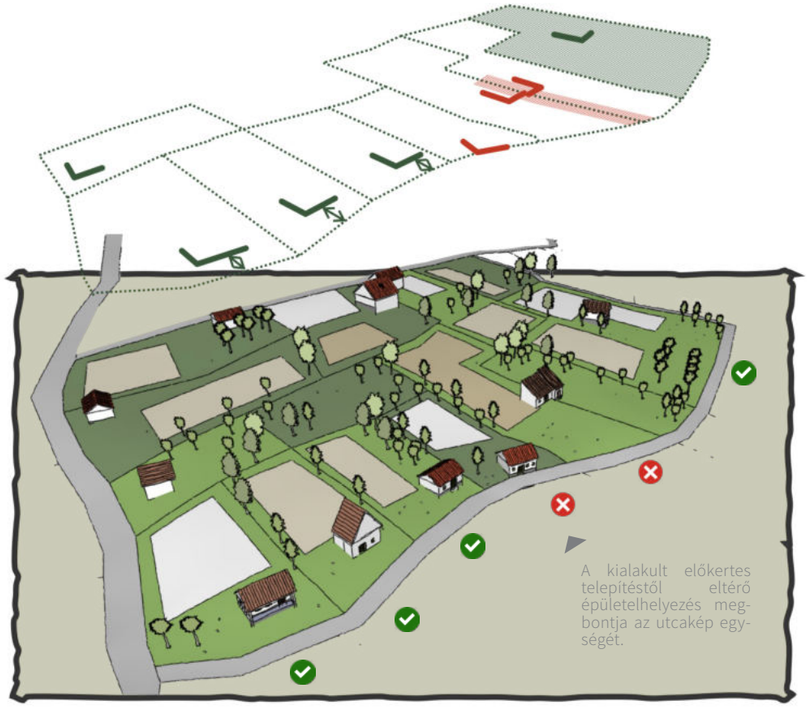

MAGASSÁG

A területen maximum a pince+ földszint+tetőtér beépítés lehetséges. Az épület szélessége 8,5m-nél ne legyen nagyobb mert a túl nagy tömegű és magas épületek nem illeszkednek a kialakult beépítésekhez. Az épület földszintes, legfeljebb 3,50 m-es épületmagasságú lehet, úgy hogy a lejtős terepen az épület lejtő felőli homlokzatmagassága 4,5 m-t nem haladhatja meg, az épület tetőtere beépíthető, főtömegét jellemző tetőzet főgerinc-vonalára merőleges szélességi mérete a 6,0 m-t nem haladhatja meg, a tetőgerinc vonala a hosszoldallal párhuzamos lehet.
A 15 méternél nagyobb utcai homlokzat szélesség esetén az épület nyeregtetős tetőgerincét az utcával párhuzamosan kell kialakítani.

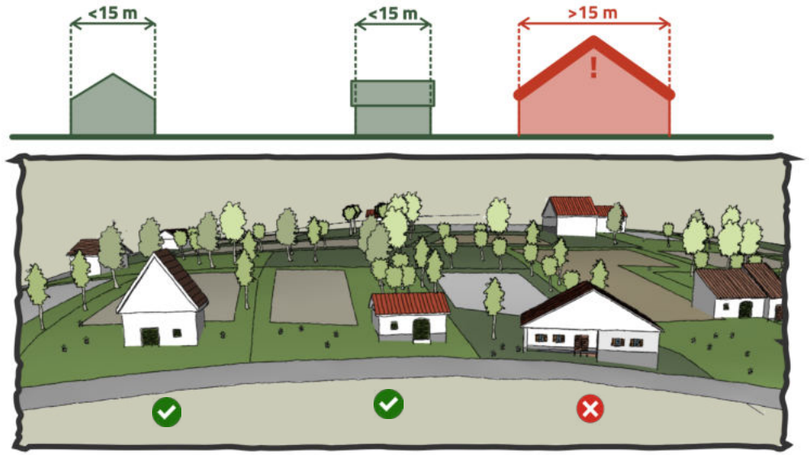

TETŐHAJLÁSSZÖG, TETŐFORMA

A szabadonálló épületeknél az egyszerű oromfalas, szimmetrikus, a hosszoldallal párhuzamos 30-45 fok közötti nyeregtető a gyakori.
Illeszkedjünk a kialakult hagyományokhoz, kerüljük az összetett tetőformákat és a lapostetőt.

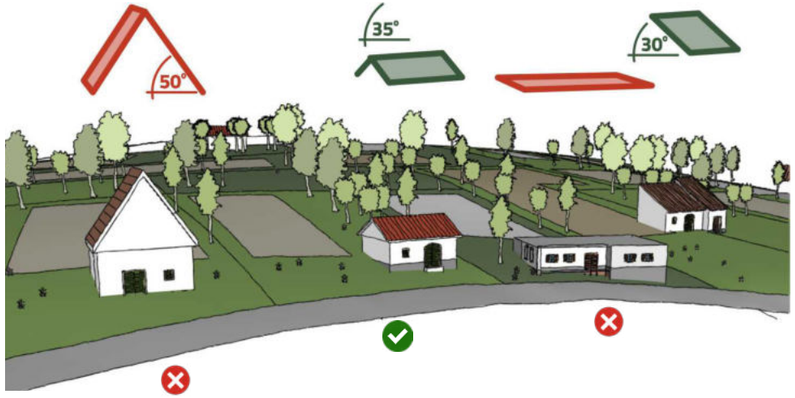

KERÍTÉS

Ezeken a területeken az áttört, alacsony kerítések az elfogadható térhatároló elemek.
A tömör zárt kerítések nem illeszkednek a szűk utakhoz és a telek benapozását is negatívan befolyásolnák.
Oldalsó telekhatárra léckerítés, befuttatott vadkerítés vagy egyéb zöld kerítés (sövény, bokor, vessző kerítés) javasolt.

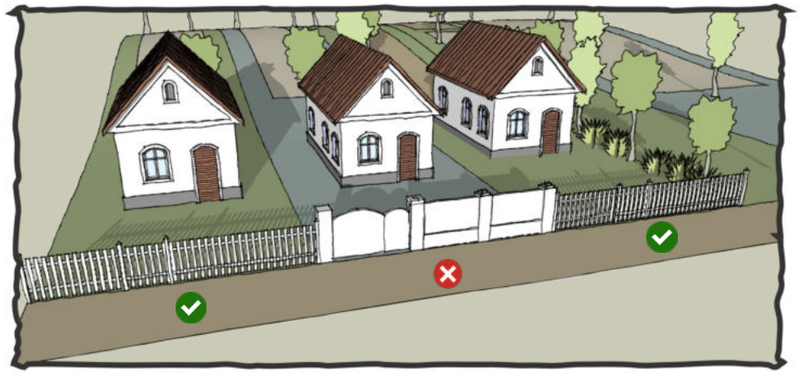

GAZDASÁGI KARAKTER

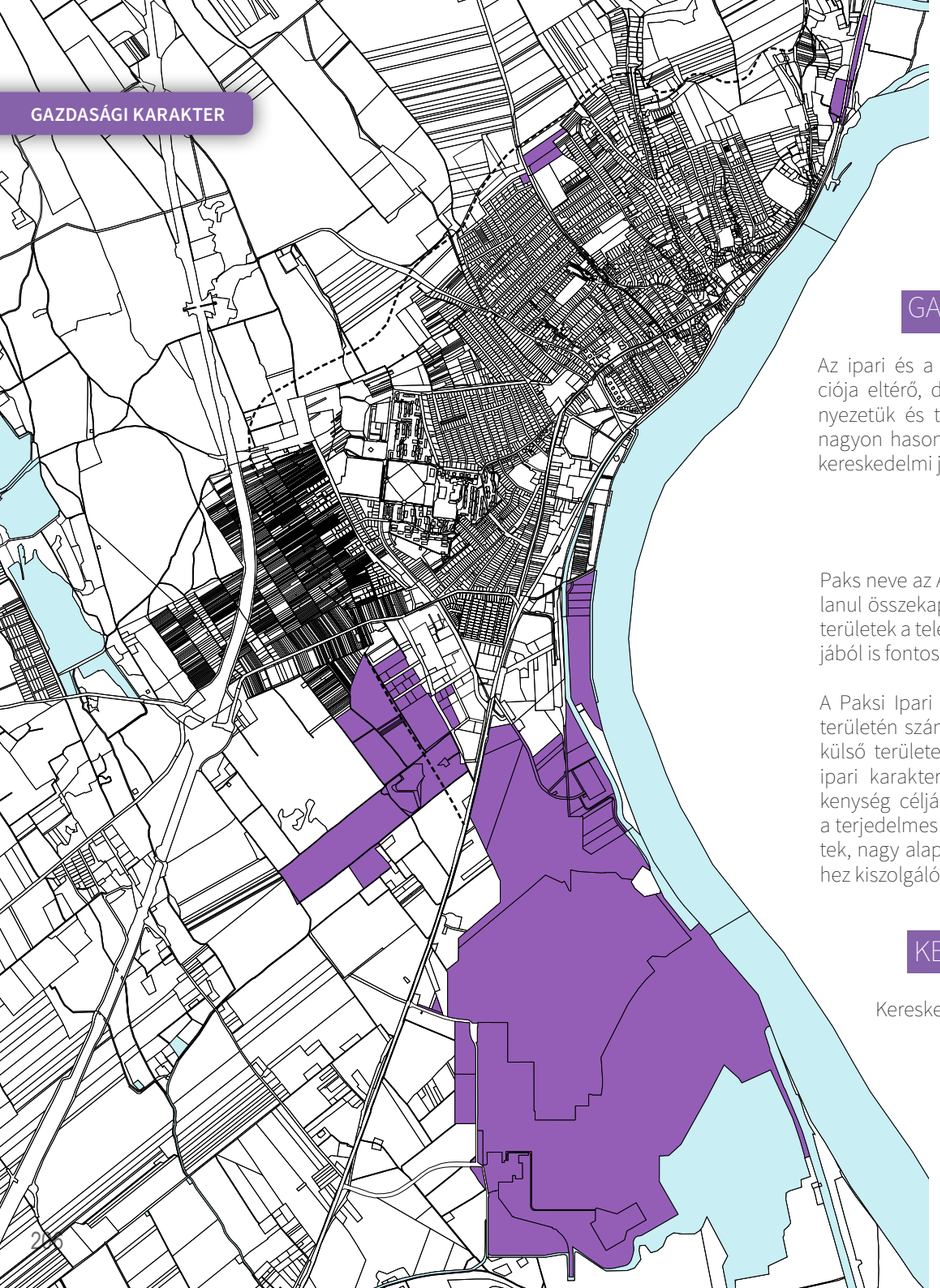

GAZDASÁGI KARAKTER

Az ipari és a kereskedelmi épületek funkciója eltérő, de építészeti karakterük, környezetük és településképi követelményeik nagyon hasonlóak, így a karaktert ipari és kereskedelmi jellegre osztottuk.

IPARI JELLEG

Paks neve az Atomerőművel elválaszthatatlanul összekapcsolódott, az ipari karakterű területek a településünk arculata szempontjából is fontosak.

A Paksi Ipari park több, mint 14 hektáros területén számos vállalat működik, a város külső területein pedig foltszerűen találunk ipari karakterű épületeket. Az ipari tevékenység céljára szolgáló telkekre jellemző a terjedelmes méret, a csarnokszerű épületek, nagy alapterületű szerkezetek, melyekhez kiszolgáló épületek is tartoznak.

KEREKEDELMI JELLEG

Kereskedelmi és szolgáltató épületek
Részletesen: 212. oldaltól

Kialakításuk során törekedni kell a visszafogott, tájba illő épületegyüttesek kialakítására, amelyek nem konkurálnak a táji adottságokkal és a szomszédos karakterekkel sem. Lehetőség esetén javasolt a zöldtetők alkalmazása és a visszafogott színharmónia.
Üzemi épületeinknél elvárás a rendezett és takart anyagtárolás, a munkafolyamatok zárt, egyszerű, és rendezett tömegekbe szervezése.

Tervező: Váci Gabriella

TELEPÍTÉS

Új épület telepítése során fontos az épített, illetve a környezeti és tájképi adottságokhoz való illeszkedés.
Az épületetek ne szétszórtan, hanem - ha a technológia megengedi -, a helyi építési szabályzatban meghatározott építménymagasság háromszorosán belüli távolságon belül kerüljenek telepítésre.
A gazdasági épületek telepítése során lehetőleg kerüljük a túlságosan hosszú, vonalas jellegű tagolatlan épületeket, az összetett alaprajzi formákat és a szintvonalakra merőleges telepítést.

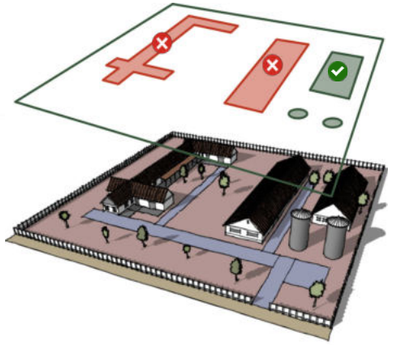

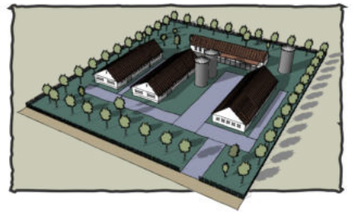

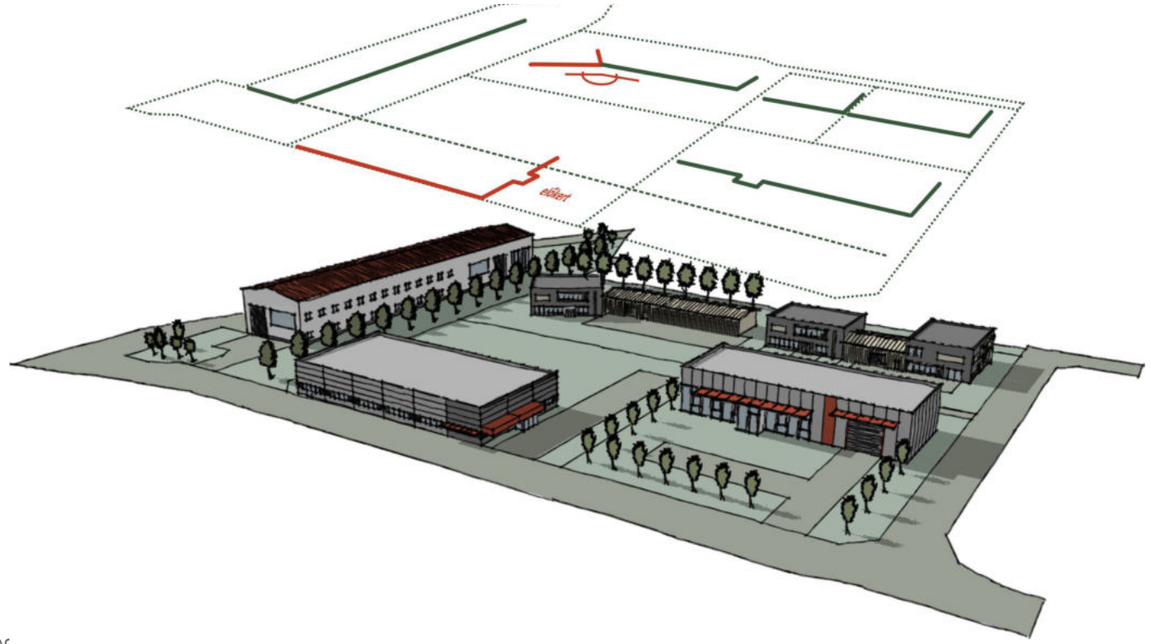

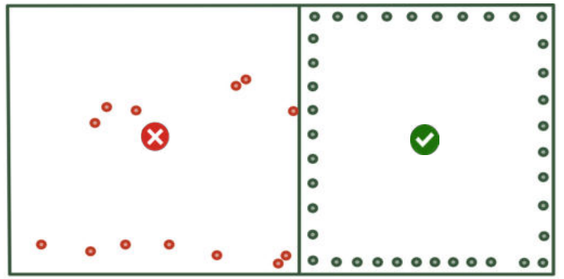

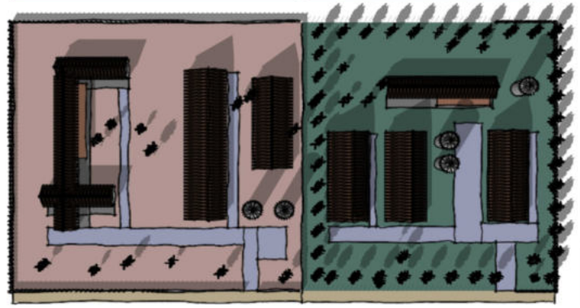

KERÍTÉS

A telephelyek külső megjelenését alapvetően meghatározza a kerítések jellege. A funkcióhoz illő áttört kerítések építése javasolt: ipari táblás kerítések fém oszlop, vagy falazott pillérekkel, maximum 2 m-es magassággal. Előnyös, ha a kerítés növényzettel befuttatva kerülnek kialakításra.
Színezése anyagszín, zöld, barna ipari funkció esetében szürke színárnyalatú legyen.

NÖVÉNYEK TELEPÍTÉSE

A hosszabb vonalas jellegű építményeket fasorral, többszintes, honos növényzettel, árnyékoló puffer határoljuk.

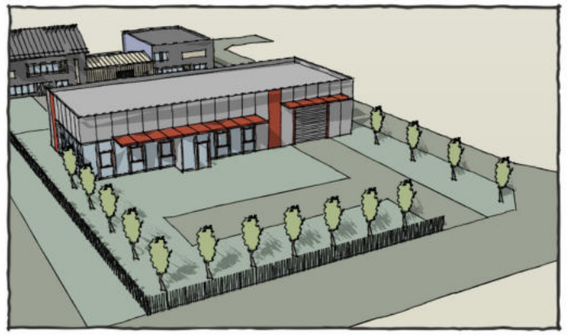

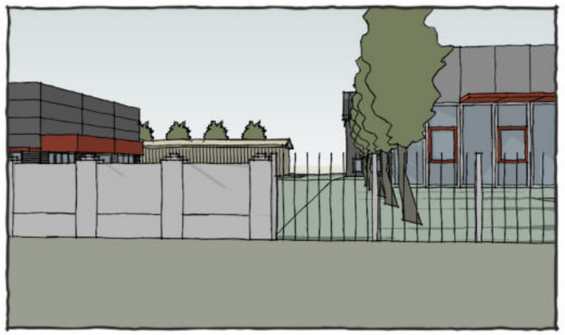

Tervező: Kern Andrea, Klenk Csaba

IRODAHÁZ

Az ipari épületek funkcionális kialakítása mellett. Az utcafrontról látszódó fejépületek esztétikumára érdemes hangsúlyt fektetni, melyre kiváló példa a Klenk Csaba és Kern Andrea által tervezett irodaépület. A letisztult vonalvezetés, kortárs hangvétel, visszafogott színek és purán anyaghasználat elegáns, jól értelmezhető, mely a vállalat hozzáállásáról is pozitív képet alkot.
Az épületek előtti kerítések harmonikus kialakítására, a parkolók, burkolt és zöld felületek megfelelő aránya fontos tényezők, melyekkel szebbé, szerethetőbbé és zöldebbé varázsolhatjuk az ipari park általános megjelenését.

JÓ PÉLDA

JÓ PÉLDA

Tervező: ifj. Prof. Dr. Kistelegdy István

FORRÁSPONT ENERGIAHÁZ

A Forráspont Energiaház bemutató épülete a fenntartható életmód és energia hatékony, környezetbarát építkezés bemutatására létesült. Az épület már önmagában is a fenntartható építés szimbóluma, hiszen kiemelt cél volt a tervezésnél egy olyan építészeti-esztétikai megjelenés kialakítása, amely az épület rendeltetését és ökológiai küldetését demonstrálja.
Az épület az időjáráshoz alkalmazkodva kibővül és a külső hőmérséklethez igazodva visszahúzódik. A bemutató központ különlegessége a használati tér klímájához alkalmazkodó méretszabályozás mellett az is, hogy a bemutatandó építészeti eljárás minimalizálja a hőveszteséget, míg az épület maximálisan kihasználja a szoláris energiát.
A különleges épület kuriózumként gazdagítja Paks ipari jellegű építészeti értékeit.

A jövőben épülő áruházaknak a helyszínre tervezett, kortárs hangvételű egyedi megjelenést kell hordozniuk.

A fák árnyéka alatt olykor 10-15 °C-kal is hűvösebb a levegő, mellyel a parkoló autók számára is rendkívül kezdvező hatást érünk el.

KERESKEDELMI JELLEG

Hétköznapjaink meghatározó elemei a kereskedelmi és szolgáltató épületek, melyeknek külső és belső megjelenése egyaránt jelentős hatással van életünkre. Ezen épületek esetében, különösen fontos a magas színvonalú megjelenés, gondosan megtervezett közlekedési útvonalak, térkapcsolatok és a kifogástalan funkcionalitás egysége.

A jellemzően nagy alapterülettel rendelkező, lapostetős, földszintes épületek elsődleges célja, a vendég, az ügyfél, a vásárló kiszolgálása, melynek igényes térburkolatokban, fásított parkolókban, építészetileg vonzó homlokzatban és bejáratban kell megjelennie.
A nagyméretű lapostetők az épület madártávlati homlokzatai, amelyek potenciális zöldfelület lehetőségét hordozza magában. A zöldtető kialakítása épületenergetikai szempontból is kedvezőbb a hagyományos lapostetőnél, mivel a növények jobban szigetelnek, valamint nagyobb léptékben a város klímáját is befolyásolják. A zöldtetők megkötik a csapadék egy részét, késleltetik annak lefolyását, így megakadályozzák a csatornahálózat túlterhelését, valamint a párologtatással javítják a környezet mikroklímáját. Nem utolsó sorban a lapostetők kellemes tetőtéri pihenők lehetnek , melyek újabb színt csempésznek a városi hétköznapokba.

Tervező: A4 Stúdió

ALDI

Kereskedelmi hálózatok általában törekednek a jól felismerhető, egységes arculatra, mely sok esetben harsány és építészetileg több szempontból rossz.
Megfigyelhető azonban egy új tendencia, melyben az egyes áruházak egyedi tervezésű, a helyszínhez méltó megjelenésre törekszenek. Ennek egyik kiváló példája az Aldi, mely országszerte - már Pakson is - egyre magasabb építészeti színvonalú áruházakkal jelenik meg. A letisztult vonalvezetés, logikus és funkcionális tömegképzés mellett egyszerű, de jó minőségű anyagok és kontrasztos színek jelennek meg a főhomlokzatokon.
Ez a fajta építészeti hozzáállás kiemeli az áruházak unalmas sorából, mely nagyszerű marketingfogásként is értelmezhető.

JÓ PÉLDA

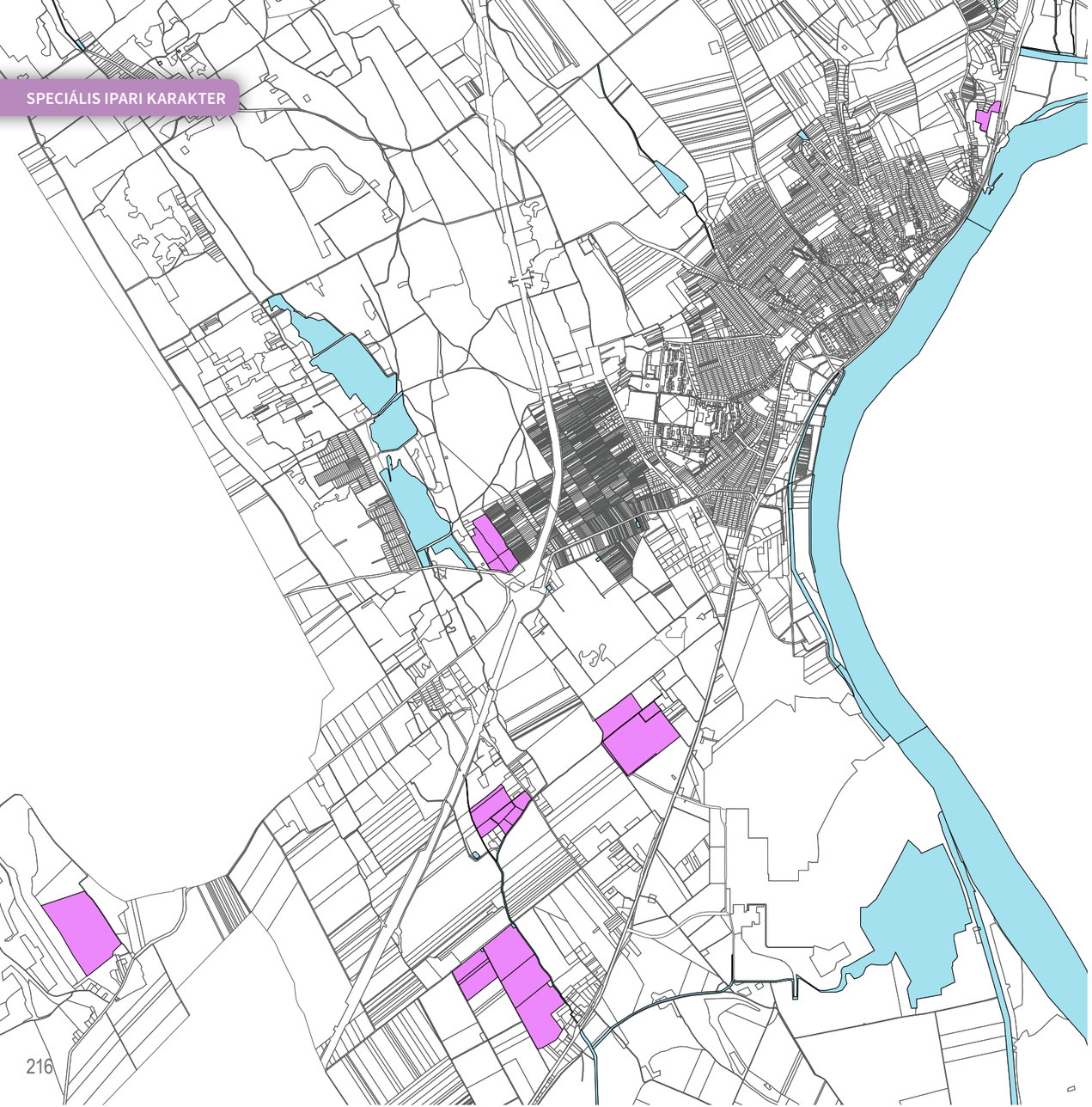

SPECIÁLIS IPARI KARAKTER

Településünk arculatát jelentős mértékben befolyásolják azok a táji elemek is, amelyek nem sorolhatók sem az épített, sem a mezőgazdasági tevékenység soraiba.
Ilyenek, azok az alapvetően tájidegen használati módok, mint a bányák, napelemparkok és hulladékgazdálkdási területek. Ezek általában nagy területet érintő övezetek. Fontos a tevékenység befejezésekor felmerülő rekultivációról, a kitermelt földmennyiség deponálásáról, illetve egyéb, a tevékenységekhez kapcsolódó preventív intézkedésekről gondoskodni.

SPORT ÉS REKREÁCIÓS KARAKTER

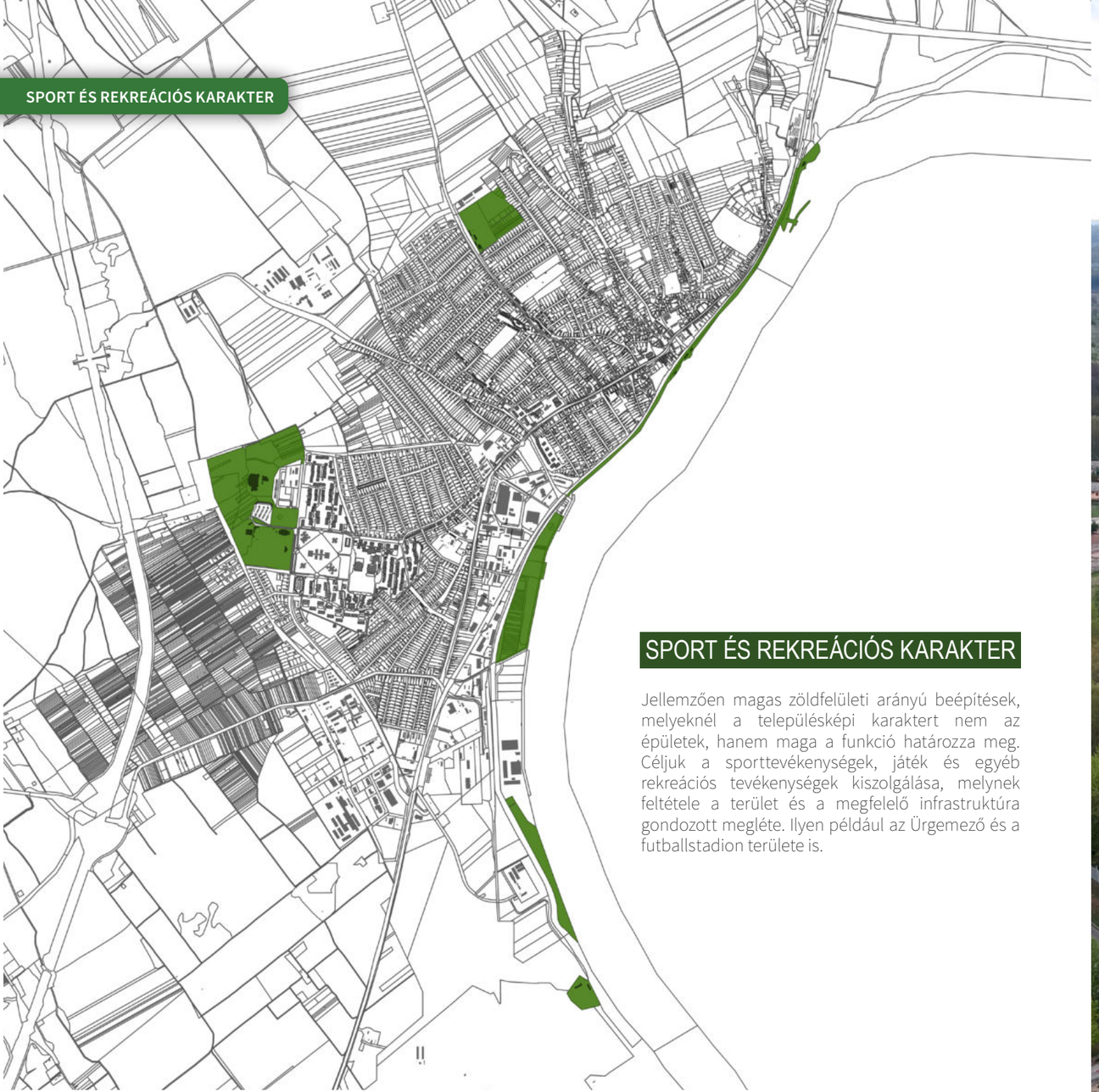

SPORT ÉS REKREÁCIÓS KARAKTER

Jellemzően magas zöldfelületi arányú beépítések, melyeknél a településképi karaktert nem az épületek, hanem maga a funkció határozza meg. Céljuk a sporttevékenységek, játék és egyéb rekreációs tevékenységek kiszolgálása, melynek feltétele a terület és a megfelelő infrastruktúra gondozott megléte. Ilyen például az Ürgemező és a futballstadion területe is.

ÜRGEMEZŐ - REKREÁCIÓS TERÜLET

Paks város egyik közkedvelt rekreációs zöldfelülete a város észak-nyugati részén található Ürgemező. Nevét a vele határos azonos nevű természetvédelmi területről kapta. A terület jelentős szereppel bír a városlakók életében, ugyanis számos sportolási és kikapcsolódási lehetőség várja az ide látogatókat. A park szorosan összekapcsolódik a közelében lévő lakóterületekkel és még fontosabb szerepet kaphat a jövőben megépülő Pollack-negyed elkészülését követően.

ÜRGEMEZŐ - REKREÁCIÓS TERÜLET

ÜRGEMEZŐ - KÖRNYEZETALAKÍTÁSI JAVASLAT

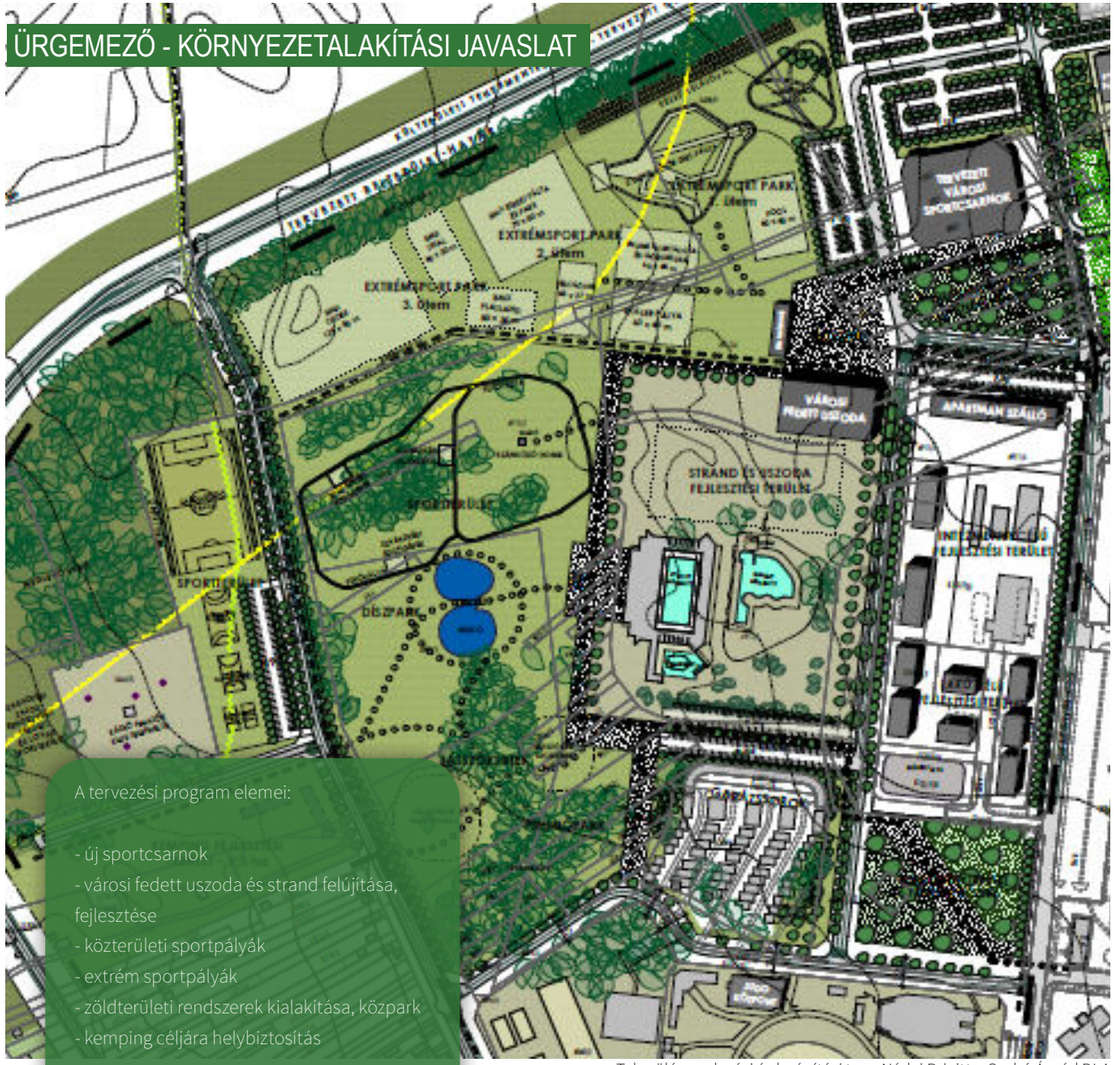

A tervezési program elemei:

- új sportcsarnok
- városi fedett uszoda és strand felújítása, fejlesztése
- közterületi sportpályák
- extrém sportpályák
- zöldterületi rendszerek kialakítása, közpark
- kemping céljára helybiztosítás

Településrendezési és beépítési terv: Nádai Brigitta, Szabó Árpád DLA

ASE KOSÁRLABDA CSARNOK

Paks messze földön híres kosárlabda csapata számos sikert ért el a nemzeti sportélet versenyeiben. A csapat felkészülését jelenleg az ASE Sportcsarnok ívelt tetőszerkezetű, ragasztott fatartós konstrukciójú épülete szolgálja, mely 1986 óta ad helyet a városi labdajátékoknak és kulturális rendezvényeknek.

A régi épület mellett a közeljövőben egy új, korszerű igényeket kielégítő kosárlabda csarnok fog épülni, mely - a számos egyéb sportlétesítmény és strand mellett - az Ürgemezőn kap helyet.

Tervező: Virág László

TERVEZETT VÁROSI SPORTCSARNOK

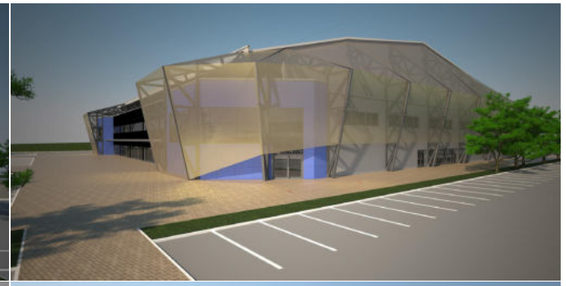

Tervező: Boros Zsombor, Varga Balázs

FEHÉRVÁRI ÚTI FUTBALL STADION

Tervező: Herczeg Zsolt

A Fehérvári úti stadion Paks legnagyobb labdarúgópályája, 7000 néző befogadására képes.
A megújult és bővített sportlétesítmény munkálatai jelenleg is zajlanak, több része már elkészült és használatban van. A fedett lelátók alatt a különböző árnyalatú, gondosan elhelyezett zöld székek nemcsak szépek, de kényelmesek is, a büfék és az illemhelyiségek tágasak és korszerű kialakításúak. Jelenleg a stadion három oldala tekinthető késznek, de a munkálatok itt nem állnak meg.
A 2019-es évben a hátramaradt egy, fő lelátórész kerül kialakításra, ami a tervek szerint három szintes lesz.

DUNAPART KÖRNYEZETALAKÍTÁSI TERVE

Az Árvíz utcától a Malom árokig terjedő, dél felé folyamatosan szélesedő Duna parti terület Paks „aranytartaléka”. Most elvadult, gondozatlan kép fogadja az erre járót, de a lehetőségeket a tervek már érzékeltetik. Az árvíz veszélye miatt állandó használat most nem lehetséges. A terület részleges feltöltésével kialakíthatóak lennének azok a felületek, ahol a burkolt utak, sportpályák, néhány kisebb intézmény és a pihenni vágyókat kiszolgáló épület elhelyezhető lenne.

Az alacsonyabban fekvő, Dunát kísérő - tájépítészek által megtervezett, de természetközeli állapotában megmaradó - erdős területsáv igazi kiránduló terület lehet. A zöldterület a pihenés, kerékpározás mellett a vízparti élet számára is helyet kínál, kisebb stégekkel, egyszerű burkolatú utakkal. Helyet kaphat itt egy idegenforgalmi célú kikötési lehetőség is, ami jól szolgálná a várost és az ide tervezett látogatóközpontot.

Településrendezési és beépítési terv: Nádai Brigitta, Szabó Árpád DLA

JÓ PÉLDA - KOPASZI GÁT (BUDAPEST)

A Dunapart rekreációs célokat minél jobban szolgáló játékos tájrendezésére és egyszerű megközelítésére nagyszerű példa a Budapesten található néhány évvel ezelőtt megújított Kopaszi gát.

A Duna lágymányosi szakaszát a XIX. század végén rendezték, a folyamot párhuzamművek közé szorították, szélessége így 1050 m-ről 380 m-re csökkent. Ide írtak ki 2004-ben „Fedett vízi élménypark” címmel építészeti tervpályázatot, amelynek nyertesei a Garten Studiotól Steffler István, Salgó Borbála és Kontra Dániel.

Az épületek elsősorban vendéglátó egységek, valamint a sportolást, a szabadidő eltöltését szolgálják, melyekhez kapcsolódva a több mint 2 km-es partszakaszon változatos kialakítású és funkciójú terek követik egymást. A sétányok behálózzák a teljes területet, bevonva az öböl vízfelületét is úgy, hogy a park a legkülönbözőbb vízállásoknál is használható és megközelíthető legyen. A vízmozgás a növényanyag kiválasztása során is meghatározó volt, a tartós vízborítottságú szakaszokon a Duna menti galériaerdők fajait alkalmazták, míg a magasabb területeken a közparkok jóval szélesebb növényválasztékát használták.

A gáton 15 pavilon-épület elhelyezésére került sor, ezekhez igazodva alakították ki a gát gerincvonalán egyenesen végigfutó széles sétányt, illetve „cikk-cakk” vonalban az épületeket felfűző fa burkolatú gyalogutat, amely néhol hídként emelkedik el a felszíntől és nyúlik a víz fölé. A szalagszerűen végigfutó szabálytalan, tört „vonal” feltárja és összefogja a teljes területet. Az öböl sarkában úszó vízi színpad 1000 fős lelátója a gát kezdeténél képzett lankás teraszon fésületlenül hullámzik.

A Kopaszi gát Paks Dunaparti környezetalakítási tervének előképeként is szolgált.

DUNAPARTI RENDEZVÉNYHÁZ ÉS RAKPART KIALAKÍTÁS

Paks városa 2016 őszén írt ki városépítészeti ötletpályázatot a tervezett Új paksi városközpont és a hozzá közvetlenül kapcsolódó paksi dunai partszakasz környezetalakítására és beépítésére.
A település előtt álló fejlődési potenciált figyelembe véve a városvezetés komplexen foglalkozik a Duna-part fejlesztési lehetőségeinek vizsgálatával mind a város turisztikai potenciáljának erősítése, mind a városlakók életminőségének javítása érdekében. A városépítészeti ötletpályázat által érintett Duna-part azért is különösen fontos, mert ez a várostesthez kapcsolható egyetlen olyan terület, ahol az árvízvédelmi töltés és a Duna-part között akár jelentős alapterületet igénylő, a városlakók rekreációs céljait szolgáló funkciók is elhelyezhetőek, bevonva a térséget a városi életbe. Klenk Csaba és Kern Andrea tervei az egykori hajóállomás épületét gondolják újra, valamint javaslatot tesznek a Duna és a város összekapcsolására.

KERÉKPÁROS KÖZLEKEDÉS

Paks – Csámpa

A város önkormányzata pályázati támogatást nyert el 2011-ben, a Dél-dunántúli Operatív Program keretében a beruházáshoz, melynek célja a Paks és Csámpa közötti kerékpárút megvalósítása volt. A szakasz hossza mintegy 1500 méter, nyomvonala a 6-os számú főút mellett halad. Csatlakozik a várost elkerülő út mellett haladó, és a lakótelepen véget érő kerékpárúthoz, keresztezi az atomerőmű két bejáróútját, így az ott dolgozók könnyebben megközelíthetik munkahelyüket. A bicikliút összeköttetést jelent Paks városközpontja, lakótelepi része, a paksi atomerőmű és Csámpa között. Összességében 4,5 kilométer hosszú.

Paks - Dunakömlőd

Paks város és Dunakömlőd településrésze közötti kerékpárút kiépítésével 2570 m hosszan új kerékpárforgalmi létesítmény jön létre.

Paks – Madocsa

A Duna-projekt keretében a folyó Tolna megyei védelmi vonalán a töltések fejlesztésére került sor 2014-ben, melynek köszönhetően újabb gátszakaszokon lehet kerékpározni a Dunánál. 41 kilométeres töltésszakaszt adott át a kivitelező az üzemeltető vízügyi igazgatóságnak. A fejlesztés során Bölcskétől Bátáig kiépült a töltésen vezető aszfaltút, amely többek közt kerékpáros közlekedésre is alkalmas.

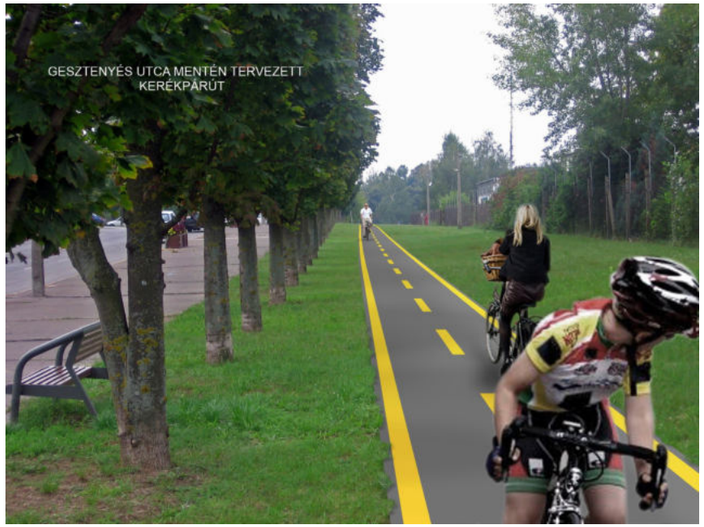

Városérzetek | Molnár Martin - Fordított világ

Élő-lét | Körösztös Ákos - Cseresznyési formák

Paksi mindennapok | Nagy Marcell - Ötven éve...

Élő - Lét | Szép Zsóka - Reggeli napozás

Paksi mindennapok | Hora Dániel - Lovak a naplementében

Városérzetek | Nagy Marcell - Napfelkelte

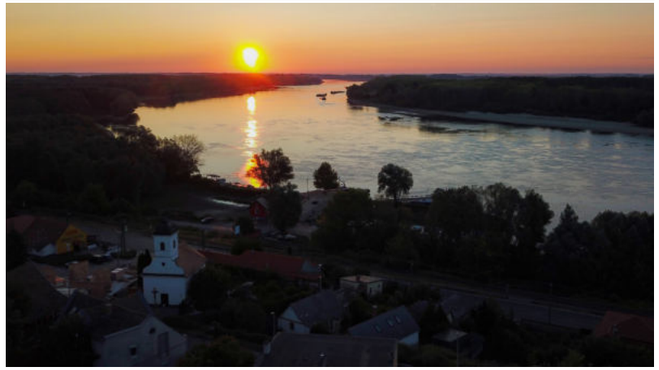

A kiadványban felhasznált lakossági fotók szerzői:

Borítókép: Molnár Martin, Tóth-Piusz István
2-3. o.: Pataki Olivér
8. o.: Huszár László
10. o.: Szabadi János
14. o.: Simon Zoltán
16-17. o.: Körösztös Ákos
18-19. o.: Pataki Olivér
25. o.: Wollner Pál
32-33. o.: Gyéresi Ibolya-Kreszcencia
38. o.: Szabadi János
41. o.: Szabadi János
52. o.: Pataki Olivér, Nagy Zsuzsanna
54. o.: Hanol János
185. o.: Körösztös Ákos
194. o.: Gyéresi Ibolya-Kreszcencia
217. o.: Nagy Marcell
222. o.: Gyéresi Ibolya-Kreszcencia, Szabadi János
223. o.: Nagy Marcell

IMPRESSZUM

PAKS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

http://www.paks.hu
7030 Paks, Dózsa György út 55-61.
Telefon:
+36-75-500-500

Polgármester
Szabó Péter
pm.titkarsag@paks.hu

VÁROSFEJLESZTÉSI ÉS VÁROSTERVEZÉSI CSOPORT
Horváth András, főépítész
Elekné Csollány Éva, csoportvezető
Szurovszki Tünde, referens

SZERKESZTŐ, GRAFIKAI TERVEZŐ, SZÖVEG
Papp Linda, okl. építészmérnök
lindaa.papp@gmail.com
Nemcsák László, okl. tájépítészmérnök

FOTÓK
Réthey-Prikkel Tamás

ÁBRÁK
Gáspár Róbert

LÉGIFOTÓK
Nemcsák László

Paks, 2020.